

**R.P.Fr. Lvdovici Granatensis Ordinis S. Dominici SS.
Theologiæ Professoris Opera**

In tres tomos distributa

Opvscvla Spiritvalia Continens, in quibus peccatores à semita vitiorum &
perditionis, ad regiam virtutum, perfectionis, ac salutis æternæ viam,
perducuntur

Luis <de Granada>

Coloniae Agrippinae, 1626

Libri De Imitatione Christi Thomæ de Kempis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79597](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-79597)

921

R. P. F.

LVDÖVICI GRANATENSIS

IN THOMAM DE KEMPI S HI-
Spane conuersum, & à se castigatum,

P R A E F A T I O .

Latinitate donata ex Hisp.

LI A sunt, Pies Lector, quae ad anima salitem valde conducunt: nimis enim Dei verbum, deinde auidus precatio, tertio frequens usus Eucharistie, siue sumptuo preciosi corpora & sanguinis CHRISTI Domini. Hoc tria scimus ex antiquorum Patrum lectione initio nascens Ecclesia Christiana valde frequentari solere. Hinc adeo crevit in Domino, crescet & semper quouscum amabilis crebro utens, fiet que tam arctum vinculum cum Deo, ut neque dämon, neque caro, at ne mundus quidem, disrumpere queat. Quamobrem si par est magis facere quidquid proficit ad unum de tribus istis consequendū, quandoquidem singula tantum sunt prorū; quanti quoque estimandū quod unicum tria hæc apponere potest. Rem magnā concionator prestat, aut liber aliquis, cum dixerit aut persuaderet trium borum aliquid idq; verisimum est: sed, quæso te per Deum, Iesu & pondera pum hunc De imitatione CHRISTI libellum, experieris, quidin te Deus sit operatus huic voce, non unam modo rem trium, sed simul tres omnes, & non vulgari quidem modo sed eximie idq; affirmo, & si multi libelli recte operari & orare Deum docent, & communicare frequentē, sed, quod vulgo dici solet, magnum rerum discrimen est, & à libris libri distant. Arduum sane est deducere quem in viam Dei nos impingat, nauemq; ne frangat ad scopulos. Arduum quoque colloqui orando nosse cum Deo, ac ne leuis quidem est debite se juro apparare ad rure communicandum sicut mandatumque CHRISTI corpus. Quæ sane omnia abunde menja ista suppeditat, et vero verborum pompa caret, sententijs tamen abundant. Spero itaque fore ut mo reprobidas, ubi legeris libellum, quasi exili er commendarim, quodq; non satis pro dignitate laudarim, dicesque in Propheta regio: Sicut audiuius, sic vidimus. Et cum Regina Sabae de Salomone Rege dices: Maior est Sapientia & opera tua, quam rumor quem audiui. Tu, mi Lector, fac periculum: proba, range, & guista, videbisque vim verborum, & manna comedes, in quo omne genus saporis, ut olim Israelites, sapiebat. Exod. 16. Manna autem significabat, ut Origenes ait, vim verbi Dei, quod qui libenter accipit, agit suum officium, quodque oportet. Certo & illud tibi persuadeas, hum, si libellum attenē legeris cupiasque proficere, materialiter te abunde reperturum: immo & penumero experieris, ut dicendum tibi sit, hoc caput, quod iam mihi obuenit, ad rem meam in presentiarum maxime pertinet, mibiq; oportuni loquitur. Si enim Superbia laboras, reperies caput quod tu humiliet. Si nimis diffidas, cadant q; ut aiunt, alio, hic erunt quæ coegerant. Si animo es agro at tristi, morosq; & proprietas voluntatis, laboresq; cæco cui amor (quæ omnia iniquitatis mater est) docebit cor ad Deum, equerter attolleret, & sancte teipsum contemneret, atq; in Deo, qui omnia gubernat, spem ponere. Si vero contraria in alterum incidas extremum, negligenter agendo, stimulos hic reperiens, qui securitatem nimiam eripiant. Si vero nimis letaberis, ut sèpè fit, hunc lege, latitio, que temperabis, si tristis eris & in tristore, ut sèpè accidit, solatium habet petas. Quid immensum Dei magnitudinem hic senties, qui paucis verbis multa suggerit, ut est omnia in omnibus. Quod an vere dicā, qui hi iudicij si legere modo voles: certus interim non vanum me habituiri preconē libelli aurei, cùm in te ipso ipsi a experieris. Cumq; talis fons, qui aqua adeo limpidam præbet, fructu pluimo colligendo aptus, cetero fœdat us est, & aqua turbida, nec tamen propriè Hispanè loqueretur, neq; Latinis per omnia, ut erat par, responderet, visum est zelo margarite huius præiosæ (quæ hactenus delitescebat, idq; à paucis legebatur) iterum iterumq; in luce edere hoc opusculū, collatū diligenter cum Latino cōrexi, quā lingua ab auctor e Thomae de Kempis conscriptus est: & quæ cū Latinis non quadrabant, tollere placuit. Obscura elutidaui, ne quis post hac impingeret, super vacua etiā relexi: quæ vero deerant adieci. Studiavitq; Deo bene iuvante, speculum itare representare, quo te ipse contèpleris, quam fieri à me potuit, clarissimū: viamq; quæ ambulas planiori tibi pro virili reddidi: utq; circumferas finitimus gestes assidue, excedendum minima forma curauit, ut vides, ne effet oneri, qui lectus ipse molestus non est, habeasq; fiduciamq; in vita solamenq;, in aduersis, doctoremque in dubijs. Ad precanum Deū artē hinc haurias licet, ac recte viuedi normā, bensique moriendo fiduciā, quiq; tibi suggesteret quod ignoras, perspiciesq; quis ille est Dominus qui tale dedit hominibus potest facere, ut talia pie proficerent. Quamobrem amicū hunc recipere, nec à latere tuo dimittere; semel locutus iterum relege, non enim tacidum adferet, mibi crede, & in verbis, licet eisdem, noua semper occurrit, videbisque spiritus Domini vestigium, qui nunquam exhaustitur. Accipe munus hoc bonū in partē, quod Deus immensa bonitate nobis contulit, quæ etiā manuscupo, explanando clarius quā ante ferire et volvi. Habe Deo gratias pro veroq; bono, & ut noueris tuo cōmodo, ut Dei munera recipi merentur, aut saltē accipe eo amore aut benevolentia quo à me tibi offertur. Etsi vero non tam auctor considerandus, qui loquitur sed quid loquatur, sciendū tamen opusculi huius verū auctōr non esse Ioannē Gersonē (cuius hactenus in Gallia inscriptus est) sed fratrem THOMAM DE KEMPIS Canonicum Regularem S Augustini: quem nunc pie differenter audiamus.

VEN.

VEN. VIRI

THOMAE A KEMPIS CANONICI REGULARIS.

DE IMITATIONE CHRISTI
Libri quatuor plane diuini.

LIBER PRIMVS.

Continens admonitiones ad spiritualem
vitam vtiles.

DE IMITATIONE CHRISTI ET CONTEMPTU
omnium vanitatum mundi.

CAPUT I.

transfere. Nam sequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam, & perdunt Dei gratiam.

DE HUMILI SENTIRE
sui ipsius.

CAP. II.

O Atnis homo naturaliter se deiderat; sed sci. Eccles. & entia sine timore Dei quid importat? Melior ^{metaphor.} est profecto humili rusticus, qui Deo servit ^{scientia alij.} quam superbus philosophus, qui se neglecto, curbi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis. Si scirem omnia que in mundo sunt, & non essem in charitate, quid me iuaret cora Deo, qui me iudicatur est ex facto. Quiesce a nimio sciendi desiderio quia magna ibi inuenitur distractio & deceptio. Scientes libenter volunt videri, & sapientes dici. Multa ergo sunt, quae scire parum vel nihil anima pro sunt. Et valde insipiens est, qui alijs intendit, quia ijs, quae saluti suae deerviunt. Multa verba non satiant animam, sed bona vita refrigerant mentem, & pura conscientia, magnam prestat ad Deum confidentiam. Quantò plus & melius scis, tanto grauius inde iudicaberis, nisi sanctius vixeris. Noli ergo extolliri de villa arte vel scientia; sed potius time de data tibi notitia. Si tibi videatur quod multa scis, & fatis bene intelligis, scito tamen quia sunt multa plura que nefcis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis satere. Quid vis te alij präferre, qui plures doctiores te innescantur, & magis in lege perire? Si vis utiliter aliquid scire & discere, amne sciri, & pro nihilo reputari. Haec est altissima & vtilissima lectio, sui ipsius vera cognitio & despectio. De se ipso nihil tenere, & de alijs semper benè & alte sentire, magna sapientia est & perfectio. Si videois aliquem aperte peccare, vel aliqua grauia perpetrare, non debest tamen meliorem astimare, quia nefcis, quādū possis in bonoflare. Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragilioron te ipso tenebis.

DE

Auctor te-
statur manus
propria se
hunc librum
compescuisse
Anno Do-
mini 1441.

Ioan. 3, 12.

Omnia va-
nitas, prater
amarere Deum.

Eccl. 5.

Ibidem.

Igitur studium nostrum sit, in vita Iesu Christi meditari, Doctrina Christi, omnes doctrinas sanctorum precellit: & qui spiritum Christi haberet, ab (condi-
tum ibi manna inueniret. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Euangelij paruum desiderium sentiunt, quia spiritum Christi non habent. Qui autem vult plenè & sapide Christi verba intelligere, oportet, ut totam vitam suam illi studeat conformare. Quid prodest tibi alta de Trinitate disputare, si careas humilitate, vnde displices Trinitati? Vere alta verba non faciunt sanctum & iustum, sed virtuosa vita efficit Deo charum. Osto magis sentire compunctionem, quam scire eius definitionem. Si scires totam Biblia exterius, & omnium Philosoporum dicta, quid totum prodesset sine Charitate Dei & gratia? vanitas vanitatum, & omnia vanitas, preter amare Deum, & illi soli seruire. Ita summa est sapientia, per contemptum mundi tendere ad cælestia regna. Vanitas igitur est diuitias perituras quatere, & in illis sperare. Vanitas quoque est honores ambire, & in altum se extollere. Vanitas est carnis desideria sequi, & illud desiderare, vnde post modum gravior oportet puniri. Vanitas est longa vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas est presentem vitam solum attendere, & quæ futura sunt non praeditare. Vanitas est diligere quod cum omni celeritate transit, & illuc non settinare, vbi sempiternum gaudium manet. Memento illius frequentius proverbij, quia non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu. Stude ergo certum ab amore visibilium abstrahere, & ad inuicibilis te-

Cognitio sui
ipsius vtriusque
sana letitia.

Gen. 2.

CAP. III.

Felix quem veritas per se docet, non per figuratas & voces transentes, sed sicuti se habet. Nostra opinio, & noster sensus sepè nos fallit, & modicum vider. Quid prodest magna cauillatio de occultis & obscuris rebus, de quibus, nec arguemur in iudicio, quia ignoramus. Grādū insipientia, quod neglectis virilibus, & necessarijs, vltro intendimus curiosis & damnolis. Oculos habentes nō videmus. Et quid cuī nobis de generibus & speciebus? Cui aeternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur; ex uno Verbo omnia, & unum loquitur omnia, & hoc est principium quod & loquitur nobis. Nemos sine illo intelligit, aut recte iudicat. Cui omnia unum sunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno vident, potest stabili corde esse, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me unum tecum in charitate perpetua. Tēdet me sapē multa legere, & audire. In te est totum quod volo & desidero. Taceant omnes doctores, fileant universa creatura in conspectu tuo, tu mili loquere folis. Quanto aliquis magis vnitus ibi, & interius simplificatus fuerit, tanto plura & altiora sine labore intellegit, quia despiciens lumen intelligentia accipit. Purus simplex, & stabili spiritus, in multis operibus non dissipatur, quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosas ab omni propria exquisitione esse initit. Quis te magis impedit, & molestat, quam tua immortificata affectio cordis? Bonus & deuotus homo, opera sua prius minus disponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad desideria vitiolæ inclinations, sed ipse inflectit ea ad arbitrium recte rationis. Quis habet fortius certamen, quam qui nūtitur vincere se ipsum? Et hoc deberet esse negotiū nostrū; vincere videlicet se ipsum, & quotidie seipso fortiorē fieri, atque in melius aliquid proficere. Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem tibi habet annexam, & omnis speculatio nostra, quadam caligine non caret. Humanis tuis cognitionis, certior via est ad Deum, quam profunda scientia inquisitio. Non est culpanda scientia, aut quelibet simplex renotitia, q̄ bona est in se considerata, & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita. Quia vero plures magis student scire, quam bene vivere, ideo saepē erant & benē nullum vel modicum fructum fertur. O si tanquam adhiberent diligientiam ad extirpanda virtutē, & virtutes inferendas, fieri ad mouendas questiones, non fierent tanta mala & scandala in populo, nec tanta dissolutio in cōnobis. Certe adueniente die iudicij, non quereretur à nobis quid legimus, sed quid fecimus, nec quām bene diximus, sed quām religiose viximus. Dix mihi ubi sunt modo omnes illi domini & magistri, quos bene nouisti dum adhuc viuerent, & in studiis florenter. Iam eorum prebendas alij possident, & nescio vtrum de eis recognit. In vita sua aliiquid videbantur, & modo de illis tacetur. O quām cito transit gloria mundi: vñiam vita eorum, scientię ipsorum concordasset, tunc benē studiissent & legiissent. Quam multi pereunt per vanam scientiam in hoc seculo, qui partum curant de Dei servitio? & quia magis eligunt magni esse, quam humiles, id eo euaneant in cogitationibus suis. Verē magnus est, qui magnam habet charitatem. Verē magnus est, qui in se partus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verē prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut tercera, ut Christum lucifaciat. Et verē benē doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

Psal. 93.

Eccles. 3.

Scienzia qua probanda & banda.

Psal. 132.

Matt. 11. &

Luc. 10.

Bona conscientia scientia preferenda.

Psal. 25.

Eccle. 2.

Tit. 1.

Rom. 1.

Matth. 18 & 22.

Philip. 3.

CAP. IV.

NON est credendum omni verbo nec instin-
tui, sed cautē & longanimitate res est secun-
dum Deum ponderanda. Proh dolor, sape 1. Joan. 4.
malum facilius, quām bonum de alio creditur &
dicitur, ita infirmi sumus. Sed perfecti viri non fa-
cile credunt omni enarranti, quia sciunt infirma-
tem humanam ad malum proclivem, & in verbis
satis labilem. Magna sapientia est, non esse precipi-
tem in agendis, nec pertinaciter in proprio sensu
bus itare. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet
hominum verbis credere, nec audita vel credita
mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente &
conscientioso viro confidit habe, & quæ potius
à meliore instrui, quām tuas adiunctiones sequi.
Bona vita facit hominem sapientem secundum
Deum, & expertum in multis. Quanto quis in se
humilior fuerit, & Deo subiectior, tanto in omnibus
erit sapientior & pacatior.

Gen. 8.

Iacob. 3.

Prou. 19.

Prou. 17. &

Eccle. 19.

Prou. 12.

Prou. 15. &

Eccle. 1.

**DE LECTIOINE SANCTARUM
scripturarum.**

CAP. V.

Veritas est in Scripturis sanctis querenda, non eloquentia. Omnis scriptura sacra, eo spiritu debet legi, quo facta est. Quærere potius debemus utilitatem in scripturis, quām subtilitatem sermonis. Ita libenter deuotos & simplices libros legere. Rom. 15.

Sacra scriptura quomodo do legendu.

Psal. 116.

Luc. 21.

Rom. 2. &

10. & Col. 3.

Prou. 1. & 12.

**DE INORDINATIS
affectionibus.**

CAP. VI.

Quando cumque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit. Superbus & auaritus nunquam quiescunt. Pauper & Humilis spirito in multitudo pacis conuerantur. Homo qui nequit perfecte in se mortuus est, cito tentatur, & vincitur in parvis & vilibus rebus. Infirmus spiritu & quodammodo adhuc carnalis, & ad sensibilitatem inclinatus, difficulter se potesta terrenis desideriis ex toto abstrahere: & ideo saepē habet tristitiam quam se subtrahit, leviter etiam indignatur, si quis ei resistit. Si autem assēquutus fuerit quod concupiscit, statim ex reatu conscientię grauatur, quia sequens est passionem suam, quā nihil iuuat ad pacem, quam quiescuit. Resistendo igitur passionibus, inuenitur vera pax cordis, non autem seruiendo eis. Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in furtuō spirituali.

DE VANA SPE ET ELA-
tione fuga.

CAP. VII.

Iete. 17.

Vanus est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat alii seruire auctore Iesu Christi, & pauperem in hoc seculo videri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue. Fac quod in re est, & Deus aderit bone voluntati tuae. Non confidas in tua scientia, vel cuiusquam astutia viventia, sed magis in Dei gratia, qui adiuvat humiles, & de se prouidentes humiliat. Ne glorieris in diuitiis si adsum, nec in amicis quia potentes sunt, sed in Deo, qui omnia praestat, & scipsum super omnia dare desiderat. Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quae modica infirmitate corrumpitur & defecatur. Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo, ne displices Deo, cuius totum est quicquid boni naturaliter habueris. Non te reputes alii meliorem, ne forte coram Deo detior habueris, qui scit quid est in homine. Non superbias de operibus bonis, quia aliter sunt iudicia Dei quam hominum, cui sepe displiceret, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, vt humilitatem conferues. Non nocet si omnibus te supponas, nocet autem plurimum, si vel vni te preponas. Iugis pax cum humili in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

Exod. 3.
& 12.
Iob. 9.

Eccles. 2.

Prou. 5.
Cum quis
societas in-
venienda.Mulierum
familiaritas
cauenda.DE CAVENDA NIMIA
familiaritate.

CAP. VIII.

NON omni homini reueles cor tuum, sed cum sapiente timente Deum age causam tuam. Cum iuuenibus & extraneis rarus es. Cum diuitiis noli blandiri & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus & simplicibus, cum deuotis & morigeratis, sociare, & qua exdificationis sunt pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri, sed in cōmuni omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo, & angelis eius opta familiaris esse, & hominum notitiam deuita. Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, vt persona ignota ex bona fama luceat, cuius tamen præsentia oculos intuentium offuscatur. Putamus aliquando alii placere ex coniunctione nostra, & incipimus magis disdiscere ex morum improbitate in nobis considerata.

DE OBEDIENTIA ET SUB-
missione.

CAP. IX.

Valde magnum est in obedientia stare, sub Praleto vitare, & sibi iuris non esse. Multo tutius est stare in subiectione, quam in prælatura. Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quam ex charitate, & illi peccatum habent, & leuiter murmurant, nec libertatem mentis acquirent nisi extotto corde propter Deum se subieciant. Curre huc vel illuc, non inuenies quietem, nisi in humili subiectione sub Praleto regime. Imaginatio locorum & mutationis, multos refellit. Verum est, quod vnu quisque libenter agit pro sensu suo, & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt, sed si Deus est intra nos necessitate est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plene scire potest? Ergo noli nimis in sensu tuo confidere, sed velis etiam libenter aliorum sensum audire. Si bonum est tuum sentire & hoc ipsum propter Deum dimittis, & aliud sequeris, magis exinde proficies. Audiui enim sepe, securius esse au-

dire & accipere consilium, quam dare. Potest enim contingere, ut bonum sit vniuersuum que sentire: sed nolle alii acquiescere, quum id ratio, aut causa postulat, signum est superbia & pertinacia.

DE CAUENDA SUPER-
fluitate verborum.

CAP. X.

Caveas tumultum hominum, quantum potes. Multum enim impedit tractatus secularium Matt. 4. & gestorum, etiam si simplici intentione profecti 1.14. & rantur. Cito enim inquinamur vanitate & captiuamur. Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse. Sed quare tam libenter loquimur, & in uicem fabulamur, quum tamen raro sine lesione loquamur conscientie ad silentium redimus? Ideo tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab iniunctum consolari querimus, & eorū diuersis cogitationibus fatigatum optamus relenerē. Et multum libenter de his quae multum diligimus vel cupimus, vel quae nobis contraria sentimus, liber loqui & cogitare. Sed proh dolor, sepe inaniter & frustra. Nam hec exterior consolatio, interioris & diuinæ consolacionis non modicum detrimentum est. Ideo vigilandū est & orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet, expedit, qua edificatiua sunt, loquere. Malus vsus, & negligenter profectus nostri, multum facit ad custodiā oris nostri. Iuuat tamen non parum ad profectum spiritualē, deuota spiritualis rerum collatio, maximè vbi pares animo & spiritu in Deo fibi sociantur.

DE PACE ACQVIRENDĀ, ET
zelo proficiendi.

CAP. XI.

Multam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, quae ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermisceret, qui occasiones fornicatio- quae sit
nem occurrat, qui parum vel raro se intrinsecus colligit; Beati simplices quoniam multam pacem habebunt. Quare quidam sanctorum tam perfecti & contemplati fuerunt? Quia omnino seipso mortificare ad omnibus terrenis desideriis studierunt: & ideo totis mediis cordis Deo inhaerere, atque liberē sibi vacare potuerunt. Nos quidem nimium occupamus proprijs passionibus, & de transitorij nimis sollicitamur. Raro eriam vnum vitium perfecte vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur, ideo frigi & tepidi remanemus. Si essemus nobis ipsi perfecte mortui, & interius minime implicati, tunc possemus etiam diuinā sapere, & de celesti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentijs liberi, nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum aduersitatis occurrit, nimis cito dejicimur, & ad humanas consolationes conuertimur. Si niteremur sicut viri fortes stare in prælio, profecto auxilium Domini videremus super nos de celo. Ipse enim certantes & de gratia sua sperantes paratus est adiuvare, qui nobis certandi occasionses procuravit vincantus. Si tantum in istis exterioribus obseruantis profectum religionis ponimus, citò finem habebit deuotio nostra. Sed ad radicem securim ponamus, vt purgari à passionibus, pacificam mentem possideamus. Si omni anno vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modo è contrario, sepe sentimus, vt meliores, vt priores in initio conuersionis nos fuisse inueniamus, quam post multos annos professionis. Feror & profectus no-

Iter quo-

confidere
accipere quā
vite secundaria.

Hoc quotidie deberet crescere, sed nunc pro magno videtur, si quis primi feruoris partem posset retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum leuitate & gaudio. Graue est alluera dimittere, sed grauius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parua & leuia, quando superabis difficilior? Resiste in principio inclinationi tuae, & malam desere consuetudinem, ne forte paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. O si aduerteres, quantam tibi pacem & alijs latitiam faceres, te ipsum bene habendo, puto quod sollicitior es ad spiritualem profecum.

DE UTILE ADUERSITATIS.

C A P. XII.

Tribulatio
nes quām
proficiunt.

Bonum est nobis, quod aliquando habemus a bilicas grauitates, & contrarietas, quia sepe hominem ad cor reuocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat. Bonum est quod patiamur quandoque contradictores, & quod male, & imperfecte de nobis sentiat etiam si benè agimus & intendimus. Ista sepe iuunt ad humilitatem & a vano gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem testem Deum querimus, quando foris vili pendimur ab hominibus, & non benè nobis creditur. Ideo debet se homo in Deo totaliter firmare, vt non esset ei necesse multas consolations querere. Quando homo bona voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur, tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse comprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miseriis quas patitur. Tunc texet eum diuinus viuere, mortem optat inuenire, vt possit dissoluui, & cum Christo esse. Tunc etiam benè adiuvertur, perfectam securitatem, & plenam pacem in mundo non posse constare.

DE TENTATIONIBUS
respendis.

C A P. XIII.

Iob. 7. L.

1. Pet. 5.

A tentatio-
ne nemo li-
ber.

Psal. 50.

Patientia &
humilitate
tentationes
vincuntur.

superabis, quam cum duritia & importunitate propria. Sepius accipe consilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere, sed consolationem ingere, sicut tibi optares. Initum omnium malarum tentationum, inconstans animi, & parua ad Deum confidentia: quia sicut nauis sine gubernaculo, hinc inde a fluctibus impellitur, ita homino remissus, & sum propositum deferens, varie tentatur. Ignis Eccle. 33, probat ferrum, & tentatio hominem iustum. Nescimus sepe quid postumus, sed tentatio aperit quid sumus. Vigilandum est tamen, precipue circa initio temptationis, quia tunc facilis hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare finitur, sed extra limen, statim ut pulsauerit, illi obuiatur. Vnde quidam dixit:

Principis obſta, ſer a medicina paratur.

Cum mala per longas inualere moras.

Nam primò occurrat menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, postea delectatio, & motus prauus, & afflentio: sicut paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non reflitetur in principio. Et quanto diutius quis ad resistendum torquerit, tanto in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior. Quidam in principio conversionis sua gratiores temptationes patiuntur, quidam autem in fine, quidam vero quasi per totam vitam suam male habent. Nonnulli satis leniter tentatur, secundum diuinam ordinationis sapientiam & exequitatem, que statum & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum suorum salutem praordinat. Ideo non debemus desperare quum tentamur, sed eō feruentius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuuare: qui utique, secundum dictum Pauli, talis facies cum temptatione pro- 1. Cor. 10. 13, uerum, ut possimus sustinere. Humilemus ergo animas nostras sub potenti manu Dei in omni temptatione & tribulatione, quia humiles spiritus saluabit & exalabit. In temptationibus & tribulationibus probatur homo quantum proficit, & ibi maius me- Tentationes
titum exigit, & virtus melius patet. Nec magnū proficere.
est, si homo deuotus sit & feruidus, quia in grauitate non sentit, sed si tempore aduersitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit. Quidam à magnis tentationibus custodiuntur, & in partibus quotidianis sepe vincuntur, ut humiliati, nunquam de seipso in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

DE TEMERARIO IUDICIO
vitando.

C A P. XIV.

Ad te ipsum oculos reflecte & aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios, homo Matt. 7. & frustra laborat, seipso errat, & defacili pec- Rom. 2. cat. Seipsum vero iudicando & discutiendo, semper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi est, sic de peccato ob- Ecle. 3. ea frequenter iudicamus. Nam verum iudicium, noxiū. propter priuatū amorem faciliter perdimus. Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderij, non tam faciliter turbaremur pro resistentia sensus nostri. Sed sepe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurredit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occulē seipso querunt in rebus, quas agunt, & nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare, quondam pro eorum velle & sentire sunt. Si autem aliter sit, quam cupiunt, citò mouentur, & tristes sunt. Propter diversitatem sensuum & opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter articos & ciues, inter religiosos & deuotos. Antiqua con- Iere. 13. fuetudo difficulter relinquitur, & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuae magis inniteris, vel industria, quam virtutib[us] subiectu-

Granat. Opus de spiritu.

Illi i. Iesu

CAP. XVII.

Oportet ut discas te ipsum in multis frangere, Gal. 6.

livi pacem & concordiam cum alijs tenere.

Non est parum in monasterijs, vel in congrega-

gatione habitare, & ibi sine querela conuersari, &

vix ad mortem fidelis perseverare. Beatus qui, Luc. 16,

dem qui ibi bene vixit, & feliciter consummavit, Si

vis debite stare & proficere, teneas te tanquam ex-

ulem & peregrinum super terram. Oportet te stul-

tum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere

vitam. Habitus & tonsura modicum conferunt, sed

mutatio morum, & integra mortificatio passionis Eccl. 1,

verum faciunt religiosum. Qui aliud querit, quam Religiosus

pure Deum, & anima sua salutem, non intueniet nisi

tribulationem & dolorem. Non potest etiam diu

stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omni-

nibus subiectus. Ad seruendum venisti, non ad re-

gendum, ad patiendum, & laborandum sciaste vo-

catum, non ad ociandum vel fabulandum. Hic

ergo probantur homines sicut aurum in fornicate.

Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit

propter Deum humiliare.

DE EXEMPLIS SANCTORUM
Parum.

CAP. XVIII.

Intuere sanctorum Patrum & feruida exempla, in vivida

quibus vera perfecio resulsa & religio, & vide-

bis quam modicum sit, & penes nihil quod nos a

Reb. 11,

gimus. Heu quid est vita nostra, nullis fuerit compa-

ratata? Sancti & amici Christi, Domino seruierunt

in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fa-

cratione, in vigiliis & ieuiis, in orationibus &

sanctis meditationibus, in persecutionibus & op-

probriis multis. O quam multas & graues tribulati-

ones pauci sunt Apololi, Martyres, Confessores, vir-

gines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia vcline-

rent sequi. Nam animas suas in hoc mundo oderunt,

vt in aeternam vitas possiderent. O quam stra-

tem & abdicatam vitam sancti Patres in eremo du-

xerunt, quam longas & graues tentationes pertur-

runt? quam frequenter ab inimico vexati sunt? qua

crebras & feruidas orationes Deo obrulerunt? qua

rigidas abstinentias peregerunt? quam magnum zelum & feruorem ad spiritualem profectum habe-

runt? quam forte bellum aduersis edomatorem

vitorum gesserunt? quam puram & rectam inten-

tionem ad Deum tenuerunt? Per diem labora-

bant, & noctibus oratione diuinæ vacabant: quan-

quam laborando ab oratione mentali minime cef-

sarent. Omne tempus utiliter expendebant, omnis

hora ad vacandum Deo breuis videbatur, & præ

magna dulcedine contemplationis etiam obliuionis

tradiebatur necessitas corporalis refectionis. Omni-

bus diuitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cog-

natis renunciabant, nil de mundo habere cupiebat,

vix necessaria vita sumebant, corpori seruire, etiam

in necessitate noblebant. Pauperes igitur erant rebus

terrenis, sed diuites valde in gratia & virtutibus.

Foris egebant, sed intius gratia & consolatione diu-

ina resicabantur. Mundo erant alieni, sed Deo pro-

ximi ac familiares amici. Sibi ipsis videbantur tan-

quam nihil, & huic mundo despici, sed erant in Jacob. 4.

oculis Dei preciosi & electi. In vera humilitate tñditi

stabant, in simplici obedientia viuebant, in charita-

te & patientia ambulabant, & ideo quotidie in spi-

ritu proficiebant: & magnam apud Deum gratiam

obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus

Religiosis, & plus prouocare nos debent ad be-

ne proficiendum, quam tepidorum numerus ad

relaxan-

Iesu Christi, raro & tardè eris homo illuminatus,
quia Deus vult nos sibi perfectè subiici, & omnem
rationem per inflammatum amorem transcen-

DE OPERIBUS EX CHARI-
te factis.

CAP. XV.

Matt. 18.

Pro nulla remundi, pro nullius hominis dilec-

1. Cor. 15.
Ex. charita-
te omnia pē-
culantur.

tione, aliquid malum est faciendum, sed pro
utilitate tamen indigentis, opus bonum ali-
quando intermittendum est, aut etiam pro meliori
meandu.

Luc 7:
Psal. 2:

Hoc enim facto, opus bonum non de-
ficit, sed in melius commutatur. Sine charitate,
opus exterrit nihil prodest; quidquid aut ex charita-
te agitur, quantumcumque etiam paruum sit, & despe-
ctum, totum efficit fructuostum. Magis liquidem
Deus pensat ex quanto quis agit, quam quantum
quis facit. Multum facit, qui multum diligit. Mul-
tum facit, qui rem benè fecit. Benè facit, qui magis

1. Cor. 15.

communitati, quam suā voluntari servit. Sæpe vi-
detur esse charitas, & est magis carnalitas; quia car-
nalitas inclinatio, propria voluntas, spes retributio-
nis, affectus commoditatis, raro abesse volent. Qui

Vers. chari-
tas in signa
Phil. 2: &
ipsu

1. Cor. 15.

veram & perfectam charitatem habet, in nulla re se

ipsum querit, sed Dei soliummodo gloriam in omni-
bus fieri dehderat. Nulli etiam imundet, quia nullum

priuatum gaudium amat, nec in seipso vult

gaudere, sed in Deo super omnia bona optat beatifi-

carci. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter

ad Deum referit, à quo fontaliter omnia procedunt,

in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quiescent.

O qui scintillam habeter verae charitatis, profecto

omnia terrena sentiret esse plena vanitatis.

Psal. 17:

& 24:

propositio

tertiaria.

1. Thes. 5: &

Gal. 6:

Def. & us

proximi

potest se

ferendi.

Matt. 6:

Luc. 11:

Matt. 6:

1. Thes. 5: &

1. Cor. 13:

Virtus in

aduersitate

exponitur.

Gal. 6:

1. Thes. 5: &

1. Cor. 13:

Virtus in

aduersitate

exponitur.

Q

VÆ homo in se, vel in alijs emendare non

valet, debet patienter sustinere, donec Deus

aliter ordinet. Cogita, quia forte si melius est

pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt

multum ponderanda merita nostra. Debes tamen

pro talibus impedimentis supplicare, vt Deus tibi

dignetur subuenire, & possis benignè portare. Si

quis semel, aut bis admonitus, non acquiescit, noli

cum eo contendere. sed totum Deo committe, vt

fiat voluntas eius, & honor in omnibus servis suis,

qui scit benè mala in bonum conuertere. Stude pa-

tienter esse in tolerando aliorum defectus, & quales-

cunque infirmitates, quia & tu multa habes, quae ab

alijs oportet tolerari. Si non potes te talem facere,

qualom vis, quomodo poteris alium habere ad

tuum bene placitum? Libenter habemus alios per-

fectos, & tamen proprios non emendamus de-
fectus. Volumus vt alij strictè corrigantr, & ipsi

corrige nolimus. Displacet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolimus negari quod petimus.

Alios restrinxi per statuta volumus,

& ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet quam raro proximum, sicut nos ipsos pen-
samus. Si essent omnes perfecti, quid tunc habere-
mus ab alijs pro Deo pati? Nunc autem Deus sic or-
dinavit, vt difcamus alter alterius onera portare: quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi

sufficiens, nemo sibi sati sapiens: sed oportet nos

intuicem portare, inuicem consolari, pariter adiu-
vare, instruere, & admonere. Quante alij virtutis

qui que fuerit, melius patet occasione aduersitatis.

Occasiones namque hominem fragilem non faci-
unt, sed qualis sit ostendunt.

relaxandum. O quantus ferior omnium Religiorum in principio sue sancta institutionis fuit! O quanta deuotio orationis, quanta emulatio virtutis? quam magna disciplina viguit, quanta reuerentia & obedientia sub regula magistri in omnibus effloruit? Testantur adhuc vestigia derelicta, quod verè viri sancti & perfecti fuerunt, qui tam strenue militantes mundum suppeditauerunt. Nam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit, si quis quod accepit cum patientia tolerare potuerit. Ah teproris & status nostri negligentia, quod tam cito declinamus à pristino seruore: & iam tèdet viuere præ laetitudine & teprori. Virnam in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa sèpius exempla vidisti deuotorum.

DE EXERCITIIS BONI

Religiosi.

CAP. XIX.

Vita boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet, vt sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius, & merito multo plus debet esse intus, quam quod cernitur foris, quia in pectori noster est Deus, quem summopè reuereri debemus, vbiunque fuerimus, & tanquam Angeli in conspectu eius mundi incedere. Omni die renouare debemus propositum nostrum, & ad seruorem nos excitare, quali hodie primum ad conuersiōnē venissimus, atque dicere: Adiuua me Domine Deus meus in bono proposito & sancto seruitu tuo, & damihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est quod haec tenus feci: Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri: & multa diligentia opus est bene perficere volenti, quia si fortiter proponens sèpe deficit, quid illi qui raro, aut minus fixè aliquid proponit? Varijs tamen modis continet deserto propositi nostri, & leuis omisso exercitiorum vix sine aliquo dispendio transit. Iustorum propositum in gratia Dei potius, quam in propria sapientia pender, in quo & temper confidunt quicquid arripiunt. Nam homo proponit sed Deus disponit, nec est in homine via eius. Si pietatis causa aut fraternæ utilitatis proposito quandoque conseruum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari. Si autem tedium animi aut negligentia faciliter relinquitur, satis culpabile est & nocivum sentietur. Conemur quantum possumus: adhuc leuiter deficiens in multis. Séper tamen aliquid certi proponendū est, contra illa præcipiū, qamplius nos impedit. Exteriora nostra & interiora parternobis scrutanda sunt & ordinanda, qua vtraque expedient ad profectum. Si non continuè te val es colligere, saltem colligas interdum, & ad minus semel in die, mane videlicet aut vespere. Manè propone, vespere discute mores tuos, quali hodie fuisti in verbo, opere & cogitatione: quia in his scieps forsan Deum offendisti & proximum. Accingere sicut vir contra diabolicas nequitias, frena gulam, & omnem carnis inclinationem facilius frenabis. Nonquam sis ex toto otiosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans. Corporalia exercitia discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenta. Quæ communia non sunt foris ostendenda. Nam in secreto tutius exercentur priuata. Caudendum tamen ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior, sed expletis integrè & fideliter debitis, & iniunctis, si iam ultra vacat, reddete tibi prout deuotio tua desiderat. Non possunt omnes habere unum exercitium, sed aliud isti, aliud illi magis deseruit. Etiam pro temporum congruentia diuersa placent exercitia, quia alia in festis, alia in Granat. Opusc. spiritual.

seriatim magis sapiunt diebus. Alijs indigemus tempore tentationis, & alijs tempore pacis & quietis. Alia quum tristam libet cogitare, & alia quum lati in Domino fuerimus. Circa principalia fera renouanda sunt bona exercitia, & sanctorum suffragia feruentius implorando. De festo in festum ponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migrari sumus, & ad æternum festum perueniunt. Ideoque sollicitè nos preparare debemus in deuotis temporibus & deuotius conuersari, arque omnem obseruantiam stricte custodire, tanquam in brevi premium laboris nostri à Deo percepturi. Es si dilatum fuerit credamus nos minus bene preparatos atque indigentes tanq; adhuc gloria, qua reuelabitur in nobis tempore præfinito, & studeamus nos melius ad exitum preparare. Beatus seruus (ait Euangelista Lucas) quemcum veteris Dominus, inuenieris vigilarem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet Luc. 12 & Matt. 14.

DE AMORE SOLITU DINI S

O' silentij.

CAP. XX.

Quare aptum tempus vacandi tibi & de beneficijs Dei frequenter cogita. Relinque curia. Tales perlege materias, que compunctionem magis prestant quam occupationem. Sit subtraxeris à superfluis loquitionibus, & otiosis circuitiōnibus, nec non à nouitatiōbus & rumorib; audiendi, inuenies tempus sufficiens & aptum pro bonis meditationibus intendēdis. Maxime Sanctorū humana consortia, vbi poterant vitabānt, & Deo in Heb. 11. secreto viuere eligebant. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redi. Hoc quippe Seneca experimur, quando diu confabulamus. Facilius est omnino tacere, quam verbo non exceedere. Facilius est domi latere, quam foris se possit sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu à turba declinare. Nemo securè appetat, nisi qui libenter latet. Nemo securè preest, nisi qui libenter subest. Nemo securè precipit, nisi qui libenter obediens dicit. Nemo securè gaudet, nisi qui bonè conscientia testimonium habet. Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacer. Semper tamen Sanctorum securitas plena timoris Dei extitit. Nec eo minus solliciti & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. Praiorum autem securitas ex superbia, & presumptione oritur, & in fine in desperatione sui vertitur. Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut deuotus eremita. Sèpè meliores in astimatione hominum, gravius periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam. Vnde multis vtilius est, vt non penitus temptationibus careant: sed sèpius impugnantur, ne nimium securi sint, ne forte in superbia eleuentur, nec etiam ad exteriora consolationes licentius declinet. O qui nunquam transitoriam latitudinem quereret: qui nunquam cum misericordia se occuparet, quam bonam conscientiam seruaret. O qui omnem vanam solitudinem amputaret & duntaxat salutaria ac diuina cogitaret, & totam spem suam in Deo constitueret, quam magnam pacem & quietem possideret. Nemo dignus est coelesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione. Si vis corde tenus compungi intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est. In cubilibus vestris compungimini. In cella inuenies quod foris sèpius amitteres. Cella continua dulcis est, & male custodita tamid generat. Si in principio conuersiōnis tuę benè eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica & grā-

Iiii 2 uissi.

Matt. 9.
Psalm 32 &
Heb. 4.
Psal. 15.
Proposita bo-
na quotidie
renouanda.

Pro. 16.

Eccl. 7.

Deut. 4.
Conscientia
quotidie ex-
minanda.

Matt. 4.

Eccl. 3.

Seneca

epist. 7.

cum presum-

ptione.

Psal. 6.

2. Cor. 7.

Prov. 14.

Eccl. 2.

Percle. 1.

Eccl. 3.

Psal. 122.

Matt. 6

Prov. 19.

Gal. 1.

Psal. 76.

Iud. 2. & 20.

item 2. Reg.

17.

uissimum solatum. In silentio & quiete proficit anima deuota, & discit abscondita scripturarum. Ibi inuenit fluenta lachrymarum, quibus singulis noctibus se lauet & munder, & Conditor tuus tanto familiarior fiat, quanto longius ab omni seculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, appropinquabit illi Deus cum Angelis sanctis. Melius est latere, & sui curam age, quam senelegto signa facere. Laudabile est homini religio orare foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre. Quid vis videre, quod non licet habere? Transit mundus & concupiscentia eius. Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum: sed quum hora transferit, quid nisi gratitatem conscientiae & cordis dispersionem reportas? Latet exitus tristem sepe redditum parit, & leta vigilia ferotina, triste mane facit. Sic omne carnale gaudium blande intrat, sed in fine mordet & peremt. Quid potes alibi videre quod hic non vides. Ecce cœlum & terram, & omnia elementa: nam ex ipsis omnia facta. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere. Si cuncta videres presentia, quid essent nisi vana vana? Leta oculos tuos ad Deum in excelsum, & ora pro peccatis tuis & negligentiis. Dimitte vana vanis: tu autem intend illis, que tibi præcepit Deus. Claude super te ostium tuum, & voca ad te Iesum dilectum tuum. Mane cum eo in celo, quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exilles, nec quicquam de rumoribus audilles, melius in bona pace permansilles: ex quo noua delectat aliquando audire, oportet exinde turbationem coram tolerare.

DE COMPUCTIONE CORDIS.

CAP. XXI.

SI vis aliiquid proficerre conserua te in timore Dei, & noli esse nimis liber: sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec inepta te tradas latitia. Date ad cordis compunctionem & inuenies deuotionem. Compunctione multa bona repeatit, quæ dissolutio citè perdere consuevit. Mirum est quod homo possit unquam perfectè latari in hac vita, qui suum exilium & tam multa pericula anima sua considerat & penit. Própter leuitatem cordis & negligentiam defectuum nostrorum non sentimus anima nostra dolores: sed sàpè vanè ridemus, quando merito flere deberemus. Non est vera libertas nec bona latitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia. Fœlix qui abiçere potest omnem impedimentum distractionis: & ad uniuersum se redigere sanctæ compunctionis. Fœlix qui à se abdicat, quicquid conscientiam suam maculare potest vel grauare. Certa viriliter, consuetudine consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere facere sua, ipsis te dimittent tua facta facere. Non attrahas tibi rem aliorum, nec te implices causis majorum. Habe semper oculum super te primum & admoneas te ipsum (specialiter præ omnibus tibi dilectis). Si non habes fatorem hominum, noli ex hoc tristari, sed hoc si tibi graue, quia non habes te satis bene & circumspet: sicut deceret Dei seruum, & deuotum Religiosum conuersari. Ut ilius est sèpè & securius quod homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem præcipue: tamen quod diuinis non habemus aut rarius sentimus, nos in culpa sumus, quia compunctionem cordis non querimus, nec vanas & externas consolationes omnino abiciimus. Cognoscere indignum diuina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione. Quando homo perfectè est compunctus, tunc grauius & amarus est ei totus mundus. Bonus homo suffici-

entem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim se considerat, siue de proximo pensat, scit quod nemo sine tribulatione hic viuit. Et quanto stolidius se considerat, tanto amplius dolet. Materia iusti doloris & interna compunctionis sunt peccata & vitia nostra, quibus ita inuoluti iacemus, ut raro celestia contemplari valeamus. Si frequentius de morte tua, quam de longitudine vita tu cogitas, non dubium quin fertentius te emendares. Si etiam futuras inferni, siue purgatorij poenas cordialiter perpenderes, credo quod libenter laborem & dolorem sustineres & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor ista non transirent, & blandimenta adhuc a-mamus: ideo frigidi & valde pigri remanemus: sapè est inopia spiritus, unde tam leuiter conqueritur miserum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, & dic psal. 79. cum Propheta: *Cibame Domine pane lacrymarum, & potum da mihi in lacrymis in mensura.*

DE CONSIDERATIONE HUMANAE MISERIAE.

CAP. XXII.

Miser es vbiunque fueris, & quounque reverteris nisi ad Deum te conuertas. Qui turbaris, quia non succedit tibi sicut vis & desiderias? Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliqui hominum super terram. Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit vel Papa. Quis est qui melius habet; vtique qui pro Deo aliquid pati valer. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam diues, quam potens, quam excelsus, quam magnus, quam pulcher? Sed attende ad celestia bona, & videbis quod omnia ista temporalia nulla sunt, sed valde incerta & magis gravantia, quia non sunt sine sollicitudine & timore possidentur. Non est hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam sed satis ei mediocritas. Verè miseria est vitare Iob. 14; super terram. Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto presentis vita sit ei amerior: quia sentit melius, & videt clarius humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quietescere, laborare & ceteris necessitatibus naturæ subiaceat, verè magna miseria est, & afflictio homini deuoto, qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato. Valde enim gravatur interior homo necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Unde Propheta deuote rogat, quatenus liber ab ipsis esse valeat, dicens: *De necessitatibus meis erue me Domine.* Sed psal. 24. vñ, non cognoscit omnes suam miseriā, & amplius vñ illis, qui diligunt hanc miseriā & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidem hanc ample-Rom. 8. & tunc, licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant: vt si hic possent semper vivere, de regno Dei nihil curarent. O infani & infideles corde, qui tam profunde in terris iacent, vt nil, nisi carnalia sapiant: sed miseri adhuc in fine graviter ibidem. sentient, quam vilè & nihil erat quod amatuerunt. Sancti autem Dei & omnes deuoti ancii Christi non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat, serebatur totum desiderium eorum ad summam & inuisibiliam, non amore, visibilium traherentur ad insimul. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia, adhuc habes tempus & horam. Quare vis procastinare propositum tuum? Surge & in instanti incipe & dic. Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc tempus aptum est emendandi. Quant-

Psal. 56.

Rom. 7.
Gen. 2.
2. Cor. 5.Gen. 6. & 8.
2. Mach. 9.

Quando male habes & tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet transire per ignem & aquam antequam venias in refrigerium: nisi tibi vim feceris vitium non superabis: quam diu istud si agile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tredo & dolore vivere. Libenter haberemus ab omni miseria quietem, sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amissum etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare misericordiam, donec transeat iniq[ue]itas haec, & mortalitas absorbeat a vita. O quanta fragilitas humana, qua semper prona est ad vitia! Hodie confreris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa. Nunc proponis cauere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. Merito ergo nosipso humiliare possumus, nec vnumquam aliquid magni de nobis sentire: quia tam fragiles & instabiles sumus. Cito etiam potest perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam, quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeccimus tam manè? Ve nobis si sic volumus libernare ad quietem, quasi iam pax sit & securitas, quin necedum appareat veltigium verae sanctitatis in nostra conuersatione. Bene opus esset quod adhuc item institueremur, tanquam boni notitiae ad mores optimos, si forte spes esset de aliqua futura emendatione & maiori spirituali profectu.

DE MEDITATIONE MORTIS.

C A P. XXIII.

Iob. 9. &
14. item
Luc. 12. &
Hebr. 9.

Matt. 25.

Luc. 12.

Sap. 4.

Annos con-
uivencia ple-
rique nunc
rant, sed pau-
cimendata-
ent.Heb. 9.
Luc. 22.Matt. 24. &
Luc. 12.

Eccli. 41.

Esa. 30. & 31.
item Hes.
17. & 48.

V Alde citò erit vita tua transacta: Vide igitur quomodo te habeas, hodie homo es, & cras non compareas. Quum autem sublatus fuerit ab oculis, cito etiam transt' a mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod solum praesentia meditatur & futura non magis prauident. Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, qualiteram es fessus moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multum mortem timeres, Melius esset peccata cauere, quam mortem fugere.

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? cras est dies incerta, & quis scis an crastinum habebis? Quid prodebet diu vivere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita non semper emendat, sed saepe culpam magis auget. Vnam per vnam diem bene effemus conuersati in hoc mundo. Multi annos computant conuersior, sed /p[ro]p[ter]e parvus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori: forsitan periculosis est diuinus vivere. Beatus, qui horam mortis sua semper ante oculos habet, & ad morendum se quotidie disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem viam transibis: Quum manè fuerit, puta read vesperum non peruenturum. Vesperautem facta, manè non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter vine, ut nunquam te imparatum mors inueniat. Multi subit & impropositi moriuntur. Nam hora, qua non puratur, filius hominis venturus est. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipes de tota vita tua praterita, & valde dolebis, quod tam negligens & remissus fuisti. O quam felix & prudens qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inueniri in morte. Dabit namque magnam confidentiam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, feruens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinae, labor penitentie, promptitudo obedientie, abnegatio sui, & supportatio cuiuslibet aduersitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari dum sanus es, sed infirmatus, nescio; quid poteris. Pauci ex infirmitate emendantur sic, & qui multum peregrinantur, raro sanctificantur. Noli confidere super amicos & pro-

ximos, nec in futuri salutem tuam differas, quia futurum citius obliuiscentur tui homines, quam existimas. — Melius est nunc tempestive prouidere, & aliquid Matt. 6. boni præmittere, quam super aliorum auxilio sperare. Si non es pro te ipso sollicitus modo, quis erit pro te sollicitus in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum: sed pro dolor, quod hoc inutilius expeditis, in quo promereris vales, unde aeternaliter vivas. Veniet, quando vnum diem seu horam pro emendatione desiderabis, & nescio, an impetrabis. Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare? de quam magno timore eripere? In modo semper timoratus fueris, & de morte suspectus. Stude Rom. 8. nunclaliter vivere, vt in hora mortis valeas potius gaudere, quam timere. Disce nunc mori mundo, vt tunc incipias vivere cum Christo. Disce nuncomnia 1. Cor. 9. contempnere, vt tunc possis libere ad Christum pergere. Caftiga nunc corpus tuum per poenitentiam vt tunc valeas certam habere confidentiam. Ah Luc. 12. stulte, quid cogitas te diu victurum, quoniam nullum diem habeas hic securum? Quam multi decepti sunt & inoperante de corpore extracti. Quoties audisti a dicentibus: quia ille gladio cecidit, ille submersus est, illi ab alto ruens ceruicem fregit, ille manducando obrigit, ille ludendo finem fecit, aliud igne, aliud ferro, aliud peste, & aliud latrocino perit: & sic omnium finis mors est, & vita hominum tanquam umbra subito petravit. Quis memorabit tui post mortem, & quis orabit pro te?

Age age nunc charissime, quicquid agere potes, Matt. 6.

quia nescis quando ex hac vita discedes, nescis etiam quid tibi post mortem sequetur. Dum tempus

& Gal. 6.

habes, congrega tibi diuitias immortales. Præter

Luc. 16.

salutem tuam nihil cogites, solum quoniam Dei sunt curas. Fac nunclibi amicos venerando Dei Sanctos, &

Heb. 11.

eorum actus imitando, vt quoniam defeceris in hac vita,

1. Pet. 2.

illite recipiant in aeterna tabernacula. Serua te

tanquam peregrinum & hospitem super terram,

ad quem nihil spectat de mundi negotijs. Serua cor

Heb. 13.

liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hic manentem ciuitatem. Illuc preces & gemi-

tus quotidianos cum lachrymis dirige, vt spiritus

tuus mereatur post mortem ad Dominum feliciter

transire. Amen.

DE IUDICIO ET POENIS

peccatorum.

C A P. XXIV.

I N omnibus rebus respice finem, & qualiterante Heb. 10. districtum iudicem habas, cui nihil est occultum, qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit, sed quod iustum est, iudicabit. O miserrime lob. 9. & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia Luc. 16. mala tua scienti, qui interdum formidas vultum hominis irati? Ut quid non prauides tibi in die iudicii, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi, sed vnuſqui que sufficiens onus erit sibi ipsi? Nū labor tuus est fructuosis, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satiatisfactorius & purgatorius. Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens iniurias plus doler de alterius malitia, quam de sua iniuria, qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget: qui veniam ab alijs petere non retardat, qui faciliter miseretur quam irascitur, qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem suam omnino spiritui subiugare conatur. Melius est modo purgare peccata, & virtutia resecare, quam in futuro purganda reseruare. Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus. Quid aliud ille ignis denotabit, nisi peccata tua? Quanto amplius tibi ipsi nunc parcis, & carnem

Iob. 1.

Luc. 23. &

Acto 7

sequeris, tanto durius postea lues, & maiorem materiam comburendi reseruas. In quibus homo peccavit, in illis gratius punietur. Ibi acediosi ardentes stimulis pungentur, & gulosi ingenti fame ac siti cruciabuntur. Ibi luxuriosi, & voluptratum amatores ardentipice, & fœtido sulphure perfundentur. Et sicut furiosi canes præ dolore inuidiosi vulnabunt. Nullum vitium erit, quod situm proprium cruciatum non habebit. Ibi superbi omni confusione replebuntur, & auari miserrima egestate arctabuntur. Ibi erit una hora grauior in pena, quam hic Iob. 4. & 41. centum anni in amarisima penitentia. Ibi nulla requies est, & nulla consolatio damnatis. Hic tam interdum cessatur a laboribus, atque amicorum fructus solatijs. Esto modo sollicitus & dolens pro peccatis tuis, vt in die iudicij sis securus cum beatis. Tunc enim iusti stabunt in magna constanza aduersus eos qui se angustiauerunt & depresserunt. Tunc stabit ad iudicandum, qui modo se subiicit humiliter iudicijs hominum. Tunc magnam fiduciam habebit panper & humili & pauebit vnde superbus. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo suis, qui pro Christo didicis stultus & despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpesta, & omnis iniquitas oppillabit os suum. Tunc gaudebit omnis deotus, & merebit omnis irreligiosus. Tunc plus exultabit earo afflita, quam si in delictis fuisset semper enutrata. Tunc splendebit habitus vilis & obtenebret vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quam nunc deauratum palatium. Tunc plus iuuabit confitans patientia, quam omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur simplex obedientia, quam omnis secularis astutia. Tunc plus lexitificabit pura & bona conscientia, quam docta philosophia. Tunc pendorosior erit contemptus diuitiarum, quam totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super deuota oratione, quam super delicata comeditione. Tunc potius gaudebis de seruato silentio, quam de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita & ardua penitentia, quam omnis delectatio terrena. Disce nunc in modico pati: vt tunc a grauioribus valeas liberari. Hic primò proba quid possis pati postea. Si nunc tam parum non vales sustinere, quomodo poteris tunc eterna tormenta sufferre? Si modò modica passio tam impatiens efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce vere non potes duo gaudia habere: delectari hic in mundo, & postea regnare in celo cum Christo. Si vsque in hodiernum diem semper in honoribus & voluntatibus vivis, quid totum tibi profuisset, si iam in instanti mori contingere? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli seruire. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor securum accessum ad Deum facit. Quem autem adhuc peccare delectat non mirum, si mortem, & iudicium timeat. Bonum tamen est, vt si necdum amor a malo te reuocat: saltet timor gehennalis coerceat. Qui vere timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citius incurrit.

DE FERVENTI EMENDATIONE
totius vita nostre.

CAP. XXV.

2. Tim. 4.

Esto vigilans & diligens in Dei seruizio, & cogita frequenter, ad quid venisti, & cur seculum reliquisti. Nonne vt Deo viueres & spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum seruas,

quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies, Matt. 25. nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam latitiam inuenies. Si tu permanenteris fidelis & feruens in agendo, Deus proculdubio Apoc. 22. erit fidelis, & locuples in retributo. Spem bonam Eccl. 11. retinere debes, quod ad palmam peruenies, sed se Apoc. 22. curitatem capere non oportet, ne torpeas aut elatus Matt. 22. fias. Quoniam enim quidam anxius inter metum & spem Rom. 5. frequenter iugularit, & quadam vice meoro confessus in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauit, hec inter se renoluit dicens. O si rem quod adhuc perseneratur esse, statimque audiuit intus diuinum responsum. Quid, si hoc sciens facere velles? Fac nunc quod tunc facere velles, & bene securus eris. Moxque consolatus & confortatus diuina se commisit voluntati, & cessavit anxia fluctuatio, noluitque cui iose inuestigare ut sciret, qua sibi esset futura, sed magis studiū inquire, quæ esset voluntas Dei benefacens & perfecta ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum. Spera in Domino & fac bonitatem, ait Prophet. & inhabitat terram, & pascis in dñis eius. Psal. 31. Vnum est quod multos à profecto & feruente emendatione retrahit, horror difficultatis, seu labor certaminis. Emittetur illi maximè præ alijs in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis gratia & conuenientia sunt viribus vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & graciā meretur ampliore, vbi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat. Sed non omnes habent aquæ multum ad vincendum & moriendum. Diligens tamen amulatior valentior, Duo que rit ad proficēdum etiam si plures habeat passiones, amulatior, premuntur, quæ alius bene morigeratus, minus tamen feruens ad virtutes. Duo tamen specialiter ad magnam emendationem iuuant, videlicet subtrahere se violenter ad quod natura vitiōse inclinat, & feruenter instare pro bono quo amplius quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere & vincere, qua tibi frequentius in alijs dispergunt. Vbique profectum tuum capis, vt si bona exempla videoas, vel audeas ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraueris, caue ne idem facias, aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic vicissim ab alijs notaris. Quam Ephe. 5. & iucundum & dulce est videre feruidos & deuotos Cor. 11. fratres, bene morigeratos & disciplinatos? quæ Eccl. 7. triste est & graue videre inordinatè ambulantes qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent. Quam noxiuum est negligere vocationis sua propositum, & ad non commissa sensum inclinare, memor esto arrepti propositi & imaginem tibi propone crucifixi. Bene verēcundari potes, inspecta vita Iesu Christi: quia necdum magis illo te conformare studiuit: licet diu in vita Dei fuisti. Religiosus qui se intende & denotè in sanctissima vita & passione Domini exercet, omnia utilia & necessaria sibi abundanter ibi inueniet: nec opus est, vt extra Iesum aliquid melius querat. O si Iesus crucifixus in cor nostrum veniret, quam citè & sufficienter docti essemus? Religiosus feruens omnia bene portat & caput quæ illi iubentur: Religiosus negligens & repudius habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur augustinam: quia interiori consolatione caret, & exteriore querere prohibetur. Religiosus extra disciplinam viuens graui ruinæ patet. Qui laxiora querit & remissiora, semper in angustiis erit: quia aut reliquum ipsi displicet. Quomodo faciunt tam multi alii Religiosi qui satis arctati sunt sub disciplina claustralì: Raro excent, abstractè viuunt, pauperrimè comedunt, grossè

grosse vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, manè surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt. Attende Cartusienses, Cistertienses, & diversæ religionis monachos ac moniales, qualiter omni nocte ad pſallendum Domino affurgunt. Et idè turpe eſt, vt tu deberes in tam ſancto opere pigrarit, vbi tanta multitudine religiosorū incipit Deo iubilare. O ſi nihil aliud faciendum incuberet, niſi Dominum Deum noſtrum, toto corde & ore laudare? O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire, ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudijs vacare: tunc multò felicior eſſe, quam modò, cum carni, ex qualicunq; neceſſitate ſeruis. Utinam non eſſent ita neceſſitates, ſed ſolummodo ſpirituales anima refectiones, quas heu ſatis raro deguſtamus. Quando homo ad hoc permenit, quod de nulla creatura conſolationē ſuam querit, tunc ei Deus primò perfectè ſapere incipit, tunc etiam bene contentus de omni euentu renum erit, tuc nec pro magno latabitur, nec pro modo contriſtabitur, ſed ponet ſe integrè & fiduciali-

ter in Deo, qui eſt omnia in omnibus, cui nihil vi-
que perit nec moritur, ſed omnia ei viuunt, & ad nu-
tum eius incunctanter deſeruunt. Memento ſem-
per finis, & quia perditum non redit tempus. Sine
ſollicitudine & diligētia nunquam acquires virtutes. Si au-
tem dederis te ad feruorem, innenies magnam pa-
cem, & ſenties leuorem laborem propter Dei gra-
tiam & virtutis amore. Homo feruidus & cili-
gens, ad omnia eſt paratus. Maior labor eſt reſiſtere
vitijs & paſſionib; quam corporalibus inſidaro
laboribus. Qui parnos non vitat deſectus paulatim
labitur ad maiores. Gaudebis ſemper vespere, fi
diem expendas fructuosè. Vigila ſuper te ip-
ſum, excita te ipsum, admone te ipsum, &
quicquid de alijs fit, non negliga te
ipſum. Tantum proficies,
quantum tibi ipſi
vim intule-
tis.
¶ (o) 20

Rom. 11.
1. Cor. 3.12.
2. Cor. 15.

Ecc. 7.

Apoc. 3.

Ecc. 19.

Matt. 11.

VEN. VIRI THOMAE A KEMPI, DE IMITATIONE CHRISTI, LIBER SECUNDVS,

Admonitiones continens ad interna trahentes.

DE INTERNA CONVERSIONE.

C A P V T I.

Luc. 17.
Locl. 2.

Rom. 14.

Mal. 4.4.

Aduentus

Dei in mon-
tem.

Ioan. 1.4.

Ioan. 12.

Hier. 17.

1. Pet. 5.

Heb. 13.

BEGNVM Dei intra vos eſt, dicit Do-
minus: Conuertere ex toto corde tuo
ad Dominum, & relinque hunc mi-
ſerum mundum: & inueniet anima
tua requiem. Difce exteriora conte-
nere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei
in te venire. Eſt enim regnum Deipax & gaudium
in Spiritu sancto, quod non datur impijs: veniet ad
te Christus oſtentandus tibi conſolationem ſuam, ſi di-
gnam illi ab intus paraueris maniſonem. Omnis
gloria eius & decor ab intra eſt, & ibi complacet ſibi.
Frequens illi viſitatio cum homine interno, dul-
cis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, fa-
miliaritas ſtupenda nimis. Eia anima fidelis prepa-
ra huic ſponſo cor tuum, quatenus ad te venire, &
in te habitare dignetur. Sic enim dicit: Si quis dilige-
me ſe, monem meum ſeruabit, & ad eum veherebus, &
maniſonem apud eum faciemus. Da ergo Christo locum,
& ceteris omnibus nega in troicum. Cum Christum
habueris, diues es, & ſufficiſt tibi: Ipſe erit pro-
curator tuus & fidelis procurator in omnibus: vt non
ſit opus tibi in hominibus ſperare. Homines enim
cito mutantur, & deficitur velociter, Christus au-
tem manet in æternum, & aſtat vñque in finem fir-
miter. Non eſt magna fiducia ponendā in homine
fragili & mortali, etiam ſi utiles ſit & dilectus: ne-
que triftia multa capienda ex hoc ſi interdum ad-
verſetur & contradicat. Qui hodie tecum ſunt cras
contrariari poſſunt, & e conuerso ſapè, vt aura ver-
tuntur. Pone totam fiduciā tuam in Domino, &
ſit ipſe timor tuus & amor tuus. Ipſe pro te reſpon-
debit, & faciet bene, ſicut optimum fuerit. Non ha-

bes hic manentem ciuitatem: & ubi cumque fueris,
extraneus es & peregrinus, nec requiem aliquando
habebis, niſi Christo intime fueris vnitus. Quid hic
circumſpicis, quum iſte non ſit locus tua requie-
tis. In cœleſtibus debet eſſe habitatio tua, & ſicut in
transiſt cuncta terrena ſunt aſcienda, vt tranſeant

Sap. 9.

omnia, & tu cum eis pariter. Vide vt non inhaeras,
ne capias & pereas. Apud altissimum ſit cogitatio
tua, & deprecatio tua ad Christum ſine intermiſſione
dirigatur. Si nescis alta ſpeculari & cœleſtia, re-
quiesce in paſſione Christi, & in ſacris vulneribus
eius libenter habita. Si enim ad vulnera & pretioſa
ſtigmata Iefu deuotè configiſ, magnam in tribula-
tione conforſationem ſenies, nec multum curabis

Matt. 1.12.

26. &

Ioan. 15.

hominiſum deſpetiones, faciliterque verba detra-
hentiū perferes, Christus fuit etiam in mundo
ab hominibus deſpectus, & in maxima neceſſitate
a notis & amiciſ inter opprobria derelictus. Christus
pati voluit, & despici, & tu audeſ de aliquo con-
queri? Christus habuit aduersarios & obloquito-
res, & tu viſ omnes habere amicos & benedictores;

2. Tim. 2.

Vnde coronabit patientia tua, niſi nihil aduerſatis
occurrit? Si nihil contrarium viſ pati, quomodo e-
ris amicus Christi? Sustine te cum Christo, & pro
Christo, ſi viſ regnare cum Christo. Si ſemel perfecte
introiſſes in interiora Iefu, & modicum de ardentis
eius amore ſaptiſſes; tunc de proprio commodo vel
incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio
illato gaudeſes, quia amor Iefu, facit hominem ſe-
ipſum contemnere. Amator Iefu & verus interius
& liber ab affectionibus inordinatis, potest ſe ad
Deum libere conuertere, & eleuare ſe ſupra ſeipſū

Esa. 64.

in spiritu ac fruitione quiescere. Cui sapiunt omnia prout sunt, non ut dicuntur aut astimantur: hic vere sapiens est & doctus magis a Deo, quam ab hominibus. Qui ab intera se sit ambulare & modicum res ab extra ponderare, non requirit loca, nec tempora expectat ad habenda deuota exercitia. Homo interius citio se recolligit: quia nunquam se totum ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria: sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat. Qui intus bene dispositus est & ordinatus non curat mirabiles, & peruersos hominum gestus. Tantum homo impeditur & distrahit quantum sibi res attrahit. Si recte tibi esset & bene purgatus es, omnia tibi in bonum cederent & profectum. Ideo multa tibi displicant, & te sape conturbant, quia adhuc non es tibi ipsi perfecte mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis. Nihil sic maculat & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si renuis consolari exterius poteris speculari coelestia, & frequenter interius iubilare.

Rom. 8.

Rom. 8.
1. Cor. 4.
Psal. 27.Iac. 3.
Iob. 3.
Matt. 11.

1. Cor. 13.

Matt. 7.
Acto. 1.Gal. 6.
1. Cor. 13.

Gal. 4.

1. Cor. 13.

DE HUMILI SUBMISSIONE
sub Prelati regimine.

CAPVT II.

Non magni pendas, quis pro te vel contra te sit: sed hoc age & cura, vt Deus tecum sit in omni re, quam facis, habeas conscientiam bonam, & Deus bene te defensabit. Quem enim adiuuare voluerit, nullius peruersitas nocere poterit. Si tu scis tacere & pati, videbis procil dubio Domini auxilium. Ipse notit tempus, & modum liberandi te, & ideo, debes te illi resignare. Dei est adiuuare & ab omni confusione liberare. Sæpe valde prodest ad maiorem humilitatem conseruandam, quod defectus nostros alij scunt & redargunt. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat & leuiter satisfacit sibi irascentibus. Humilem Deus protegit & liberat, humilem diligit & consolatur: humili homini se inclinat, humili largitur gratiam magnam, & post eius depressionem levat ad gloriam: humili sua secreta revelat, & ad se dulciter trahit & innitat. Humilis accepta contumelia & confusione, satis bene est in pace, quia stat in Deo, & non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiore te esse sentias.

DE BONO ET PACIFICO
homine.

CAPVT III.

Pone te primo in pace, & tunc alios poteris pacificare. Homo pacificus plus prodest, quam bene doctus. Homo pacifistus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo omnia ad bonum conuertit. Qui bene in pace est, de nullo suspicatur, qui autem male contentus est, & commotus, varijs suspicionibus agitatur, nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit. Dicit sæpe quod dicere non debet, & omittit quod sæpe sibi magis facere expediret. Considerat quod alij facere tenentur, & negligit quod ipse facere tenerat. Habe ergo primum zelum super temet ipsum, tunc zelare poteris etiam iuste proximum tuum. Tu facta tua bene scis excusare & tolerare, & aliorum non vis recipere excusationes. Iustius es, vt te accusares, & fratrem tuum excuses. Si portari vis, porta & alium. Vide quam longe es adhuc a vera charitate & humilitate, quæ nulli nouit indignari, vel irasci, nisi tantum sibi ipsi. Non est magnum cum bonis & mansuetis conuersari: hoc enim omnibus naturaliter placet, & vnuquisque quam libenter pacem habet, & secum sentien-

tes magis diligit. Sed cum duris & peruersis, aut in disciplinatis, aut nobis contrariantibus pacifice posse vinece, magna gratia est, & laudabile nimis, virileque factum. Sed sunt qui seipso in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent. Et sunt qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt. Alii sunt grates, sed sibi sunt semper grauiores. Et sunt qui seipso in pace retinent, & ad pacem alios reducere student. Et tamen tota pax nostra in hac miseria vita potius in humili sufficientia ponenda, quam in non sentiendo contraria. Qui melius scit pati, pacem tenebit maiorem. Iste est vitor sui & dominus mundi, amicus Christi & haeres coeli.

DE PURA MENTE, ET
simplici intentione.

CAPVT IV.

Dabitis alis homo subleuat à terrenis, simplicitate, scilicet & puritate. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione; simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit & gustat. Nulla bona actio te impedit, si liber in te ob omni inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quam Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis, & queris, interna libertate frueris. Sicutum cor tuum esset, tunc omnis creatura seculum vita, & liber sanctæ doctrine esset. Nō est creatura tam parvula & vilis, quæ bonitatem Dei non repræsentet. Sit tu iesus intus bonus & purus, tunc omnia sine impedimentoo videres & benè caperes. Cor purum penetrat cœlum & infernum. Qualis vnuquisque intus est, taliter iudicat exterior. Si est, gaudium in mundo, hoc vtique possidet puri cordis homo. Esi est alicibi tribulatio & angustia, hoc melius nouit mala conscientia. Sicut ferrum missum in ignem, amittit rubiginem & totum candens efficitur, sic homo ad Deum se integrè conuertens à corpore exiuit & in nouum hominem transmutatur. Quando homo incipit repescere, tunc paruum metuit laborem, & libenter externam recipit consolationem. Sed quando perfectè incipit te vincere & viriliter in via Dei ambulare, tunc minus ea reputat, quæ sibi prius gravia esse sentiebat.

DE PROPRIA CONSIDERATIONE.

CAPVT V.

Non possumus nobisipso nimis credere, quia sæpe nobis gratia deest & sensus. Modicum lumen est in nobis & hoc citò per negligenciam amittimus. Sæpe etiam non aduertimus, quod tam ceci intus sumus. Sæpe male agimus & peius excusamus, & passione interdum inuenimur, & zelum putamus. Parua in alijs reprehendimus, & nostra maiora pertransimus. Satis citò sentimus & ponderamus quod ab alijs sustinemus, sed quantum alijs à nobis sustinent, non aduertimus. Qui bene & recte sua ponderaret, non esset quod de alio grauiter iudicaret. Internus homo sibi ipsius curam omnibus curis anteponit, & quod sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de alijs tacer. Nunquam eris internus & devotus, nisi de alienis filueris & ad te ipsum specialiter respexeris. Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te mouebit quod foris percipis. Vbi es quando tibi ipsi præsens non es, & quando omnia percuristi, quid de neglecto profecisti? Si debes habere pacem & vnuionem veram, oportet quod totum adhuc postponas, & te solum præ oculis habeas. Multum proinde proficies, si te seriatum ab omni temporali cura conserues. Valde deficies, si aliquid temporali magni feceris. Nil altum, nil magnum, nil gratum, nisi acceptūtibi sit, nisi pure Deus aut de Deo sit. Totum vanum existima quicquid consolationis occurrit.

rit de aliqua creatura. Amans Deum anima sub Deo despicit vniuersa. Solus Deus aeternus, & immensus, implens omnia, solatum est anima, & vera cordis latitudo.

*DE LAETITIA BONÆ
conscientie.*

CAPVT VI

Gloria boni hominis testimonium bona conscientia est. Habe bonam conscientiam & semper habebis letitiam. Bona conscientia vnde multa potest portare, & valde late est inter aduersa. Mala conscientia temper timida est & inquieta. Sua uiter requiesces, si te cor tuum non reprehenderit. Noli letari nisi quum benefeceris. Mali nunquam habent veram letitiam, nec internam sentiant pacem, quia non est pax impis, dicit Dominus. Et fidixerint, in pace sumus, non venient super nos mala, & quis nobis nocere a debito? Ne credas eis quoniam tempeste exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum & cogitationes eorum peribunt. Gloriaris in tribulatione non est gracie amanti, sic enim gloriari est in cruce Domini gloriaris. Brevis gloria, quæ ab hominibus datur & recipitur. Mundi gloriam semper comitatur tristitia. Bonorum gloria in conscientijs coram, & non in ore hominum. Infostrum letitia de Deo & in Deo est, & gaudium eorum in veritate. Qui veram & aeternam gloriam desiderat, tempore non curat. Et qui temporalem querit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare conuinicuntur cœlestem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia. Facile erit contentus & pacatus, cuius conscientia, munda est, non sanctior, si laudaris, nec vilior, si vitupereris. Quod es, hoc es, nec major dici vales, quam Deo teste sis. Si attendis, quid apud te sis intus, non curabis quid de te loquantur homines foris. Homo videt in facie. Deus autem in corde. Homo considerat actus, Deus pensat intentiones. Bene temperagere & modicum de se tenere, humilis anima indicum est. Nolle consolari ab aliqua creatura, magna puritatis & internæ fiduciae indicum est. Qui nullum extirpsit pro se testimonium querit, liquet quod se Deo totaliter commisit. Non enim quis seipsum commendat, ille probatus est ait B. Paulus, sed quem Deus commendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, status est interni hominis.

*DE AMORE IESV SUPER
omnia.*

CAPVT VII.

Beatus qui intelligit, quid sit amare IESVM, & contemnere seipsum, propter IESVM. Oportet dilectum pro dilecto relinquare, quia Iesu vult solus super omnia amari. Dilectio creaturæ fallax & instabilis. Dilectio IESV fidelis & perseverabilis. Qui adhaeret creatura, cadet cum labili; qui amplectitur Iesum, firmabitur in ætum. Illum dilige, & amicum tene tibi, qui omnibus recedentibus te non derelinquet, nec patietur in fine perire. Ab hominibus oportet te aliquando separari, sive velis sive nolis. Teneas te apud IESVM viuens & moriens, & illius felicitati te committe, qui omnibus deficientibus solus te potest iuuare. Dilectus tuus talis est natura, ut alienum non velit admittere, sed solus vult cor tuum habere, & tanquam rex in proprio throno sedere. Si scires te bene ab omni creatura euacuare, IESVS deberet libenter tecum habitare. Penè totum perditum innenes, quicquid ex-

tra IESVM in omnibus posueris. Non confidas, nec imitaris super calamum ventosum, quia omnis caro sanum, & omnis gloria eius ut flos feni cader. Cito decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantum aspiceris: Si enim tuum in alijs queris solatum & lucrum, senties sèpè detrimentum. Si quaris in omnibus Iesum, inuenies utique Iesum. Si autem queris te ipsum, inuenies etiam te ipsum, sed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocet sibi, si Iesum non querit, quam totus mundus, & omnes aduersarij eius.

*DE FAMILIARIAMI
cœlia Iesu.*

CAPVT VIII.

Qvando Iesu adest, totum bonum est, nec quicquam difficile videatur. Quando vero Iesu non adest, totum durum est. Quando Iesu intus non loquitur consolatio vivil est. Si autem IESVS vnum verbum loquitur tantum, magna consolatio sentitur. Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco, in quo fleuit, quando Martha illi dixit: *Magister adeſt & vocat te:* Felix hora, quando Iesu vocat te de lachrymis ad gaudium spiritus. Quam aridus & durus futurus es sine Iesu? quam incipiens & vanus, si cupis aliquid extra Iesum? Nonne hoc est maius damnum, quam si totum perderes mundum? Quid potest mundus conferre sine Iesu? Ese sine Iesu gratis est infernus: & esse cum Iesu, dulcis paradis. Si fuerit tecum Iesu, nullus poterit nocere inimicus. Qui inuenit Iesum, inuenit thesaurum bonum, immò bonum super omne bonum. Et qui perdit Iesum, perdit nimis multum, & plus, quam totum mundum. Pauperrimus est, qui vivit sine Iesu. Ditissimus est, qui benè est cum Iesu. Magna ars est, scire conuersari cum Iesu: & scire, Iesum teneare, magna prudentia. Esto humilis & pacificus, & erit tecum Iesu. Sis denotus & quietus, & permane nebit tecum Iesu. Potes citò fugare Iesum, & gratiam eius perdere, si volueris ad exteriora declinare. Et si illum effugaueris & perdisderis, ad quem tunc fugies & quem tunc queres amicum? Sine amico non potes diu vivere, & si Iesu non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis tristis & desolatus. Fatue igitur agis, si in aliquo altero Gal. 6. confidis & lataris. Eligendum est magis totum mundum habere contrarium, quam Iesum offendisse. Ex omnibus ergo charis sit Iesu dilectus specialis. Diligantur omnes propter Iesum, Iesu autem propter seipsum. Solus Christus Iesu singulariter est amandus, qui solus bonus & fidelis inuenitur præ omnibus amicis. Propter ipsum & in ipso tam amici, quam inimiciti bi sunt chari & pro omnibus his exorandus est, vt omnes ipsum cognoscant & diligent. Nunquam cupias singulariter & laudari & amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet. Nec velis quod aliquis in corde suo tecum occupetur, neque tu in aliquo occuperis amore, sed sit Iesu in te, & in omni bono homine. Esto purus et liber ab intus sine aliquo creaturæ implicamento. Oportet te esse inmundum, & purum cor ad IESVM gerere, si vis vacare & videre quam suavis est Dominus. Et reuera ad hoc non pertuenies, nisi gratia eius fueris præuentus & intractus, vt omnibus evacuatius & abdicatis; solus cum solo vniariis. Quando enim gratia DEI venit ad hominem, tunc potens sit ad omnia: & quando recedit tunc pauper & infirmus erit, & quasi tantum ad flagella relitus.

In his

In his non debes deijci, nec desperare, sed ad voluntatem Dei equanimiter stare, & cuncta superuenientia tibi ad laudem Iesu Christi perpeti, quia post hyemem sequitur astas, post noctem redit dies, & post temporestatem serenitas magna.

DE CARENTIA OMNIS solatij.

CAPUT IX.

Phil. 2.

Non est graue, humanum contemnere solatium, quum adeat diuinum. Magnum est & valde magnum, tam humano, quam diuino posse carere solatio, & pro honore Dei libenter exilium cordis velle sustinere, & in nullo seipsum querere, nec ad proprium meritum respicere. Quid magni est, si hilaris sis & deuotus, adueniente gratia, optimus cunctis hac hora? Satis stiauitur equitas, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, sionus non sentit qui portatur ab Omnipotente, & ducitur a summo ductore. Libenter habemus aliquid pro solatio, & difficulter homo exiutur a seipso. Vicit sanctus martyris Laurentius seculum cum suo sacerdoti: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, despexit: & Dei summi sacerdotem Sextum, quem maxime diligebat, pro amore Christi etiam a se tolli clementerferebat. Amore igitur creatoris amorem hominis supererat, & pro humano solatio diuinum beneplacitum magis elegit. Ita & tualiquem necessarium & dilectum amicum pro amore Dei disce reliquere. Nec grauitate feras, quum ab amico derelictus fueris, sciens quoniam oportet nos omnes tandem ab iniuicem separari. Multum & diu oportet hominem in seipso certare, antequam discat seipsum plenè superare & totum affectum suum plenè in Deum trahere. Quando homo stat super seipsum facilè labitur ad consolationes humanas. Sed verus Christi amator & studiosus sectator virtutum non cadit super illas consolationes, nec querit tales sensibiles dulcedines: sed magis fortes exercitationes, & pro Christo duros sustinere labores. Quum igitur spiritualis consolatio a Deo datur, cum gratiarum actione accipe eam, sed Dei munus intellige esse, nō tuum meritum, & noli extolliri. Noli nimis gaudere, nec inaniter presumere: sed esto magis humiliior ac dono, cautor quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam transibit hora illa: & tentatio sequitur. Quum ab alia fuerit consolatio, non statim desperes, sed cum humilitate & patientia expecta celestem visitationem: quia potens est Deus ampliorem tibi redonare gratiam & consolationem. Istud non cito nouum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis & antiquis Prophetis fuit talis saepe alternationis modus. Vnde quidam praesente iam gratia dicebat: *Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in aeternum.* Abiente autem gratia quid in se fuerit expertus adiungit, dicens: *Avertisti faciem tuam a me, & factus sum confundens.* Inter haec tamen nequam desperat sed instantius dominum roget & dicit, *Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.* Denique, orationis sua fructum reportat, & se exauditus testatur, dicens. *Audiret Dominus, & misericordia est mei. Dominus factus est auctor meus.* Sed in quo? *Convertisisti, inquit, plantum meum in gaudium mibi, & circundasti me latitia.* Et si secundum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infimis pauperibus, si interdum in frigideitate, & interdum in feroce sumus: quoniam spiritus venit, & recedit secundum sua voluntatis beneplacitum. Vnde beatus Iob ait: *Visitas illum dilatulo, & subito probas illum.* Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere debeo, nisi in sola magna misericordia Dei & in sola spe gratiae cele-

stis. Siue enim adsint homines boni, siue deuoti fratres & amici fideles, siue libri sancti, vel tractatus pulchri, siue dulcis cantus & hymni, omnia haec modicum sapiunt, quando desertus sum a gratia, & in propria paupertate relitus. Tunc non est melius ^{Remedies} medium, quam patientia & abnegatio mei in volentiate Dei. Nunquam inueni aliquem Religiosum, qui ^{Spirituall. foliationis de.} sit in, non haberit interdum gratiae subtractionem, aut ^{Luc. 9.} non senserit feruoris diminutionem. Nullus sanctus fuit unquam tam alè raptus & illuminatus qui prius vel postea non fuit tentatus. Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est excitatius aliqua tribulatione. Solet enim sequentia consolationis tentatio præcedens esse signum. Nam tentationibus probatis, celestis promittitur consolatio. *Qui vicevit, inquit, dabo ei edere de ligno vita,* ^{Apoc.} Datur etiam consolatio diuina, ut homo fortior sit ad sustinendum aduersa. Sequitur etiam tentatio, ne se eleuat de bono. Non dormit diabolus, nec caro ^{1 Pet. 5.} adhuc mortua est, ideo non cesses præparare te ad certamen quia a dexteris & a sinistris sunt hostes qui nunquam quiescunt.

DE GRATITUDINE PRO gratia Dei.

CAPUT X.

Quid queris quietem, quum natus sis ad Iab. ^{Iob. 5.} rem. Pone te ad patientiam magis, quam ad consolationem, ad crucem portandam magis, quam ad lætitiam. Quis enim secularium non liberter consolationem & lætitiam spiritualem accepit, si semper obtinere posset? Excedunt enim spirituales consolationes omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes delitiae mundanae aut turpes sunt, aut vanæ: spirituales vero delitiae sola iucunda & honesta ex virtutibus progenita, & a Deo puris insulæ mentibus. Sed istis diuini consolationibus nemo semper pro suo affectu frui valet, quia tempus temptationis non diu cessat. Multum contrariatur supernæ visitationi falsa libertas animi, & magna confidentia sui. Deus benè facit consolationis gratiam dando, sed homo male agit, non totum Deo cum gratiarum actione retribuendo. Et ideo non possunt in nobis dona gratiae fluere, quia ingratis sumus auctori, nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia, digno gratias referenti, auferetur ab elato quod dari sole humili. Nolo consolationem quæ mihi auferit compunctionem, nec affecto contemplationem, quæ ducit in elevationem. Non enim omne altum sanctum, nec non desiderium purum, nec omne dulce benum, nec omne charum gratum D E O. Libenter accepto gratiam vnde humilior & timoratior inueniar, atque ad relinquentum me paratiorem siam. Donus dono gratiae & eruditus subtractionis verberem non sibi audebit quicquam boni attribuere, sed potius ad se pauperem & nudum confirebitur. Da ^{Matt. 22.} hoc etsi Dei est: & tibi ascribe quod tuum est, hoc est, Deo gratias pro gratia tribue: tibi autem loqui culpam, & dignam penam pro culpa deberi sentias. Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum: nam summum non stat sine infimo. Summi Sancti apud Deum, minimi sunt apud se, & quanto gloriores, tanto in se humiliores, pleni veritate & gloria celesti, non sunt vanæ glorie cupidi. In Deo fundati & confirmati, nullo modo possunt esse elati: & qui Deo totum acribunt, quicquid boni acceperunt, gloriam ab iniuicem non querunt, sed gloriam quæ solo Deo est, volunt, & Deum in se, & in omnibus Sanctis laudari, super omnia cupiunt, & semper in ipsum tendunt. Esto igitur gratus in minimo, & eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimum

*In consolatione spiritus
li non se
ferendum.*

*Eadem sub
lata non de
ferandum.*

Phil. 2.

*Ioan. 3.
ob. 7.*

nimum etiam pro maximo & magis contemptibile pro speciali dono. Si dignitas datoris inspicitur nullum datum parvum aut minus vile videbitur. Non enim parvum minus est, quod a summo Deo donatur, etiam si poenæ & verbera donauerit, gratum esse debet, quia semper pro salute nostra facit, quicquid nobis aduenire permittit. Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia Dei data, patientis pro sublata: oret ut redeat, cautus sit & humilis ne amittat.

*Crucem qui
libenter am-
erent damnationis. Hoc signum crucis erit in ce-
lo, cum Dominus ad iudicandum venerit. Tunc om-
nes serui crucis, qui se crucifixo conformauerunt in
vita, ad Christum accedent iudicem cum magna fi-
ducia. Quid igitur times tollere crucem, per quam
itur ad regnum. In cruce salus, in cruce vita, in cruce
protectio ab hostibus, in cruce infuso superna lumen,
in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus, in cruce virtus summa, in cruce perfectio sanctitatis. Non est salus anima, nec spes æternæ vita,*

nisi in cruce.

Tolle ergo crucem tuam, & sequere Ie-

Luc. 14.

*sum, & ibis in vitam æternam. Procedit ille bau-
lans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce, ut tu
etiam portes crucem, & mori affectes in cruce: quia*

2. Cor. 11.

*etiam cum illo mortuus fueris, etiam cum illo pariter vi-
ues, & si focius fueris poena, socius eris & gloria. Ecce
in cruce totum contat, & in moriendo totum iacet,
& non est alia via ad vitam & ad veram internam pacem,*

nisi via sanctæ crucis, & quotidiana mortificationis.

Ambula ubi vis, quare quocunque volueris, & no

minies altiore viam supra, nec securorem viam

infra, nisi viam sanctæ crucis. Dispone & cordina omnia

secundum tuum velle & videre, & non inuenies

nisi semper aliquid pati debere, aut sponte, aut iniui-

te, & ita crucem semper inuenies, aut enim in cor-

pore dolorem senties, aut in anima spiritus tribula-

tionem sustinebis. Interdum a Deo relinqueris:

interdum a proximo excitaberis, & quod amplius est,

sapere tibi meti ipsi gratis eris, nec tamen aliquo reme-

dio vel solatio liberari poteris: sed donec Deus vo-

luerit, oportet quod sustineas. Vult enim Deus, ut

tribulationem fine consolatione discas pati, & ut vil-

li totaliter te subiicias, & humilior ex tribulatione

Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi,

Crux omni-

bus ferenda,

Crux igitur sem-

per parata est, & ubique te expectat. Non potes effu-

gere quoctunque cucurris: quia quoctunque vene-

ris, te ipsum tecum portas, & semper te ipsum inue-

nies. Converte te supra, converte te infra, converte

te extra, & intrâ, & in his omnibus inuenies crucem:

& necesse est te ubique tenere patientiam, si interna

vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

Si libenter crucem portas, portabit te, & deducet te

ad desideratum finem, ubi scilicet finis patendi erit,

quamvis hic non erit. Si inuitè portas, onus tibi fa-

cies, & te ipsum magis grauas, & tamen oportet ut sus-

tineas. Si abicis unam crucem, aliam procul du-

bio inuenies, & forsitan gratiorem. Credis tu eu-

dere, quod nullius mortalium potuit præreire?

Quis sanctorum in mundo sine cruce & tribulatione

fuit? Nec enim Dominus noster Jesus Christus una

hora sine dolore passionis fuit, quam diu in hoc

mundo vixit. Oportebat enim Christus pati, & re-

surgere a mortuis & ita intrare in gloriam suam.

Et

quomodo tu aliam viam queris, quam hanc regiam

viam, quæ est via sanctæ crucis? Tota vita Christi

crux fuit, & martyrium & tu tibi queris requiem

& gaudium? Erras, erras si aliud queris, quam pati

tribulationes, quia tota ista vita mortalism plena est

miserias & circumscripta crucibus. Et quanto altius

quis in spiritu proficerit, tanto grauiores cruces sa-

pe inueniet: quia exilijs sui poena magis ex amore

crescit. Sed tamen iste sic multipliciter afflicitus non

est sine leuamis consolacionis: quia fructum mag-

nus sibi sentit accrescere ex suffertia sua crucis.

Nam dum sponte illi se subiicit, omne onus tribu-

lationis in fiduciam divinae consolacionis conuer-

titur: & quanto caro magis per tribulationem atteritur,

tanto amplius spiritus per internam consolacionem

roboratur. Et nonnunquam in tantum confortatur ex

affectu tribulationis & adversitatis ob amorem cō-

for.

DE PAUCITATE AMATORUM crucis Iesu.

CAPUT XI.

*Pauci bau-
tatores cru-
ci.*

Habet Iesus nunc multos amatores regni (ui
coelestis, sed paucos bauitatores sua crucis.
Habet multos desideratores consolationis,
sed paucos tribulationis. Plures inuenit socios men-
sa, sed paucos abstinentia. Omnes volunt cum Christo aliquid
suffitare. Multi sequuntur Iesum usque ad fractio-
nem panis, sed pauci ad bibendum calicem passio-
nis. Multi miracula eius venerantur, sed pauci igno-
miniam crucis sequuntur. Multi Iesum diligunt,
quam diu aduersa non contingat. Multi illum lau-
dant & benedicunt quam diu consolations aliquas
ab ipso recipiunt: Si autem se Iesus absconderit &
modicum eos reliquerit, aut in querimoniā, aut in
dejectionē nimiam cadunt. Qui autem Iesum pro-
pter Iesum, & non propter suam aliquam consola-
tionem propriam diligunt, ipsum in tribulatione
& in angustia cordis licet in summa consolatione
beneficunt. Et si inquam eis consolationem dare
vellet, ipsum tamen semper laudarent, & ipsi sem-
per gratias agere vellent. O quantum potest amor
Iesu purus nullo proprio commodo vel auore per-
mixtus? Nonne omnes mercenarij sunt dicendi, qui
consolations semper querunt? Nonne amatores
sui magis, quam Christi probantur, qui sua com-
moda vel litera semper meditantur? Vbi inuenietur
talis qui velit Deo seruire gratis? Raro inuenitur tam
spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus. Nam ve-
rum spiritu pauperem ab omni creatura nudum quis
inueniet? Procul & de ultimiis finibus precium eius.
Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc ni-

Luc. 9, & 22.

Phil. 2.

Prou. 21.

Cant. 8.

Matt. 16.

Abnegatio

sui ad amo-

rem Dei

summa nec-

saria.

Luc. 17.

Psal. 24.

DE REGIA VIA SANCTÆ Crucis.

CAPUT XII.

Durus hic multis videtur sermo: *Abnegate-*

Matt. 16.

Matt. 25.

metipsum, tolle crucem tuam, & sequere Iesum.
Sed multo durius erit audiire illud extrellum
verbum: *Discedite a me maledicti in ignem eternam.*
Qui enim modo libenter audiunt & sequuntur ver-

*bum crucis, tunc non timebunt ad auditione mala
eternæ damnationis. Hoc signum crucis erit in ce-
lo, cum Dominus ad iudicandum venerit. Tunc om-
nes serui crucis, qui se crucifixo conformauerunt in
vita, ad Christum accedent iudicem cum magna fi-
ducia. Quid igitur times tollere crucem, per quam
itur ad regnum. In cruce salus, in cruce vita, in cruce
protectio ab hostibus, in cruce infuso superna lumen,
in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus,
in cruce virtus summa, in cruce perfectio sanctitatis.*

Non est salus anima, nec spes æternæ vita,

nisi in cruce.

Luc. 14.

sum, & ibis in vitam æternam. Procedit ille bau-

lans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce, vt tu

etiam portes crucem, & mori affectes in cruce: quia

2. Cor. 11.

etiam cum illo mortuus fueris, etiam cum illo pariter vi-

ues, & si focius fueris poena, socius eris & gloria. Ecce

in cruce totum contat, & in moriendo totum iacet,

& non est alia via ad vitam & ad veram internam pacem,

nisi via sanctæ crucis, & quotidiana mortificationis.

Ambula ubi vis, quare quocunque volueris, & no

minies altiore viam supra, nec securorem viam

infra, nisi viam sanctæ crucis. Dispone & cordina omnia

secundum tuum velle & videre, & non inuenies

nisi semper aliquid pati debere, aut sponte, aut iniui-

te, & ita crucem semper inuenies, aut enim in cor-

pore dolorem senties, aut in anima spiritus tribula-

tionem sustinebis. Interdum a Deo relinqueris: in-

terdum a proximo excitaberis, & quod amplius est,

sapere tibi meti ipsi gratis eris, nec tamen aliquo reme-

dio vel solatio liberari poteris: sed donec Deus vo-

luerit, oportet quod sustineas. Vult enim Deus, ut

tribulationem fine consolatione discas pati, & ut vil-

li totaliter te subiicias, & humilior ex tribulatione

Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi,

Crux omni-

bus ferenda,

Crux igitur sem-

per parata est, & ubique te expectat. Non potes effu-

gere quoctunque cucurris: quia quoctunque vene-

ris, te ipsum tecum portas, & semper te ipsum inue-

nies. Converte te supra, converte te infra, converte

te extra, & intrâ, & in his omnibus inuenies crucem:

& necesse est te ubique tenere patientiam, si interna

vis habere pacem, & perpetuam promereri corona.

Si libenter crucem portas, portabit te, & deducet te

ad desideratum finem, ubi scilicet finis patendi erit,

quamvis hic non erit. Si inuitè portas, onus tibi fa-

cies, & te ipsum magis grauas, & tamen oportet ut sus-

tineas. Si abicis unam crucem, aliam procul du-

bio inuenies, & forsitan gratiorem. Credis tu eu-

dere, quod nullius mortalium potuit præreire?

Quis sanctorum in mundo sine cruce & tribulatione

fuit? Nec enim Dominus noster Jesus Christus una

hora sine dolore passionis fuit, quam diu in hoc

mundo vixit. Oportebat enim Christus pati, & re-

surgere a mortuis & ita intrare in gloriam suam.

Et

quomodo tu aliam viam queris, quam hanc regiam

viam, quæ est via sanctæ crucis? Tota vita Christi

crux fuit, & martyrium & tu tibi queris requiem

& gaudium? Erras, erras si aliud queris, quam pati

tribulationes, quia tota ista vita mortalism plena est

miserias & circumscripta crucibus. Et quanto altius

quis in spiritu proficerit, tanto grauiores cruces sa-

pe inueniet: quia exilijs sui poena magis ex amore

crescit. Sed tamen iste sic multipliciter afflicitus non

est sine leuamis consolacionis: quia fructum mag-

nus sibi sentit accrescere ex suffertia sua crucis.

Nam dum sponte illi se subiicit, omne onus tribu-

lationis in fiduciam divinae consolacionis conuer-

titur: & quanto caro magis per tribulationem atteritur,

tanto amplius spiritus per internam consolacionem

roboratur. Et nonnunquam in tantum confortatur ex

affectu tribulationis & adversitatis ob amorem cō-

for.

formitatis crucis Christi, ut non sine dolore & tribulatione esse veller: quoniam tanto se acceptio rem Deo credit, quanto plura & grauiora pro eo perseverare poterit. Non est illud virtus hominis, sed gratia Christi, qua tanta potest & agit in carne fragili ut quod naturaliter semper abhorret & fugit, hoc seruatore spiritus aggrediatur, & diligit. Non est secundum hominem crucem portare, criticum amare, corpus castigare, & seruituti subiucere, honores fugere, contumelias libenter sustinere, seipsum desplicere, & despici optare, aduersa quaque in damnis perpeti, & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare.

4. Cor. 3.

Matt. 20. &
John. 18.

Rom. 8. 12.

Gal. 6.

Si ad te ipsum respicias, nihil huiusmodi ex te poteris, sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de celo, & subiicitur ditioni tuæ mundus & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, & Iesu cruce signatus. Pone ergo te sicut fidelis & bonus seruus Christi ad portandum vii filii crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Præpara te ad toleranda multa aduersa & varia commoda in hac misera vita; quia sic tecum erit ubique fueris, & sic reuera cum inuenies ubique latueris. Oportet te ita esse, & non est remedium evadendi à tribulatione malorum, & dolore, quam vt te patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus eius esse & partem cum eo habere desideras. Consolations Deo committe, faciat ipse cum talibus sicut sibi magis placuerit. Tu vero pone te ad sustinendum tribulations & reputa eas maximas consolations, quia non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam, que reuelabitur in nobis promerendam, etiam si solus omnes posses sustinere. Quando ad hoc veneris quod tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo, tunc bene tecum esse existima: quia inuenisti paradysum in terra. Quandiu pati tibi graue est, & fugere queris, tamdiu male habebis, & sequetur te ubique fuga tribulationis. Si ponis te ad quod esse debes, videlicet ad patien-

dum & moriendum, fiet citè melius, & pacem inuenies. Etiam & si raptus fueris in tertium cœlum cum Paulo, non es propterea tutus de nullo contrario sustinendo. Ego (inquit Jesus) orendam illi, quanta oportet eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, si Iesum diligere, & perpetuo illi servire placet. Ut nam dignus es pro nomine Iesu aliquid pati, quā magna gloria remaneret tibi, quanta extulatio omnibus sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi? Nam patientiam omnes commendant, quamvis pauci tamen pati velint. Merito deberes libenter modicum pati pro Christo, quam multa grauiora patiaris pro mundo. Scies pro certo Psal. 43, quia moriente te, oportet te ducere vitam, & quanto plus quisque sibi moritur, tanto Deo magis uiuere incipit. Nemo apud eum ad comprehendendum cœlestia, nisi se submisserit ad portandum pro Christo aduersa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrissimum mundo isto, quam libenter pati pro Christo. Et si elegerimus tibi esset, magis optare deberes pro Christo aduersa pati, quam multis consolationibus recreari, quia Christo simillor es, & omnibus sanctis eius conformior.

Non enim stat meritum nostrum & profectus status nostri in multis suauitatibus & consolationibus, sed potius in magnis grauitatibus & tribulatiibus perferendis. Siquidem aliquid melius & utilius salutis hominum, quam pati fuisset, Christus vitiique verbo & exemplo offendisser. Nam & sequentes se discipulos omnesque eum sequi cupientes, manifeste ad crucem portandam hortatur, & dicit. Si quis vult venire post me, abneget se metipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Omnibus ergo perfectis & scrutatis, sit ista finalis conclusio: Quoniam per Act. 14, multas tribulations oportet nos intrare in regnum Dei.

OS (O) OS

VEN. VIRI
THOMAE A KEMPIS,
DE IMITATIONE CHRISTI,
LIBER TERTIVS,
De interna consolatione.

DE INTERNA CHRISTI LOQUITUR
ad animam fidelem.

CAPVT I.

TUDIAM quid laguntur in me Dominus Deus, beata anima, qua Dominum in eloquentem audit, & de ore eius verbum consolationis accipit. Beata aures, qua venas diuini suffiri suscipiunt, & de mundi huius resurrectionibus nihil aduentum. Beate planæ aures, qua non vocem foris sonantem, sed interius auscultant veritatem eloquentem & docentem. Beati oculi qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœlestia, magis ac magis per quotidiana exercitia se student preparare. Beati, qui Deo vacare gestiunt, & ab omni impedimento seculi se extinxunt. Animaduerte hæc ò anima mea, & claude sensualitatis tua

ostia, vt possis in te audire quid loquatur Dominus Psal. 34. Deus in te. Hæc dicit dilectus tuus. Salus tua ego sum, Psal. 34, pax tua & vita tua. Serua te apud me, & pacem inuenies. Dimitte omnia transitoria, & quare æterna. Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? & quid iuans omnes creaturæ, si fueris à Creatore deferta? Omnibus ergo abdicatis Creatori tuo te redeplacidam ac fidelem, vt veram valeas apprehendere beatitudinem.

QVOD VERITAS INTVS LOQUITUR
sine strepitu verborum.

CAPVT II.

Loquere Domine, quia audit seruum tuu. Seruuus tuu ego sum, da mihi intellectum ut sciam testi- 1. Reg. 5. menia

Exod. 10. *1. Reg. 3.* *Loguntio⁹* *Dicquaniū* *à prophetarū* *differat.*
monia tua. Inclina cor meum in verba oris tui, fluat ut vos eloquium tuum. Dicebant olim filii Israël ad Moysen. *Loquere tu nobis & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.* Non sic Domine, non sicut oro, sed magis cum Samuele Propheta humiliter ac desideranter obsecro. *Loquere Domine, quia audi seruos tuos:* non loquatur mihi Moyses aut aliquis ex Prophetis, sed potius tu loquere Domine Deus inspirator & illuminator omnium Prophatarum: quia tu solus sine eis potes me perfecte imbuere, illi autem sine te nihil proficiunt. Poniunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt, pulcherrimè dicunt, sed te faciente cor non accendunt. Littera tradunt, sed tu sensum aperis. Mysteria proferunt: sed tu referas intellectum signatorum. Mādata edicunt: sed tu iuuas ad perficiendū. Viā ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tam agunt, sed tu corda instruis, & illuminas. Illi exterius rigant sed tu fecunditatrem donas. Iliclament verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis. Non ergo loquatur mihi Moyses: sed tu Domine Deus meus aeterna veritas ne forte moriar, & sine fructu efficiar. Si fuerit tantum foris admonitus, & intus non accentus ne sit mihi ad iudicium verbum auditum & non factum, cognitum, nec amatum, creditum & non seruatum. *Loquere igitur Domine, quia audi seruos tuos.* Verba enim vita eterna habes: loquere mihi ad qualemcumque anima mea consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad gloriam & perpetuum honorem.

QVOD VERBA DEI CVM HVAMILITATE sunt audienda, & quod multi ea non ponderant.

QUOD IN VERITATE ET HVMLITATE coram Deo conuersandum est.

CAPVT III.

Prou. 4.

Ioan. 6.1

Verba Dei
quomodo su-
serpienda
Psal. 93.

Heb. 1.

Esa. 23.

Quam ne-
gigentissi-
mus in fau-
te operanda.

Rom. 1.
Matt. 24.

Apoc. 2.
Matt. 5. & 25.

Grenat. Opus. finit.

in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore temptationis valde necessaria. Quod non intelligis quum legis, cognosces in die visitationis. Dupliciter soleo electos meos visitare, temptatione facilicet & consolatione: & duas lectiones cī quotidianē lego, vnam increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea & spernit ea, habet qui iudicet eum in nouissimo die.

*Visitatio
lectio Dis
duplex.*

Oratio ad implorandam devotionis gratiam.
Domine Deus meus omnia bona mea tu es: Et quis ego sum, vt audeam ad te loqui? Ego sum pauperissimus seruulus tuus & abjectus vermiculus, multo pauperior & contemptibilior, quam scio & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nil sum, nil habeo nisi que valeo. Tu solus bonus, iustus & sanctus, tu omnia potes, omnia præstas, omnia impletas, solum peccatorem inanem relinquens. Reuiniscere miserationum tuarum Domine, & implore cor meum gratia tua, qui non vis vacua esse opera tua. Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaueris misericordia & gratia tua? Noli auertere faciem tuam a me, noli visitationem tuam prolongare, noli consolationem tum abstrahere, ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi. Domine doce me facere voluntatem tuam, doce me coram te dignè & humiliiter conuersari: quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognovisti antequam fieret mundus & antequam natus essem in mundo.

QVOD IN VERITATE ET HVMLITATE coram Deo conuersandum est.

CAPVT III.

Audi fili mihi verba mea, verba suauissima omnē philosophorum & sapientium huius mundi scientiam excedentia, verba mea spiritus & vita sunt, nec humano sensu penfanda. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audiendi, & cum omni humilitate atque affectu magnos suscipienda, & dixi: *Beatus est, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum,* ut mitiges ei a diebus malis & non desoleatur in terra. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio & vñque nunc non cello omnibus loqui: sed multi ad vocem meam surdi sunt & duri. Plures mundum libentius audiunt, quam Deum, facilius sequuntur carnis sua appetitum, quam Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia & prava, & servit ei auiditate magna: ego promitto summa & eterna & torpescit mortalium corda. Quis tanta cura milii in omnibus seruit, & obedit sicut mundo, & domino eius seruit? Erubetē Sidon, ait mare. Et si cauſam queris, audi quare. Pro modica præbenda longa via curritur, & pro eterna vita vix aut à multis pes semel à terra leuantur. Vile pretium quaritur pro vno nūmisitate, interdum turpiter litigatur, & pro vana re & parva promissione die nocturne fatigari non timetur. Sed, proh dolor, probono incommutabilis, pro premio inestimabilis, pro summo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigratur. Erubetē ergo serue piger & querulose, quod illi paratores inueniuntur ad perditionem quam tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem. Equidem à spe sua non nunquam frustrantur, sed promissio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promisi dabo: quod dixi implebo, si tamen usque in finem fidelis in dilectione mei quis permanferit. Ego remunerator sum omnium bonorum & tortis probator omnia deuotorum. Scribe verba mea

Gen. 1. &
Sap. 11.
10ao. 8.

Ecc. 3. &
2. Cor. 1.3.
Ecclesie. Placeat tibi super omnia eterna veritas: displiceat tibi super omnia vilitas maxima tua. Nihil sicut meas, nihil sicut vituperes, & fugias sicut vitiæ & peccata tua, quae magis displicere debent, quam quilibet rerum dampna. Quidam non sincere coram me ambulant: quadam curiositate & arrogantia ducti, sed volunt secreta mea scire, & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes. Hi sapient in magnas tentationes & peccata propter suam superbiam & curiositatem me eis aduersante labuntur. Tunc iudicia Dei: expatiens iram omnipotentis, noli autem discutere opera altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare in quantis

K k k k deli-

Eph. 29.
Psal. 24.

Psal. 1.

Psal. 3.
Psal. 36.

Amoris Dei
excellētia.
Matt. 11.

Eph. 5.

Rom. 8.

deliquisti, & quam multa bona neglexisti. Quidam solum portant suam deuotionem in libris, & quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris: quidam habent me in ore, sed modicum in corde. Sunt alij qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æternam semper amherant, de terrenis grauerter audiunt, necessitatibus naturæ dolenter inferunt, & hi sentiunt, quid veritas spiritus loquitur in eis: quia docet eos terrena despice, & amare cœlestia: mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte desiderare.

DE MIRABILI EFFECTU dini amoris.

CAPUT V.

Benedico te pater cœlestis, pater Domini mei Iesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari. O pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, gratias ago tibi, qui me indignum omni consolatione quoque tua recreas consolatione. Benedico te semper, glorifico cum virginito Filio tuo, & Spiritu sancto paracletico in secula seculorum. Eia Domine Deus amator sancte meus, quum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea, & exultatio cordis mei, tu es spes mea & refugium meum in die tribulationis meæ: Sed quia adhuc debilis sum in amore, & imperfectus in virtute: ideo necesse habeo a te confortari & consolari, propterea visita me sapius, & instrue disciplinis sanctis. Libera me a passionibus malis, & sanca cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis & vitiosis ut intus sanatus & bene purgatur aptus officiar ad amandum, fortis ad patientiū stabili's ad perseverandum. Magna res est amor, magnum omnino bonum, quod solum leue facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inaquare. Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapidum efficit. Amor Iesu nobilis ad magna operanda impellit: & ad desideranda temper perfectiora excitat. Amor vult esse sursum, nec vilis infirmis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impeditur aspectus, ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineas, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcissim est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius, nihil melius in celo & in terra, quia amor à Deo natus est, nec potest nisi in Deo super omnia creata requiescere. Amans volat, currit, lætatur, liber est, & non tenetur: dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus, quia in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non respicit ad dona, sed ad conantem se conuerter super omnia bona. Amor modum semper nescit, sed super omnem modum feruerit. Amor onus non sentit, labores non reputat, plus affectat, quam valet de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia & multa implet & affectu mancipat, ubi non arnæ deficit & iacet. Amor vigilat, & dormiens non dormit. Fatigatus non lassatur, arctatus non arctatur, territus non conturbatur: sed sicut vitæ flamma & ardens facula sursum erumpit, secureque pertransit. Si quis amat, non it quid hæc vox clamat. Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus anima, qui dicit, Deus meus amor meus, tu totus meus & ego tuus. Dilata me in amore, ut discam interiora cordis ore degustare, quam suauè sit amare, & in amore liquefieri & natare. Teneat amore vadens suprā me, præ nimio feruore & stupore. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum metum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore.

Amem te plusquam me, nec me ipsi propter te, & omnes, qui vere amant te, sicut iubet lex amoris I. Cor. 3. Proprietatem. & amantis, fortis, patiens, fidelis, prudens, longanmis, virilis & seipsum nunquam querens. Vbi enim I. Cor. 8. & 2. Phil. 2. si quisquerit, ibi amor cadit. Est amor, circumspectus, humilis & rectus, non niollis, non leuis, nec vanis intendens rebus, sobrius, castus, stabilis, quietus, & in cunctis sensibus custoditus. Et amor subiectus & obediens prælati, sibi vilis & de peccatis Deo deuotus & gratificatus, confidens, & semper sperans in eo etiam cum sibi non sapit Dens, quia fine dolore non viuitur in amore, qui non est paratus omnia pati, & ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti, Rom. 8. nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

DE PROBATIONE VERI amoris.

CAPUT VI.

Fili non es adhuc fortis & prudens amator. Quare Domine? Quia propter modicam contrariatem deficit a coptis, & nimis audie consolationem queris. Fortis amator stat in temptationibus, nec callidis credit suasionibus inimici. Sicut in prosperis ei placet, ira nec in aduersis displacebit. Prudens amator, non tam donum amantis considerat, quam dantis a morem. Affectum potius attendit, quam censem, & infra dilectum omnia data ponit. Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum. Non est ideo totum perditum, si quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis sentis quam velles. Affectus ille bonus & dulcis quem internum percipit: affectus gratia, presentis est, & quidem prægnatus patriæ cœlestis, super quo non nimium intendunt, quia vadit & venit. Certare autem aduersus incidentes malos animi motus, suggestiones, spernere diaboli, insignis est virtus & magni menti. Non ergo te comburêt aliena phantasia de quaenam materia, ingesta. Forte serua propositum & intentionem rectam ad Deum. Nec est illus quod aliquando in excelsum subito rapieris, & statim ad ineptias solidas cordis reverteris. Illas enim inuite magis patet, quam agis, & quam diu displicet & reniteris, meritum est, & non perditio. Scito quod antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio evanescere, à Sanctorum scilicet culto, à pia Passionis memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprijs cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, ut redi tibi faciat & horrorem: ut ab oratione reuocet, & sacra lectio. Displacebit ipsi humili confusio, & si posset, à communione cessare faceret. Non credas ei neque cures illum, licet sapius tibi deceptionis tenderit laqueos. Ipsi imputa, cum mala ingerit & immunda: dicit illi: Vade immunde spiritus, eru besce miser, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Discede à me seductor pessime, non habebis in me partem ullam, sed iesus mecum erit tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus. Malo potius mori, & omnem prænam subire, quam tibi consentire. Tace & obmutesc, non audiam te amplius: licet mihi plures moliant molestias. Dominus illuminatio mea & filius mea, quem timebo? Dominus protector vita mee, a quo trepidabo? si confundam adversum me cœstra, non temebit cor meum. Dominus adiutor meus, & redemptor meus. Cetera tanquam miles bonus, & si interdum ex fragilitate corrui, restume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea, & multum praecave a vanâ complacentia & superbia. Propter hoc mul- ti in

CAPVT VIII.

Loquar ad Dominum meum, cum simplici & ci- Gen.18.
nus. Si me amplius reputaueris, ecce tu stas con-
tra me, & dicunt te testimonium verum iniuria-
tes me, nec possum contradicere. Si autem me vilifi-
caueris & ad nihilum redegeris, & ab omni propria
reputatione defecero, atque sicut sum, pulchri-
ficeris mihi propria gratia tua, & vicina cordi
meo lux tua: & omnis ultimatio quantumcumque
minima in valle nihil nisi etatis meæ submergetur, &
peribit in aeternum. Ibi ostendes me mihi quid sum,
quid fui, & de quo veni: quia nihil, & de nihilo. Si
mihi ipsi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas. Si
autem subito me respexeris, itatim fortis efficior, &
nouo repleor gaudio. Et mirum valde, quod sic re-
pentem sublevo, & tam benignè à te complector, qui
proprio pondere semper ad ima feror. Facit hoc a-
mor tuus gratias præteniens me, & in tam multis
subueniens necessitatibus, à gratiis quoque custodiens
me periculis, & ab innumeris (vt verè dicam)
eripiens malis. Me siquidem malè amando me per-
didisti, & te solum querendo, & purè amando, me, & Ioan.12.
te pariter inueni, atque ex amore profundiā ad ni-
hilum redegi. Quia tu dū dulcissime facis mecum su-
pra meritum omne, & supra id, quod audeo sperare
vel rogare. Benedictus sis Deus meus: quia licet om- Matt.5.
nibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas, & in-
finita bonitas, nunquam cessat benefacere, etiam in-
gratis, & longè à te aeternis. Conuerte nos ad te, vt si-
mus grati, humili & depauperati, discat
Hier.10.
Rom.9.
Deut. non
violent
extorquend
Esa 14.
Non utij ma-
gistris suo pa-
reant.
Prou. 15 &
16.
1. Thes. 3.
Iob 17.
Psal. 83.
Gratias, O pusi spiritualis.

QUOD OMNIA AD DEVVM, SICUT
ad finem ultimum, sunt referenda.

CAPVT IX.

Fili ego debo esse finis tuus supremus & ul-
timus, si verè desideras esse beatus. Ex hac in- Ultimus finis
tentione purificabitur affectus tuus, sepius ad noster Deus,
seipsum & ad creaturas male incurvatus. Nam & ad eum
si te ipsum in aliquo queris, statim in te deficit, & a- omittare re-
ficit. Omnia ergo principaliter ad me referas, quia Eccl.5.
ego sum, qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut
ex summo bono manantia, & ideo ad me tanquam
ad suum originem cuncta sunt rediuncta. Ex me
pusillus & magnus, pauper & diues, tanquam ex fō- Ioan.4.
te viuo aquam hauriunt vivant, & qui nihil sponte
& liberè deseruerint gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriar, vel in aliquo
privato bono delectari, non stabilitur in vero gaudi- Cor.1.
o, neque in corde suo dilatabitur: sed multipliciter
impeditur, & angustiabitur. Nihil ergo tibi de
bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem
atribuas, sed totum da Deo, sine quo nihil habet
homo. Ego totum dedi, ego totum te habere vole; Cor.4.
& cum magna distinctione gratiarum actiones re-
quiero. Hæc est veritas qua fugatur gloriæ vanitas. Et
si intraverit coelestis gratia & vera charitas, non erit
aliqua inuidia, nec contractio cordis, nec priuatus
anior occupabit. Vincit enim omnia diuina chari- Cor.4.
tas, & dilatat omnes animæ vires. Si regiè sis, in Matt.19. &
me solo gaudiebis, in me solo sperabis, quia nemo Luc.18.
bonus, nisi solus Deus, qui est super omnia laudan-
dus, & in omnibus benedicendus.

QUOD SPRETO MUNDO,
dolce est servire Deo.

CAPVT X.

NVnc iterum loquar Domine, & non silebo,
dicam in auxibus Dei mei, Domine mei, &c.

Psal. 30.

Gen. 1.18, &
Matt. 15.

Iud. 16.

1. Cor. 4.

Psal. 90, &
Heb. 1.

Matt. 19.

Matt. 7.

Matt. 11, &
1. Ioan. 3.Psal. 107.
Matt. 6.Desideria
pia quomodo
dilectuando
Phil. 2.

gis mei, qui est in celo. O quam magna multitudo dulcedinis tua Domine, quam abscondisti, timens hostem? Sed quid es amantibus? quid tota corde tibi fermentibus. Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuae, quam largiris amantibus te. In hoc maxime ostendit dulcedinem charitatis tuae, quia quum non esset fecisti me, & quum errarem longe a te reduxisti me, ut seruirem tibi: & præcepisti, ut diligam te. O fons amoris perpetui, quid dicam de te? quomodo potero tui obliuisci, qui mei dignatus es recordari? Etsiam postquam contabui & perire, fecisti ultra omnem spem misericordiam cum seruo tuo, & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuisti, quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis seculo renuncient, & monasticum vitam assumant. Nunquid magnum est, ut tibi seruam, cui omnis creatura seruire tenetur? Non magnum mihi videri debet seruire tibi, sed potius hoc mihi magnum & admirandum appetit, quod tam pauperem & indignum digneris in seruum recipere, & dilectis seruis tuis addunare. Ecce omnia tua sunt, que habeo & vnde tibi seruio. Veruntamen vice versa tu magis mihi seruis, quam ego tibi. Ecce colum & terra qua in ministerio hominis creasti, & praestò sunt, & faciunt quotidi quæcumque mandasti. Et hoc parum est, quin etiam angelos in ministerio hominis creasti & ordinasti. Transcendit autem hanc omnia, quod tu ipse seruire homini dignatus es, & te ipsum ei daturum promisisti. Quid dabo tibi pro omnibus istis milibus bonis? Vt innam possem tibi seruire cunctis diebus vita mea: vtinam vel vno die dignum seruitum exhibere sufficerem. Verè tu es dignus omni seruatio, omni honore & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper seruus tuus, qui totis viribus teneor tibi seruire, nec vñquam in laudibus tuis debeo fastidire: Sic volo, sic desidero: & quicquid mihi deest, tu digneris supplere. Magnus honor, magna gloria tibi seruire, & omnia propter te contemnere: Habebung etiam gratiam magnam qui sponte se subiicerunt tue sanctissima seruitut. Inuenient suauissimam sancti Spiritus consolationem, qui pro amore tui carnalem abiecerunt delectationem. Consequenter magnam cordis libertatem, qui arcam pronome tuo ingredierunt viam, & omnem mundanam neglexerint curam. O grata & incunda Dei seruitus, qua homo veraciter efficitur liber & sanctus. O facer status religiosi famulatus qui hominem angelis reddit æqualem, Deo placabilem, demonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem. O amplectendum, & semper optandum certitudinem, quo sumnum promeretur bonum & gaudentiam acquiritur sine fine mansurum.

QUOD DESIDERIA CORDIS EXAMINANDA SUNT & MODERANDA.

CAPVT XI.

Fili oportet te adhuc multa addiscere, quia ne-
dum bene dicisti. Quae sunt hac Domine? Ut
desiderium tuum ponas totaliter secundum
beneplacitum meum & tui ipsius amator non sis,
sed mea voluntatis cupidus amator & amulator.
Desideria te saxe ascendunt, & vehementer impel-
lunt, sed considera, an propter honorem meum, an
propter tuum commodum magis movearis: si e-
go sum in causa bene contentus eris, quomodo
cunque ordinauero. Si autem de proprio quæstu
aliquid latet, ecce hoc est quod te impedit & gra-
nat. Causa ergo, ne nimium innitaris super deside-
rio praeconcepito me non consulto, ne forre posca
peniteat, & displiceat, quod primo placuit, & quasi
pro meliori zelasti. Non enim omnis affectio, qua-

videtur bona, statim est sequenda, sed nec omnis co-
traria affectio ad primum aspectum fringenda. Ex-
pedit interdum frenatione vti, etiam in bonis stu-
dijs & desiderijs, ne per importunitatem mentis di-
stractionem incurras, ne alijs per indisciplinatio-
nem scandalum generes, vel etiam per resistentiam
aliorum subito turberis & corrutas. Interdum vero
oporter violentia vti, & viriliter appetitum lenisfru-
contrarie, nec ad utere quid velit caro & quid non
velit, sed hoc magis satagere, vt subiecta sit etiam subingenda.
nolens spiritui, & tandem cattigari debet, & cogi-
seruituti subesse, donec parata sit ad omnia, paucis
que contentari disscat, & simplicibus delectari, nec
contra aliquod inconteniens murmurare.

DE INFORMATIONE PATIENTIA, & LUCLAMINE ADVERSUS CONCUPISCENTIAS.

CAPVT XII.

Domine Domine Deus, ut audio, patientia est
mihi valde necessaria: multi enim in hac via lob. 7.
accidunt contraria. Nam qualitercumque or-
dinavero de pace mea, non potest esse sine bello &
dolore vita mea. Ita est fili: Non autem volo te ta-
pax pacis
lem querere pacem quæ tentationibus careat, aut
contraria non sentiat: sed tunc etiam existimare te
pacem intenisse, quum fueris varijs tribulationibus
excitatus, & in multis contrarietatibus probatus. Si
dixeris tenon multa posse pati, quomodo tunc susti-
nebis ignem purgatorij? De duobus malis semper
minus malum est eligendum. Ut ergo æterna futura
supplicia possis evadere, mala prælentia studeas pro
Deo & equanimiter tolerare. An putas, quod homi-
nes seculi huius, nihil aut parum patientur? Nec hoc
intenies, etiamque delicatissimos quæseris. Sed ha-
bent, inquit, multas delectationes, & proprias se-
quentur voluntates: ideoque patrum ponderant suas
tribulations. Esto quod ita sit, ut habeant quicquid
voluerint, sed quandiu putas durabit? Ecce quem:
admodum fumus, deficient abundantes in seculo &
nulla erit recordatio præteriorum gaudiorum. Sed
& quum adhuc vivunt, non sine amaritudine & te-
dio actimore, in eis quietescit. Ex eadem namq; re,
vnde delectationem concipiunt, sibi inde doloris
poenæ frequenter recipiunt, iuste illis sit, ut quain-
ordinatae delectationes queruntur & sequuntur: non
sine amaritudine & confusione eas expleant. O quā
breues, quam falsæ, quam inordinate: & turpes om-
nes sunt? Veruntamen, præ ebrietate & cœcitate nō
intelligunt: sed velut muta animalia propter modi-
cum corruptibilis vita delectamentum, mortema-
niam incurvant. Tu ergo fili post concupiscentias eccl.,
tuas non eas, & à voluntate tua auerrere. Delestant psal. 16,
in Domino & dabit tibi petitiones cordis tui. Ete-
nimi si veraciter vis delectari, & abundantius à me
consolari, ecce in contemptu omnium mundanorum,
& in absolucione omnium insinuarum delectatione
erit benedictio tua, & copiosa reddeatur tibi consola-
tio. Et quanto plus te ab omni creaturarum solu-
tio subtraheris, tanto in me suauiores & potentiores
consolations inuenies. Sed primò non sine quadam
tristitia & labore certaminis ad has pertinges. Obli-
stet insolita consuetudo: sed meliori consuetudine
denunciarur. Remitterebit caro: sed seruore spiritus
refrenabitur. Instigabit te & exacerbabit serpens
antiquus, sed oratione fugabitur, insuper & labore
utili aditus ei magnus obstruetur.

DE OBEDIENTIA HUMILIS SVB-
ditis ad exemplum Iesu Christi.

CAPVT XIII.

Fili qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse Matt. 16,
se subtrahit à gratia. Et qui quærit habere
pri-

Matt. 16.

priuata, amicitia communia. Qui non libenter & sponte suo superiori se subdit, signum est quod caro eius necedum perfecte ipsi obedit: sed sapere calciat & murmurat. Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas iubilare. Ceteris namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit deuastatus. Non est molestior & peior anima hostis, quam tu ipse tibi non bene concordans spiritui. Oportet enim verum te afflumere tui ipsius contemptum si vis praeludere aduersari carnem & sagittinem, quia adhuc nimis inordinatè diligis, id est plenè te resignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnum, si tu qui puluis es, & nihil propter Deum te subdis homini, quando ego omnipotens & altissimus qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te subieci humiliiter? Fatus sum omnium humillimus & insimus, ut tuam superbiam mea humilitate vincerem. Disce obtemperare puluis, disce te humiliare terra & limus, & sub omnium pedibus incurvare: disce voluntates tuas frangere, & ad omnium subiectionem te dare. Exardecere contra te, nec patiaris tumorem in te vivere, sed ita subiectum & parvulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint, & sicut lutu planteorum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid sordide peccator potes contradicere exprobantibus tibi, qui tortiens Deum offendisti, & tortiens infernum meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo, ut cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficijs meis existeres, & ad veram subiectionem & humilitatem te iugiter dares: patienterque proprium contemprum ferres.

Luc. 2. &
Ioan. 12.
Deus se ho-
minis subiecti,
& idem non
facere ho-
mo.

DE OCCULTIS DEI IUDICIIS CONSIDERANDIS, NE EXCELLAMUR IN BONIS.

CAPVT XIV.

Iob. 15.
Iob. 4.

Apoc. 8.
Psal. 77.

Abique au-
xilio Dei ni-
hil.Eeccl. 23. &
Isa. 29.

Psal. 116.

Intonas super me iudicia tua Domine, & timore tremore concutis omnia ossa mea, & expause anima mea valde. Sto attonitus & confidoro, quia cœli non sunt mundi in conspectu tuo. Si in angelis reperiisti prauitatem, nec tamē pepercisti: quid fieri de me? Cæciderunt stellæ de celo, & ego puluis, quid presumo? Quorum opera videbantur laudabiliæ, ceciderunt ad infima, & qui comedebant panem angelorum, vidi sibi quis delectari porcorum. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam Domine retrahas. Nulla sapientia prodest, si gubernare desistas. Nulla iuventus fortitudi, si conseruare desinas. Nulla secura castitas: si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia si non adiut tua facia vigilancia. Nam relieti mergimur & perimus, visitati vero viuimus, & erigimur. Instabiles quippe sumus, sed perte confirmamur, tepeſcimur, sed a te accendimur. O quam humiliter & abieci mibi de me ipso sentiendum est, quam nihil pendendum, si quid boni video habere. O quam profunde me submittere debo sub abyssalibus iudicis tuis domine, vbi nihil aliud me esse inuenio, quam nihil de nihilo. O pondus imme- sum, o pelagus transtributabile, vbi nihil de me repe- rior, quam in toto nihilo. Vbi est ergo latebra gloriae, vbi confidentia de gloria concepta? Absorpta omnis est gloria vana in profunditate iudicio tuorum super me. Quid est omnis caro in conspectu tuo? Nihil quid gloriaribut lumen contra formantem se? quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subiectum est Deo? Non eum totus mundus erigeret, quem sibi subiecit veritas, nec omnium laudantium ore mouebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit. Nam & ipsi qui loquuntur, ecce omnes nihil & deficient cum sonitu verborum. Veritas autem Domini manet in eternum.

Granat. Opus spiritu.

QUALITER STANDEM SIT AD dicendum in omni re desiderabili.

CAPVT XV.

Fili si dicas in omni re: Domine si tibi placitum facit, fuerit, fiat hoc ita. Domine si sit honor tuus, fiat ^{Quonodo} petendum, in nomine tuo hoc Domine, si mihi video ex pedire & utile esse probaueris, tunc da mihi hoc ut ad honorem tuum: sed si mihi nocium fore cognoveris, nec anima mea salutis prodesse, aufer a me tale desiderium. Non enim omne desiderium a Spiritu sancto est, etiam si honori videatur rectum aut bonum. Difficile est pro vero iudicare, utrum spiritus bonus an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud, an etiam ex proprio mouearis spiritu. Multi in fine sunt decepti, qui primo bono spiritu videbatur induiti. Igitur semper cum timore Dei, & cordis humilitate desiderandum est & petendum quicquid desiderabile mente occurrit, maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum: Domine tu sis qualiter melius est, fac hoc vel illud sicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me vbi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua ego sum gyra & reuersa me per circuitum. En ego seruus tuus paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi vivere: sed tibi, utinam dignè & perfectè.

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

Concedi mihi benignissime Iesu gratiam tuam, ^{Sap. 9.} vt tecum sit & tecum labore, tecumque visque in finem persevereret. Da mihi hoc semper desiderare & velle quod tibi magis acceptum & charius placet. Tua voluntas mea sit, & mea voluntas tuam sequatur semper & optimè ei concordet. Sit mihi unum velle & nolle tecum, nec aliud posse velle ac nolle, nisi quod tu vis & nolis. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt, & propter te amare, contemni & nesciri in hoc seculo. Da mihi super omnia desiderata in te quiescere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu sola requies extra te omnia sunt dura, & inquieta. In hac pace in idipsum, hoc est, in te uno summo & eterno bono, dor- ^{Psal. 4.} miam & requiescam.

QUOD VERVM SOLATIVM IN solo Doto est querendum.

CAPVT XVI.

Vicquid desiderare vel cogitare possum, ad solatium meum non hic expecto, sed in posterum: quod si omnia solatia mundi solus haberem & omnibus delitiis frui possem, certum est psal. 76. quod diu durare non possem. Vnde non poteris ani- ^{In Deo omnia} ma mea plenè consolari, nec perfectè recreari, nisi in ^{nisi beatitudi-} do & solati. Deo consolatore pauperum & susceptore humili. Expecta modicum anima mea, expecta diuinum promissum & habebis abundantiam omnium bonorum in celo. Si nimis inordinate ista appetis praesentia, perdes eterna & coelestia. Sint temporalia in usu, eterna in desiderio. Non potes aliquo bono temporali satiari: quia ad hoc fruendum non es creata. Etiamsi omnia bona creata haberes, non posses esse felix & beata: sed in Deo qui cuncta creavit, tua beatitudo & felicitas consistit: non qualis videtur & laudatur a stolidis raundi amatoribus: sed qualis expe- ^{Sap. 2.} rtant boni Christi fideles, & pragulant interdu spi- rituales ac mundi corde, quorum conuersatio est in ce- lis. Vanus est & breue omne humanum solatium. Bea- ^{Phil. 5.} tum & verum solatium, quod intrus à veritate percipiatur.

Kkkk 3 pitur.

pitur. Deutotus homo ubique secum fert consolatorem suum Iesum, & dicit ad eum: Adsto mihi Domine Iesu in omni loco & tempore. Hac mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio. Et si tua desuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & iulta probatio pro summo solatio. Non enim in perpetuum ira sceleris, neque in aeternum comminaberis.

Psal. 102.

QUOD OMNIS SOLICITUDO
in Deo ponenda est.

CAPVT XVII.

Matt. 6, &
Ioan. 6.*Ruina proximi-
muss est, qui
Deo non con-
fudit.*

Iob. 2.

Psal. 22.

Fili sine me tecum agere quod volo: ego scio quid expediatur tibi. Tu cogitas ut homo, in multis sentis, sicut tibi humanus suadet affectus. Domine verum est quod dicas: Maior est sollicitudo tua pro me, quam omnis cura quam ego possim gerere pro me. Namis enim casualiter stat quin non proijicit omnem sollicitudinem suam in te. Domine dummodo voluntas mea recta & firma, ad te permaneat, fac de me quicquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum quicquid de me feceris: Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus & si me vis tribulari, & quaevis semper benedictus. Fili si cōportet te stare, si tecum desideras ambulare. Ita promptus debes esse ad patientium sicut ad gaudendum. Ita libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & diues. Domine libenter patiar pro te, quicquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, latum ac triste suscipere, & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum, dummodo in aeternum menos projicias, nec de leas me de libro vite: non mihi nocebit quicquid venerit tribulationis super me.

Ioan. 3.
Esa. 33.
Luc. 22.*Christus pa-
tientia ex-
emplum.*

Ioan. 9.

Matt. 7.

QUOD TEMPORALES MISERIAE
Christi exemplo, & quoniam inter sunt ferenda.

CAPVT XVIII.

Fili ego descendens de celo pro tua salute, suscepisti tuas miseras non necessitates, sed charitate trahente, ut patientiam disceres, & temporales miseras non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei usque ad exitum in cruce non defuit mihi tolerantia doloris, defecatum rerum temporalium magnum habui, multas querimonias de me frequenter audiui, confusione & opprobria benignè sustinui, pro beneficiis ingratis in dinem recipi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones: Domine quia fui tibi patiens in vita tua, hoc maximè implendo præceptum Patris tui: dignum est ut ego misellus peccator secundum voluntatem tuam patiens me sustineam, & donec ipse volueris, omnis corruptibilis vita, pro salute mea portem. Nam & si onerosa sentitur praesens vita, facta est tamen iam per gratiam tuam valde meritaria, atque exemplo tuo & sanctorum tuorum vestigij, infirmis tolerabilior & clarior: sed & multo magis consolatoria, quam olim in lege veteri fuerat, quum porta celi clausa persisteret, & obscurior etiam via videbatur, quando tam pauci regnum celorum quarere curabant. Sed neque qui tunc iusti erant & saluandi ante passionem tuam, & sacra mortis debitum cœlestis regnum poterant introire. O quantas tibi gratias teneor referre, quod rectam & bonam viam dignatus es mihi & cunctis fidelibus ad aeternum regnum tuum ostendere? Nam via tua via nostra, & per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es patientia nostra: nisi tu nos præcessisses, & docuisses, quis se qui curaret? Heu quanti longe retroque manerent,

nisi tua præclara exempla inspicerent. Ecce adhuc tepeccimus auditis tot signis tuis & doctrinis, quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus.

DE TOLERANTIA INIURIAVM,
& quis verius patiens probetur.

CAPVT XIX.

Quid est quod loqueris fili; Cessa conqueri. Considera meam & aliorum sanctorum passionem. Nondum usque ad sanguinem restituti. Parum est quod tu pateris in comparatione eorum quia tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graueriter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oporteret igitur aliorum grauiora ad mentem reducere, ut levius feras tua minima. Et si tibi minima non videatur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Siue camen partia siue magna sint, stude cuncta patienter ferre. Quantò melius te ad patientium disponis, tanto sapientius agis, & amplius promereris, & feres levius animo, & usque ad hoc non fegniter paratus. Nec dicas non valeo hoc ab homine tali pati, nec huiusmodi mihi patienda sunt: graue enim irritulit dānum & improprietat mihi quæ nunquam cogitauerat, sed ab alio libenter paterer & sicut patientia video. Inspiriens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiae non considerat, nec à quo corona da erit, sed imaginis personas & offensas sibi illatas perpendit. Non est verius patiens qui non vult pati, nisi quantum sibi usque fuerit, & à quo sibi placuerit. Verius autem patiens non attendit à quo hominem, utrum à Prelato suo an ab aliquo æquali aut inferiori: verum à bono & sancto viro, an à peruerto & indigno exerceatur, sed indifferenter ab omni creatura quantumcunq; & quotiescunq; ei aliquid aduersi acciderit, totum hoc grāanter de manu Dei accipit & ingens lucrum reputat: quia nihil apud Deum quantumlibet paruum pro Deo tamen palsum, poterit sine merito transire. Esto igitur expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine non poteris venire ad patientiae coronam. Si pati non vis, recusas coronari: si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem: nec sine pugna peruenitur ad victoriam. Fac mihi Domine posibile per gratiam quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu sis quod modicum possum pati, & quod citò dejicior leui exurgente aduersitate. Efficiatur mihi qualibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis, nam pati & vexare pro te valde salubre est anima mea.

DE CONFESSIO N E P R O P R I A E
infirmitatis & huius vitæ miserijs.

CAPVT XX.

Confitebor aduersum me iniuriam meam: con-
fitebor tibi Domine infirmitatem meam. Sa-
pere parvares est, quæ me dejicit & contristat. Propono mē fortiter acturum, led quum modica te-
tatio venerit, magna mihi sit angustia. Valde vilis
quandoqueres est, vnde grauis tentatio protenit,
& dum puto me aliquantulum tutum, quam non
sentio, inuenio me nonnunquam penitus
esse leui flatu. Vide ergo Domine humilitatem
meam & fragilitatem tibi vindique notam. Misere-
rere mei, & eripe me de luto, vt non infigar, non
permaneant denictus usquequaque. Hoc est quod
me frequenter reuerberat, & coram te confundit
quod tam labilis sum, & infirmus ad resisten-
dum passionibus. Et si non omnino ad confessio-
nem trahit, tamen mihi etiam molesta & grauis est
eorum

I. Ioan. 2. eorum infestatio & traxit vnde sic quotidie vivere in lite. Ex hinc nota sit mihi infirmitas mea: quia multo facilis irruunt abominandæ semper phantasie, quam discedunt: Vt inam fortissimus Deus Israel, zelator animarum fideliū respicias terui tui labore & dolorem, aſſitaſque illi in omnibus ad quęcunque perrexerit. Robora me celesti fortitudine: ne vetus homo misera caro spiritiū necedum plementib; subiecta valeat dominari: aduersus quam certare oportebit quamdiu spiratur in hac vita miserrima. Huius qualis hec est vita, vbi non defunt tribulaciones & miseriae, vbi plena laqueis & hostibus sunt omnia. Nam una tribulatione seu tentatione recerente, alia accedit: sed adhuc priore durante conflixi alijs plures superueniunt & insperat. Et quomodo potest amari vita, habens tantas amaritudines, & tot subiecta calamitatibus & miserijs? Quomodo etiam dicitur vita tot generans mortes & pestes? & tamen amat, & delectari in ea à multis queritur? Reprehendit frequenter mundus quod fallax sit & vanus, nec tamen facile relinquitur: quia concupiscentiae carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. **Job. 30.** Trahunt ad amorem mundi desiderium carnis, desiderium oculorum & superbia vestra: sed pene ad miseriae sequentes ea, oculum mandi pariunt & tradunt. Sed vincit propter dolor delectatio præstata mente mundo deditam, & esse sub sentibus delitias reputat: quia Dei suavitatem & internam virtutis amoenitatem nec vidit nec gultauit: qui autem mundum perfectè contemnit, & Deo vivere sub sancta disciplina student, iij diuinam dulcedinem veris abrenniantoribus promissa non ignorant, & quam grauer mundus errat, & varie fallitur vident.

**QUOD IN DEO SUPER OMNIA
bona, & donare requiescendum est.**

CAP. XXI.

Rom. 8. **S**uper omnia & in omnibus requiesce anima mea in Domino semper: quia ipse est Sanctorum aeternam requies. Da mihi dulcissime & amantissem Iesu in te super omnem creaturam requiesce, super omnem salutem & pulchritudinem, super omnem gloriam & honorem, super omnem potentiam & dignitatem, super omnem scientiam & subtilitatem, super omnes diuitias & artes, super omnem laetitiam & exultationem, super omnem famam & laudem, super omnem suavitatem & consolationem, super omnem spem & promissionem, super omne meritum & desiderium, super omnia dona & munera, quae potes dare & infundere, super omne gaudium & iubilationem, quam potest mens capere & sentire. Denique super omnes Angelos & Archangelos, & super omnem exercitum coeli, super omnia visibilia, & inuisibilia, & super omne, quod tu Deus meus non es: quia tu Deus meus super omnia optimus es, tu solus altissimus, tu solus potentissimus, tu solus sufficientissimus, & solatissimus, tu solus pulcherrimus, & amabilissimus, tu solus nobilissimus & glorioſissimus super omnia, in quo cuncta bona simul perfecte sunt, fuerint & erunt: atque ideo minus est & insufficiens quicquid præter te ipsum mihi donas, aut de te ipsis reuelas vel promittis non viso, nec plene adepto. Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere nec totaliter contentari nisi in te requiescat, & omnia dona omnemque creaturam transcendat. O mi dulcissime sponsæ Iesu Christe amator purissime, dominator viuente creature, quis mihi det pennas veri libertatis ad volandum & paſandum in te? Quando ad plenum dabitur vacare mihi, & vide-

re quam suavis es Domine Deus meus? Quando ad plenum recolligam me in te, vt pre amore tui non sentiam me, sed te solum super omnem sensum & modum in modo non omnibus nro? Nunc autem **Deut. 13.** frequenter gemo, & infelicarem meam cum dolore porto: quia multa mala in hac valle miseriarum occurunt, quae me sepius conturbant, contristant, & obnubilant: sapienti impedunt, distractunt, alliciunt, implicant, ne liberum habeam accessum ad te, & ne iuctuosis fruas amplexibus praesens semper beatis spiritibus. Moueat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra. O Iesu splendor aeternæ gloriae, solamen peregrinantis animæ: apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi. Usquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me, pauperculum suum, & latum faciat. Mitrat manus suam, & me miserum eripiat de omni angustia. Veni, veni quia sine te nulla erit quieta dies aut hora, quia tu letitia mea, & sine te vacua est mensa mea. Miser sum & quodammodo incarceratus, & compeditibus gravatus, donec luce presentia tua me rescas, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres. Querant alij pro te aliud quocunque libuerit: & mihi aliud interim nil placet nec placebit nisi tu Deus meus, spes mea, salus aeterna. Non reticebo nec deprecari, cestabo, donec gratia tua reuertatur, mihique tu intus loquaris. Ecce adsum. Ecce ergo ad te, quia inuocasti me, lachryma tua & desiderium animæ tuae, humiliatio tua, & contrito cordis inclinauerunt me, & adduxerunt ad te. Et dixi Domine, inuocauite, & desiderauit frumento, paratus omnia respiciere propter te. Tu enim prior excitasti me, vt quarerem te. Sis ergo Benedictus Dominus, qui fecisti hanc bonitatem cum seruo tuo secundum multitudinem misericordia tua. Quid habet ultra dicere Domine, seruus tuus coram te, nisi ut humiliet se valde ante te, memor semper propriæ **Psal. 85.** iniquitatis & utilitatis? Non enim est humilius tu in cunctis mirabilibus coeli & terre. Sunt opera tua bona valde Domine, indicia vera: & prouidentia tua reguntur vniuersa. Laus ergo tibi & gloria dei Patris sapientia: te laudet, & benedic os meum, anima mea & cuncta creata simul.

DE RECORDATIONE BENEFICIORUM DEI MULTPLICIUM.

CAP. XXII.

Aperi Domine cor meum in lege tua & in praceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intellegere voluntatem tuam, & cum magna reverentia, ac diligentia consideratione beneficia tua tam in generali, quam in speciali memorari, vt dignè tibi ex hinc valeam gratias referre. Verum scio & confiteor nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persoluere. Minor ego sum omnibus bonis mihi præstitis: & quoniam tuam nobilitatem a: tendo, deficit pre magnitudine illius spiritus meus. Omnia, quae in anima habemus & in corpore, & quocunque exterius vel interius naturaliter vel supernaturaliter possidemus tua sunt beneficia, & te beneficium, pium ac bonum commendans, a quo bona cuncta accepimus. Et si alius plura, alius pauciora accepit: omnia tamen tua sunt; & sine te nec minimum haberri potest. Ille, qui maiora accepit, non potest merito suo gloriari, nec super alios extolli, nec minori insultare: quia ille maior & melior, qui sibi minus adscribit, & in regnando humilior est atque deuotior. Et qui omnibus viliorum se existimat, & indignorem se iudicat, aptior est ad percipiendum maiora. Qui autem pauciora accepit, contumaci non debet, nec indignanter ferre, neque

Kkkk 4 ditioni

ditorii inuidere, sed te potius attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quod tam affluenter, tam libenter sine personarum acceptione tua munera largiris omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu scis, qui vincitique donari expediat, & cur iste minus, & ille amplius habeat: non nostrum, sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita. Vnde Domine Deus pro magno etiam repuro beneficio, non multa habere, vnde exterius, & secundum homines laus & gloria apparet, ita ut quis considerata paupertate & vilitate persona suę non modo grauitatem, aut tristitiam, vel dejectionem inde non concipiatur: sed potius consolationem & hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes & humiles atque huic mundo despectos tibi eligisti in familiares & domesticos. Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos principes super omnem terram constitueristi: fuerunt tamen sine querela conuersati in mundo, tam humiles & simplices sine omni malitia & dolo, ut etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo, & quae mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno. Nihil ergo amatorem tui & cognitorem beneficiorum tuorum ita laetificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum aeterni dispositionis tuae, de qua tantum contentari debet & consolari: ut ita libenter velit esse minimus sicut aliquis optaret esse maximus, & ita pacificus & contentus in nouissimo, sicut in loco primo, atque ita libenter de picibilibus, & abiectus, nullius quoque nominis & famae, sicut ceteris honorabilior & maior in mundo. Non voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet, & plus eum consolari, magisque placere, quam omnia beneficia ipsi data vel danda.

DE QUATUOR MAGNAM IMPORTANTIBUS PACEM.

CAP. XXIII.

Fili nunc docebo te viam pacis & veræ libertatis. Eccl. Domine quod dicas: quia hoc mihi gratum est audire. Stude filii alterius potius facere voluntatem, quam tuam. Elige semper minus quam plus habere. Quere semper inferiorem locum, & omnibus subesse. Opta semper & ora, ut voluntas Dei integrè in te sit. Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis. Domine sermo tuus iste breuis, mulsum in se continer perfectionis, parvus est dictu, sed plenus sensu, & uber in fructu. Nam si posset à me fideliter cultudiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri: nam quoties me imparatum sentio & grauatum, ab hac doctrina me recessisse inuenio. Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum semper diligis, adauge maiorem gratiam, ut possim tuum completere sermonem, & meam perficere salutem.

Oratio contra cogitationes malas.

Psal. 70.

Esa. 43.

Dominus Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum respice, quoniam insurserunt in me cogitationes vanæ: timores afflentes animam meam. Quomodo pertransibo illatus? quomodo perfringam eas? Ego inquit, ante te ibo, & gloriosos terræ humiliabo, aperiā iam carceris, & arcana secretorum reuelabo tibi. Fac Domine, ut loqueris & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc est spes & vnica consolatio mea ad te in omniribulatione confugere: tibi confidere, te ex intimo inuocare, & patienter consolationem tuam expectare.

Oratio pro illuminatione mentis denotissima.

Clarifica me bone Iesu claritate aeterni luminis, & educ de habitaculo cordis mei tenebras,

vniuersas. Cohibe euagationes multas, & elide vim facientes tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas bestias, concupiscentias dico illebrosas: ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tua resonet in aula sancta. hoc est, in conscientia pura. Impera ventis & tempestatibus: dic mari, qui Molt. 8. esce, dic Aquiloni, ne flaueris, & erit tranquillitas magna. Emittre lucem tuam & veritatem tuam, ut luceat super terram, quia terra sum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam tuam desuper, perfundere cor meum gratia coeli, ministrare devotionis aquas ad irrigandum faciem terræ: ad producendum fructum bonum & optimum. Eleuam entem pressam mole peccatorum & ad cœlestia totum desiderium meum suspende, ut gustata suavitate superne felicitatis pigeat de terrenis cogitare. Rape me & eripe ab omni creaturæ indubibili consolatione: quia nulla res creata appetitum meum plenariè valet querere & consolari. Inge me tibi inseparabili dilectionis vinculo, quoniam tu solus amanti sufficiis, & absque te friuola sunt vniuersa.

DE EVITATIONE CURIOSE INQUISITIONIS SUPER ALTERIUS VITÆ.

CAP. XXIV.

Fili noli esse curiosus, nec vacuas gerere sollicitudines. Quid hoc vel illud ad te? tu me sequere. Eccl. 3. & 1. Tim. Quid enim ad te, utrum ille sit talis, an talis, loan. 21. aut sic agat vel loquatur? Tu non indiges respondere pro alijs, sed pro teipso rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce ego omnes cognosco, & cuncta, quæ sub sole sunt, video, & scio, qualiter cum vnoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat eius intentio. Mihil igitur committenda sunt omnia: tu vero serua te in bona pace, & diuide agitatem agitare quantum volueris. Veniet super eum quicquid fecerit vel dixerit, quia mensa non potest. Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, & non de multorum familiaritate, nec de priuata hominum dilectione. Ita enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum & abscondita reuelarem, si aduentum meum diligenter obserueres, & ostium cordis mihi aperires. Elto prouidus, & vigil in orationibus, & humilia te in omnibus.

IN QUIBUS FIRMA PAX COR DIS, & VERUS PROPECTUS CONSISTIT.

CAP. XXV.

Fili ego loquutus sum: Paxem relingo vobis, loan. 14. pacem meam do vobis, non quomodo mundum dat, ego do vobis. Paxem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea cum humilibus & mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam sequutus fueris, poteris multa pace frui. Quid igitur facias? In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas, & omnem intentionem tuam ad hoc dirigere, ut mihi soli placeas, & extra menihil cupias, vel quaras. Sed & de aliorum dictis, vel factis nihil temere iudices, nec rebus tibi non commisisse implexes, & poterit fieri ut parum vel raro turberis. Nunquam autem sentire aliquam turbationem, nec pati aliquam cordis vel corporis molestiam non est praesentis temporis, sed itatus aeternæ quietis. Nō ergo exultimes te veram pacem inuenisse, si nullam senioris grauitatem, nec tunc tortum esse bonum, si nullum pareris aduersarium, nec hoc esse perfectum, si cuncta sunt secundum tuum affectum, neque tunc aliquid magni reputes, aut te specialiter dilectum exultimes, si in magna fueris deuotione atque dulcedine:

*Prefectus
verus in quo
confusat.*

dine: quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis, nec in istis constitit profectus & profectione hominis. In quo ergo Domine? In offerendo te ex toto corde tuo voluntati diuina: non querendo, quæ tua sunt, nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in aeternitate, ita ut in yna equali facie in gratiarum actione permaneas inter prospera & contraria, omnia æqua lance pen(ando). Si fueris tam fortis & longanimis in spe, ut subtrahita interiori consolatione etiam ad ampliora sustinenda cor tuum preparanteris; nec te iustificaueris, nec vt sanctum laudaueris; tunc in vera & recta via pacis ambulas, & spes indubita erit, quod rufus in iubilo faciem meam sis visurus. Quod si ad plenum tui ipsius contemptum peruenieris, scito quod tunc abundantia pacis perfueris secundum possibiliterem tui incolatus.

*DE EMINENTIA LIBERÆ
mentis, & quod supplex oratio ma-
gus meretur, quam legitio.*

CAP. XXVI.

Domine hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione coelestium animum relaxare, & inter multas curas quasi sine cura transire, non more torpentis, sed prærogativa quadam liberamentis, nulli creature inordinata affectione adhærendo. Obsecro te pessime Deus meus: præserua me à curis huius vitæ, ne nimis implicere à multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar ab vniuersis animæ obitaculis, ne molestis fractus deiciar: nō dico ab his rebus quas toto affectu ambit vanitas mundana, sed ab illis miseriis, quæ animam seruit ui communi maledicto mortalitatis penalicer gratia & retardant, ne in libertatem spiritus quoties libuerit valeat introire. O Deus meus dulcedo ineffabilis, verte mihi in arietudinem omnem consolationem carnalem, ab aeternorum amore me abstrahentem, & ad te intrinxi cuiusdam boni delectabilis presentis malè allicientem. Non me vincat Deus meus, non vincat caro & sanguis, non me decipiat mundus & brevis gloria eius, non me supplanter diabolus & asturia illius. Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseuerandi. Da pro omnibus mundi consolationibus suauissimam spiritus tuiunctionem, & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem. Ecce cibis, potu, vestris, ac cetera vrenstria ad corporis sustentaculum pertinentia, seruenti spiritui sunt onerosa. Tribue talibus somnis temperate vti, non desiderio nimio implicari. Abiugere omnia non licet, quia natura sustentanda est, requiri autem superflua, & que magis delectant, lex sancta prohibet, nam alioquin caro aduersus spiritum inoleaseret. Inter hæc quæso manus tua me regat & doceat ne quid nimium fiat.

*QUOD PRIVATVS eAMOR A
summo bono maxime retardat.*

CAP. XXVII.

*Amor prius
tus plurimi
nociens
Matt. 6.
Exod. 18. &
Mich. 4.*

Fili oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipsius esse. Scito quod amor tui ipsius magis nocet tibi, quam aliqua res mundi. Secundum amorem & affectum quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, simplex, & benè ordinatus, eris sine captiuitate rerum. Noli concupiscere quod non licet habere. Noli habere quod te potest impediare, & libertate interiori priuare. Mirum quod non ex toto fundo cordis tui ipsius mihi committis, cum omnibus quæ desiderare potes vel habere. Quare vano moerore consumne-

ris? Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacatum meum, & nullum patieris derrementum. Si queris hoc vel illud, & volueris esse ibi vel ibi propter tuum commodum & proprium beneplacatum magis habendum, nunquam eris in quietudine, nec liber a sollicitudine: quia in omni re reperitur aliquid defectus, & in omni loco erit, qui aduerserur. Iuuat igitur non quælibet res adepta, ut multiplicata exterius, sed potius contempta & decisæ ex corde radicitus. Quod non tantum de censu æris & diuinitati intelligis, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeunt cum mundo. Munit parum locus si deest spiritus feruoris: nec diu stabit pax illa, quæ sita forinsecus, si vacat a vero fundamento status cordis, hoc est, nisi iteris in me, permittere te potes, sed non meliorare. Nam occasione orta, & accepta inuenies quod fugisti, & amplius.

*Oratio pro purgatione cordis & caelesti
sapientia.*

Conferma me Deus per gratiam sancti Spiritus, da virtutem corroborati in interiori homine & cor meum ab omni inutile sollicitudine & languore euacuare, nec varijs desiderijs trahi ciuiusunque rei vilis, aut pretiosa, sed omnia inspicere sicut transeuntia, & me pariter cum illis transi- Eccl. 1. & 21.
turum, quia nihil permanens sub sole, tñ nisi omnia vanitas & afflictio spiritus in quam Sapiens qui ita sap. 9.
considerat. Da mihi Domine caelestem sapientiam, ut discam te super omnia querere & inuenire, super omnia sapere & diligere, & cetera secundum ordinem sapientiæ tuæ prout sunt intelligere: da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre aduersantem, quia haec magna sapientia non moueri omni vento verborum, nec autem male blandienti preberet Sireni: sicut enim incepit pergitur via securæ.

*CONTRA LINGUAS OBTRÆ.
Etatorm.*

*Gen. 1.
Rom. 7.*

Rom. 12.

CAP. XXVIII.

Fili non ægræ feras si quidam de te male senserint, & dixerint quod non libenter audias. Tu 1. Cor. 4.
deteriora de teipso sentire debes, & neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra non multum ponderabis voluntia verba. Est non magna prudentia, filere in tempore male, & introrsus, ad me conuerri, nec humano iudicio disturbari. Non sit pax tua in cor hominum, siue enim benè siue male interpretari fuerint, non es propterea alter homo. Vbi est vera pax & vera gloria? nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec dispergere timet, multa perfuerit pace. Ex inordinato amore & vano timore oritur omnis inquietudo cordis & distractio sensuum.

*QUALITER, INSTANTE TRIBULA-
tione Deus inuocandus est & bene-
dicendus.*

CAP. XXIX.

Sit nomen tuum Domine benedictum in secula, qui voluisti hanc tentationem & tribulationem venire super me. Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere, ut me adiutes, & in bonum mihi conuertas. Domine modo sum in tribulatione, & non est cordi meo benè, sed multum vexor a præsenti passione. Et nūc pater dilecte quid dicam? Depræhensus sum inter angustias, saluifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam ut tu clarificeris, quoniam fuero valde humiliatus, & per te liberatus. Complaceat tibi Domine ut erucas me, nam ego pauper, quid agere possum & quo ibo sine te? Da patientiam Domine etiam hanc vice. Adiuua me DEVS meus, & non timebo quantum

Matt. 6.

cumque grauatus fuero. Et nunc inter haec quid dicam? Domine fiat voluntas tua, ego benemerui tribulari & grauari, oportet utique ut sustineam, & utinam patienter, donec transeat tempestas, & melius fiat. Potens est autem omnipotens manus tua etiam hanc tentacionem a me auferre, & eius impetu mitigare, ne penitus succumbam quemadmodum & prius saepe egisti mecum Deus meus misericordia mea. Et quanto mihi difficilius, tanto mihi facilior est haec mutatio dexteræ tuæ, que est excelsi.

Psal. 76.

DE DIVINO PETENDO AUXILIO
& confidentia recuperande gratia.

CAP. XXX.

Nahum. 1.

Matt. 11.
Consolatio
nem celeste
quiaret
der.

Fili ego Dominus confortatus in die tribulacionis. Venias ad me quum tibi non fuerit bene. Hoc est quod maximè impedit consolacionem coelestem: quia tardius conuertis te ad orationem. Nam antequam me intentè roges multa interim solatia queris & recreas te in extensis. Ideoque fit ut parum omnia profint, donec aduertas quod ego sum qui ero sperantes in me, nec est extra me valens auxilium, neque utile confundit, sed neque durabile remedium. Sed iam resumpto spiritu post tempelatem reconualescit in luce miserationum mearum, quia propè sum (dicit Dominus) ut restarem vniuersa, non solum integrè, sed & abundanter & cumulatè. Nunquid mihi quicquam est difficile, aut ero similis dienti & facienti: Vbi est fides tua? Sta firmiter & persterneranter. Esto longanimes & vir fortis, venier tibi consolatio in tempore suo. Expecta me, expecta, venia & curabo te. Tentatio est, q̄ te vexat, & formido vanâ, quę te exterret. Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nihil ut tristitia super tristitiam habeas? Sufficit diei malitia sua. Vanum est & inutile de futuris conturbari vel gratulari, que forte nunquam euenient. Sed humanus est, huiusmodi imaginationibus illudi & parvi adhuc animi signum tam leuiter trahi à suggestione inimici. Ipse enim non curat an veris an fallis illudat & decipiat: & vtrum præsentium amore, an futurorum formidine prosternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Credere in me & in misericordia mea habeto fiduciam. Quando tu reeloncatum ex istimas à me, saepe sum propinquior. Quando tu ex istimas totum perditur, tunc saepe magis mærendi instat lucrum. Non est totum perditur quando res accidit in contrarium. Non debes iudicare secundum præsens sentire, nec sic grauari alii cui undecunque venienti inhærente & acciperent: tanquam omnis spes sit ablata emergendi. Noli putare te derelictum ex toto, quamuis ad tempus miserim tibi aliquando tribulationem, vel eriam opratam subtraxerim consolationem: sic enim transiit ad regnum celorum, & hoc sine dubio magis expediti tibi & ceteris seruis meis, ut excitemini aduersis, quam si cuncta ad libitum haberetis. Ego noui cogitationes absconditas: quia multum expedit profalute tua, ut interdum sine sapore relinquare, ne forte eleueris in bono successu, & tibi ipsi placere velis in eo quod non es. Quod dedi, auferre possum & restituere, quam mihi placuerit. Quum dedero, meum est, quam subtraxero, tuum non tuli, quia meum est omne datum bonum, & omne donum perfectum. Si tibi admiserò grauitatem aut quamlibet contrarietatem, non indigneris neque concideras cor tuum; & ego civò subletare possum, & omnne onus in gaudium transmutare. Veruntamen influxum, & irecommendabilis multum, quam sic facio tecum. Si recte sapias, & in veritate aspicis, numquam debes propter aduersa tam deinceps contrasta-

Matt. 23.

Matt. 6.

Diabolus &
verie Esai
si suggestio
nibus illudit.

Psal. 90.

Tribulatio
nes cur ami
cis suis im
mittas Deus

Jacob. 1.

ri, sed magis gaudere & gratias agere, immo hoc unicum reputare gaudium, quod affigens te doloribus non parco tibi. *Sicut dilexit me Pater, ega diligo vos.* *Iohann. 21.* dixi dilectis discipulis meis, quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina; non ad honores, sed ad despectiones; non ad otium, sed ad labores; non ad quietem, sed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento filii verborum.

**DE NEGLECTU OMNIS CREA
TURA, ut Creator possit inneniri.**

CAP. XXXI.

DO MINE mi adhuc bene indigo maiori gratia, si debeam illuc peruenire, ubi me ne mo poterit nec vlla creatura impedire. Nam quamdiu res aliqua me retinet, non possum liberè ad te volare. Cupiebat liberè volare, qui dicebat. *Quis abut me pennis sicut columba?* *Mal. 14.* & volabo & regnescam? Quid simplici oculo quiletrius, & quid liberius nisi desiderante in terris? Oportet igitur omnem pertransire creaturam, & se ipsum perfecte deserere: ac in excessu mentis stare & videre te omnium conditorem cum creaturis nisi simile habere. Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere diuinis. Id enim pauci inueniuntur cōtemplatiui, quia pauci sciunt se à peritris creaturis ad plenum sequi. *Cur pauci contemplantur?* Ad hoc magna requiritur gratia, quia animi leuet, & supra seipsum rapiat. Et nisi homo sit in spiritu eleutarus, & ab omnibus creaturis liberatus ac Deo totus vnius quicquid scit, quicquid etiam habet, non est magni ponderis: Diu parvus erit, & in terra iacebit, qui aliquid magni astimat, nisi solum vnum immensum eternum bonum. Et quicquid Deus non est, nihil est, & pro nihilo computari debet. Est quippe magna differentia, sapientia illuminati & deuoti viri, & scientia literati & studiosi clericorum. Multo nobilior est illa doctrina, quę de sursum ex divina influentia manat, quam quæ laboriosè humano acquiritur ingenio. Plures reperunt contemplationem desiderare, sed quæ ad eam requiruntur, non student exercere. Est & magnum impedimentum, quia in signis & rebus sensibilibus statur, & parum de perfecta mortificatione habetur. Nescio quid est, & quo spiritu ducimur, & quid pretendimus, qui spirituales dici videmur, quod totum laborem & ampliorem sollicitudinem pro transfiguratis & vilibus rebus agimus, & interioribus nostris vix raro plenè recollectis sensibus cogitamus. Proh dolor, statim post modicam recollectionem foras erumpimus, nec opera nostra disticta examinatione trutinamus. Vbi iacent affectus nostri non attendimus, & quam impura sint omnia nostra non deploramus. *Omnis quippe caro corrupta viam suam,* *Gen. 6.8.7.* & ideo sequebatur dilectionum magnum. Quum ergo interior affectus noster corruptus sit necesse, est tractatio sequens index carens interioris vigoris corrupti. Ex puro corde procedit fructus bona vita. Quantum quis fecerit, quarinur, sed ex quanta virtute agit, non tam studiosè penatur. An fuerit diues, fortis, pulcher, habilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, inuestigatur: quam pauper sit spiritu, quam patiens & mitis, quam deuotus & internus, a multis racetur. Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se conseruit. Illa frequenter fallitur, ita ut Deo sperat ut non decipiatur.

DE

DE AENEGATIONE SUI
abdicatione omnis cupi-
ditatis.

CAP. XXXII.

Matt. 16.
& 19.Quicquid
qui omnia
propter Christum
omnia
inuenit.

Apoc. 3.

Matt. 13.

Fili non potes perfectè possidere libertatem nisi totaliter abneges temetipsum. Compediti sunt omnes proprietarii suis amatores, cupidi, curiosi, gyrouagi, quarentes semper mollia, non quæ iesu Christi, sed sè hoc singentes & componentes quod nò stabit. Peribit enim totum quod non est ex Deo ortum. Tene breue & consummatum verbum. Dignite omnia & inuenies omnia. Dimebit cupiditatem & inuenies requiem. Hoc intelliges: Domine hoc non est opus vniuersi diei nec iudicis parvulorum: imò in hoc breui includitur omnis profectio Religiosorum. Fili non debes auerti, nec statim deiici auditia via perfectorum, sed magis ad sublimiora prouocari, & ad minus ad hęc ex desiderio suspirare. Utinam sic tecum esset, & ad hoc peruenisses, vt tui ipsius amator non essem, sed ad nutum meum puręstares, & eius quem tibi proposui patris, tunc mihi valde placeres, & tota vita tua cum gaudio & pace transtire. Habes adhuc multa relinquenda, quæ nisi mihi ex integro resignaueris non acquires quod postulas. Suadeo tibi, à me emere aurum ignitum vt locuples fias, id est, sapientiam cœlestem omnia insima inculcentem. Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam complacentiam & propriam. Dixi tibi viliora emenda pro preciosis & altis, in rebus humanis. Nam vialis & parua ac penè obliuionis tradita videtur vera cœlestis sapientia nò sapiens alta de fē, nec magnificari querens in terra, quam multi oretenus prædicant, sed vita longè diligunt, ipsa tamen est pretiosa marigaria a multis abscondita.

DE INSTABILITATE CORDIS
& de intentione finali ad Deum
habenda.

CAP. XXXIII.

Iob 14.
Nihil stabile
in vita.

Matt. 6.

Intentione qua-
doque deprava-
tur.

Ioan. 11.

Matt. 6.

Fili noli credere affectui tuo, qui nunc est citò mutabitur in aliud. Quam diu enim vixeris, mutabilitati subiectus eris, etiam nolens, vt modo latus, modò tristis, modò pacatus, modò turbatus, nunc deuotus, nunc indeuotus, nunc studiofus, nunc acidiosus, nunc grauis, nunc leuis intemperans. Sed stat super hac mutabilitia sapiens & bene doctus in spiritu, non attendens, quid in se sentiat vel qua parte flet ventus instabilitatis, sed tota intentio mentis eius ad debitum, & ad optimum proficit suum. Nam sic poterit unus & idem concilii permanere, simplici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me in prætermis directo. Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tanto constanterius inter diueras iras procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis, respicit enim citò in alijs quod delectabile occurrit, & raro totus liber quis inuenitur à natio propria exquisitione. Sic Iudei olim venerant in Bethaniam ad Martham & Mariam, non propter Iesum tantum, sed vt Lazarum viderent. Mundandus est ergo intentionis oculus, vt sit simplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

QUOD AMANTI SAPIT
Deus super omnia & in
omnibus.

CAP. XXXIV.

Ecce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius desiderare possum? O sapidum & dulce verbum, sed amanti verbum, non mundum nec ea quæ in mundo sunt. Deus meus & omnia. Intelligenti satis dicatum est, & sèpè repetere iucundum est amanti. Te siquidem præsente iucunda sunt omnia, te autem absente fastidiosa cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam latitudinemque festuum. Tu facis bene sentire de omnibus, & in omnibus te laudare, nec potest aliquid sine te diu placere, sed si debet gratum esse & bene sapere, oportet gratiam tuam adesse & condimento tuæ sapientia condiri. Cui tu sapi, quid ei recte non sapiet? & cui non sapi, quid ei ad iucunditatem esse poterit? Sed deficit in tua sapientia mundi sapientes, & qui carnem sapient quia ibi plurima vanitas, & hic mors inuenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum & carnis mortificationem sequuntur, vere sapientes esse cognoscuntur, quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur. Igitur sapiens Deus, & quicquid inuenitur in creaturis, totum referunt ad laudem sui conditoris. Dissimilis tamen & multum dissimilis sapor creatoris & creature, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatae. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura corruptionem, de sublimi penetrantem omnia intima cordis mei, purifica, latifica, clarifica & viuifica spiritum meum cum suis potentibus ad inherendum tibi iubilosis excessibus. O quando veniet haec beata & desiderabilis hora, vt tua me saties præsentia, vt sis mihi omnia in omnibus. Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc proh dolor viuit in me vegetus homo, non est totus crucifixus, non est perfectè mortuus. Adhuc concupiscit fortiter, adulterius spiritum bella monet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum. Sed tu qui dominaris potestate maris, & motum fluctuum eius mitigas, exurge adiuua me. Disipa gentes qua bella volunt. Psal. 67. contere eas in virtute tua: ostende quæso magnalia tua, & glorificetur dextera tua, quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te Domine Deus meus.

QUOD NON EST SECVRITAS
à tentatione in hac vita.

CAP. XXXV.

Fili nunquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes veris, à dextris, & à sinistris impugnaris. Si ergo non vteris vndeque scuto sapientia, non eris diu sine vulnere. Insuper si non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatoru. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu vtri adversus obiecta. Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miseria. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc peruenies ad æternam? Nō ponas te ad multam requiem, sed magnam patientiam. Quere veram pacem, non in terris, sed in cælis: non in hominibus nec in ceteris creaturis, sed in Deo solo. Pro amore Dei, debes omnia libenter subire: labores scilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxieties, necessitates, infirmitates, iniurias, obloquiones, repræhensiones, humiliaciones, cōfusiones, correctiones & despectiones: Hęc inuitat ad virtutes, hęc probant Christi tyronem,

Pro amore
Dei omnia
adversa so-
leranda.

hęc

Rom. 8. hæc fabricant cælestem coronam. Ego reddam ei æternam mercedem pro brevi labore, & infinitam gloriam pro transitoria confusione. Putas quod semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales? Sancti mei non habuerunt tales, sed multas grauitates & tentationes varias magna que deflationes: sed patientes sustinuerunt se in omnibus, & magis confisi sunt Deo, quam sibi, scientes, quianon sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam promerendam. Vis tu statim habere, quod multi post lachrymas & magnos labores vix obtinuerunt? *Expecta Dominum, viriliter age & confortare, noli diffidere, noli discedere, sed corpus & animam expone constanter pro gloria Dei.* Ego reddam plenissime, ego tecum ero in omni tribulatione.

Psal. 26.

CONTRA VANAM HOMINUM iudicia.

CAP. XXXVI.

Fili iacta cor tuum firmiter in Domino, & humnanum ne metuas iudicium, ubi te conscientia pium reddit & insontem. Bonum est & beatum taliter pati, nec hoc erit graue humili cordi & Deo magis, quam ipsi sibi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parva fides est adhibenda. Sed & omnib. sat is esse nō est possibile. Etsi Paulus omnib. studuit in Domino placere & omnibus omnia factus est, tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die iudicatus fuerit. Egit sat is pro aliorum adiunctione & salute quantum in se erat & poterat, sed ne ab alijs aliquando iudicaretur vel non despiceretur cohibere non potuit, ideo totum Deo commisit qui totum nouerat: & patientia & humilitate contra ora loquentium iniqua, ac etiam vana ac mendosa cogitantrum atque pro libitu suo quæque instantium se defendit. Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandolum. Quis, tu vt timeas à mortali homine iudicari? Hodie est & cras non comparer. Deum time, & hominum terrores non expaesces. Quid porest aliquis in te verbis aut iniuriis? Sibi potius nocet quam tibi. nec poterit iudicium Dei effugere, quicunque est illi. Tu habe Deum pra oculis & noli contedere verbis querulosis. Quid si ad præsens videris succumbere, & confusionem pati quam non meruisti, ne indigniter ex hoc, neque per impatientiam minus coronam tuam, sed ad me potius respice in celum, qui potens sum eripere ab omni confusione & iniuria, & vniuersique reddere secundum opera sua.

Aetor. 26.**& Philip. 1.****1. Mach. 2.****Rom. 2. &****2. Cor. 11.****Heb. 12.**

DE PURA ET INTEGRA RESIGNATIONE suis ad obtainendam cordis libertatem.

CAP. XXXVII.

Matt. 16.**Pure se resig-****nandum****Dico.****Sine resigna-****tione totali****ad unionem****fructuum vō****peruenitur.**

Fili relinque te, & inuenies me. Sta sine elecio- ne & omni proprietate, & semper lucraberis, nam & adjicietur tibi amplior gratia, statim ut te resignaueris, nec restumperis. Domine quotiens me resignabo, & in quibus me relinquam? Semper & in omni hora, sicut in paruo, sic & in magno, nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inueniri volo. Alioquin quomodo poteris esse meus, & ego tuus, nisi fueris ab omni propria voluntate intus & foris spoliatus? Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis; & quanto plenius & sincerus, tanto plus mihi placebis, & amplius lucraberis. Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione. Non enim plene Deo confidunt, ideo prouiderentib; satagunt.

Quidam etiam primo totum offerunt: sed postea tentatione pulsante ad propria redeunt: ideo minime in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & iucundam familiaritatem meæ gratiam non pertingent, nisi integra resignatione & quotidiana sui immolatione prius facta, fine qua non fiat, nec stabit unio fructuosa. Dixit tibi Iep̄istimē & nunc iterum dico: relinque te, resigna te, & frueris mag- **Matt. 16.** na interna pace. Da totum pro toto, nil exquirere, nil repete, sta pure & inhaſitante in me & habebis me. Eris liber in corde & tenebre non concubabunt te. Adhoc conare, hoc ora, hoc stude desiderare, ut ab omni proprietate posis expoliari, & nudus nudum Iesum sequi, tibi mori, & mili aeternaliter vivere. Tunc deficit omnes vanæ phantasie, conturbationes iniquæ & curæ superflua. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morie-

DE BONO REGIMINE IN EX-
ternis, & recursu ad Deum in
periculis.

CAP. XXXVIII.

Fili ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco & actione seu occupatione externa sis interius liber & tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis. Ut sis dominus actionum tuarum, & rector, & non seruus, nec empirius, sed magis exemptus, verusque Hebreus in fortem & libertatem transiens filiorum Dei, qui stant super presentia & speculantur aeterna, qui transitoria intentiū sinistro oculo, & extro cælestia, quostemporalia non trahunt ad inherendum: sed trahunt ipsi magis ea ad benè seruendā, put ordinata sunt à Deo, & instituta à Christo summo opifice, quæ nil in ordinatu reliquit in sua creatura. Si etiam in omni euētu stas non in apparentia externa, nec oculo carinali lustra visa vel audita, sed mox in qualibet causa intres cum Moyse in tabernaculum, ad consulendum Dominum: audies nonnunquam diuinum responsum, & redibis eruditus de multis praesentibus & futuris. Semper enim Moses recursum habuit ad tabernaculum pro dubiis questionibus solvendis, fugitiq; ad orationis adiutorium pro periculis & improbitatibus hominum subleuandis. Sic & tu **Exod. 35.** configure debes in cordis tui secretum, diuinum intentius implorando auxilium. P. optere namque Ioseph, & filii Israel, à Gabaonitis leguntur decepiti, **Matt. 6.** **Iof. 9.** quia os Domini non prius interrogauerunt: sed minimum creduli dulcibus sermonibus falsa pietate delusi sunt.

QUOD HOMO NON SIT
importunus in negotijs,

CAP. XXXIX.

Fili committe mihi semper causam tuam, & ego bene disponam in tempore suo. Expecta ordinationem meam, & senties inde profectum. Domine sat is libenter omnes res tibi committo, quia parum potest cogitatio mea proficere. Vt in am non multum adhaerentes futuri eventibus, sed ad beneplacitum tuum me incunctanter offerrem. Fili mi sapientia rem aliquam agitat, quam desiderat, sed quum ad eam peruenierit, aliter incipit sentire: quia affectiones circa idem non sunt durabiles sed magis de uno in aliud nos impellunt. Non est ergo minimum etiam in minimis se relinquere. Verus profectus hominis est abnegatio suipius: & homo abnegatus valde liber est & securus. Sed antiquus hostis omnibus bonis aduersans à tentatione non surrexit, & die nocteque graves molitus insidias: si for-

te in

Matt. 26.
Psal. 5.
Nihil possumus nos.

te in laquetum deceptionis possit precipitare incan-

tum. Vigilate ergo & orate dicit Dominus, ut non in-

terris intentionem.

QVOD HOMO NIHIL BONI EX
si habet, & de nullo gloriari potest.

CAPVT XL.

Domine, quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quia visitas eum? Quid promer-
titur homo, ut dares illigiam tuam? Domi-
ne, quid possum conqueri, si deleris me? aut quid iuste
obtendere possum, si quod peto non feceris? Cer-
te hoc in veritate cogitare possum & dicere: Domi-
ni nihil sum, nihil boni ex me habeo, sed in omni-
bus deficit, & ad nihil semper tendo. Et nisi a te fue-
ro adiutus & interius informatus, totus efficior tedi-
sus & dissolutus. Tu autem Domine: semper idem
ipse es, & permanes in eternum: semper bonus, iu-
stus & sanctus; bene, iuste & sancte agens, & omnia
disponens in sapientia. Sed ego, qui ad defectum
magis bonus sum quam ad profectum, non sum
semper in uno statu perdurans; quia semper tempora
mutantur super me. Veruntamen citò melius fit
quum tibi placuerit, & manum porrexeris adiuri-
cē: quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari,
& in tantum confirmare, ut vultus meus amplius
in diuersa non mutetur: sed in te vno cor meū
converterat & quiescat. Vnde si bene scirem om-
nem humanam consolationem abiecere, siue propter
deuotionem adipiscendam, siue propter necessi-
tatem, quia compellor te querere, quia non est ho-
mo, qui me confortatur: tunc merito possem de gra-
tia tua sperare, & de dono bona consolationis exul-
tare. Gratias tibi, vnde totum venit, quiescunque
mihi bene succedit. Ego autem vanitas & nihil sum
ante te, inconfans homo & infirmus. Vnde ergo
possum gloriari, aut cur appeto reputari? Nunquid de
nihilo? & hoc vanissimum est. Verè inanis gloria,
mala pestis, vanitas maxima, quia à vera trahit glo-
ria, & celesti spoliat gratia. Dum enim homo com-
placet sibi, displaceat tibi: dum inhiat laudibus hu-
manis, priuatur veris virtutibus. Est autem vera glo-
ria & exultatio sancta, gloriari in te & non in se,
gaudere in nomine tuo, non in virtute propria, nec
in aliqua creatura delectari nisi propter te, laudetur
nomen tuum, non meum: magnificetur opus tuum
non meum, benedicatur nomen sanctum tuum, ni-
hil autem attribuatur mihi de laudibus hominum.
Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei. In te gloria-
bor & exultabo tanta die, pro me autem nihil nisi in
infirmitatibus meis. Quarant Iudei gloriam qua ad
inuicem est: ego hanc requiram, quæ a solo Deo est.
Omnis quide gloria humana, omnis honor téporalis,
omnis altitudo mundana æternæ gloria tua co-
parata, vanitas est & stultitia. O veritas mea, & mi-
sericordia mea Deus meus, Trinitas beata, tibi soli
laus, virtus, honor & gloria per infinita secula secu-
lorum. Amen.

DE CONTEMPTV OMNIS
temporalis honoris.

CAPVT XLI.

Fili ne tua credas referre, si videoeis alios honora-
ri & eleuari, te autem despici & humiliari. E-
rige cor tuum ad me in celum & non contri-
stabis te contemni ab hominibus in terris. Domine
in exaltate sumus & vanitate circu reducimur. Si re-
cte me inspicio, nunquam mihi facta est iniuria ab
aliqua creatura, vnde nec iuste habeo conqueri ad-
uersum te. Quia autem frequenter & grauiter pec-
caui tibi, merito armatur contra me omnis creatura.

Granat. Opus spiritual.

Mihi igitur inste debetur confusio & contemptus:
tibi autem laus, honor, & gloria. Et nisi me in hoc
præparauero, ut velim libenter ab omni creatura
despici, & relinqui, atque penitus nihil videri: no[n]
possum interius pacificari & stabili, nec spirituali-
ter illuminari, neque plenè tibi vni.

QVOD PAX NON EST PO-
nenda in hominibus.

CAPVT XLII.

Fili si penis pacem tuam cum aliqua persona
propter tuum sentire, & conuenire, instabilis
eris & impacatus. Sed si recursum habes ad
semer viuentem, & manentem & eritatem non
tristabitis amicus rediens aut moriens. In me de-
bet amici dilectio stare, propter me diligendus est,
quisquis tibi bonus visus est & multum charus in
hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia,
nec est vera & munda dilectio, quam ego non copu-
lo. Ita mortuus deberes esse talibus affectionib. dile-
ctorum hominum, ut quantum ad te pertinet, sine
omni humano optares esse confortio. Tanto enim
homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni
solatio terreno longius recedit. Tanto etiam aliud
ascendit ad Deum, quanto profundius in se defcen-
dit, & plus sibi ipse vilescit. Qui autem aliquid boni
sibi attribuit, gratiam Dei in se viuere impedit: quia
gratia Spiritus sancti cor humile quartit semper. Si
scires te perfectè annihilare, atque ab omni creato-
amore euacuare, tunc deberem in te cum magna
gratia emanare. Sed quando turescias ad creatu-
ras, subtrahitur tibi aspectus creatoris. Disce te in
omnibus propter creatorum vincere, tunc ad diuinā
valebis cognitionem pertingere. Quantum inique
modicum sit, si inordinatè diligitur & respicitur, re-
tardat à summo bono & viciat.

*Amicorum
diligendum.*

*Emoriorum
dinatus in-
pedimentorum
diuinus gressus*

CONTRA VANAM ET
seculararem scientiam.

CAPVT XLIII.

Filii non moueat te pulchra & subtilia dicta ho-
minum. Non enim est regnum Dei in sermone,
sed in virtute. Attende verba mea, quæ corda i. Cor. 4.
accendunt, & mentes illuminant, inducent com-
punctionem, & veram ingerunt consolationem. Nu-
quid ad hoc legas verbum, ut doctior aut sapien-
tior videri possis: sed stude mortificationem virio-
rum: quia hoc amplius tibi proderit, quam noxitia
multarum difficultium questionum. Quum multa le-
geris & cognoveris: ad vnum tamen oportet venire
principium. Ego sum, qui doceo hominem scientiam,
& clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quæ
ab homine possit doceri. Cui ego loquor, citò sapies
erit, & multum in spiritu proficiet. Vnde illis, qui
multa curiosa ab hominibus inquirunt, & de via
mihi seruendi parum curant. Veniet tempus quan-
do veniet magister magistrorum. Christus Domi-
nus angelorum cunctorum auditurus lectiones, hoc
est, singulorum examinaturos conscientias: & tunc
scrutabitur Hierusalem in lucernis, & manifesta e-
runt abscondita tenebrarum, facebuntque argumen-
ta linguarum. Ego sum qui humiliem in puncto ele-
tuo mentem: ut plures exteris veritatis capiat ratio-
nes, quæ in si quis decem annis studiasset in scholis.
Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione
Soph. 1,12.
1. Cor. 4.
*Deo optimis-
mus magis-
ster.*

intimè didicit diuina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in reliquo omnia, quam in Ittendendo subtilia. Sed alijs loquor communia, alijs specialia, aliquibus in signis & figuris dulciter appareo : quibusdam vero in multo lumine reuelo mysteria. Una vox librorum, sed non omnes aequè informat : qui intus sum doctor veritatis, cordis scrutator, cogitationum intellector, actionum promotor, distribuens singulis sicut dignum iudicat.

DE NON ATTRAHENDO
sibi res exterioris.

CAPUT XLIV.

Sal. 6.

Fili in multis oportet esse in scium & existimare te tanquam mortuum super terram, & cui totus mundus crucifixus sit. Multa etiam oportet fulta aure pertransire, & quæ tuæ pacis sunt magis recognoscere. Ut ilius est oculos à rebus dispergientibus auertere & vnicuique suum sentire relinquerre, quæ contentio sermonibus deseruire. Si bene steteris cum Deo, & eius iudicium a plexeris, facilius te victum portabis. O Domine quoque veniunt? Ecce damnum defletur temporale, pro modo que sti laboratur & currit, & spirituale detrimentum in oblitione transi, & vix sero redditur. Quod parum vel nihil prodest, attenditur, & quod summe necessarium est, negligenter præterit, quia totus homo ad externa defluit, & nisi citò resipiscat libens, in exterioribus iacet.

QUOD NON OMNIBUS EST CREDENDUM, & defacili lapsum verborum.

CAPUT XLV.

Psal. 59.

Da mihi auxilium Domine de tribulatione: quia vana salus homini. Quam sapè ibi non innueni fidem, vbi me habere putari? Quotiens etiam ibi reperi, vbi minus præsumpsi? Vana ergo spes in hominibus: salus autem iustorum in te Deus. Benedictus sis Domine Deus in omnibus quæ nobis accidunt: infirmi sumus & instabiles citò fallimur & permittamur. Quis est homo, qui ita cautè & circumspectè in omnibus se custodire valeret, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te Domine confidit, ac simplici ex corde querit, non tam facile labitur. Et si incidit in aliquam tribulationem, quomodounque etiam fuerit implicatus, cito per te eruerit, aut à te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem usque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici persequens pressuris. Tu domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, & præter te non est alter talis. O quam bene sapit illa anima sancta, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata. Si ita mecum foret, non tam facile timor humanus me solicitaret, nec verborum iacula mouserent. Quis omnia prouidere, quis præcauere futura mala sufficit? Si præuisa etiā ludunt sapè; quid improvisa nisi grauitet etiam ferunt? Sed quare mihi misero non melius prouidi? Cur etiam tam facile alijs credidi? Sed homines sumus, nec aliud, quam fragiles homines sumus, etiam si angeli à multis existimur & dicimur. Cui credam Domine, cui credam nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursus. *Omnis homo mendax*, infirmus, instabilis, & labilis, maximè in verbis: ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur: quam prudenter præmonisti cauendum ab hominibus, & quia *inimici hominis domestici* es: nec credendum, si quis dixerit, ecce hic, aut ec-

Prou. 10.
Domus confi-
dentes in se
non deficit.

In vita S.
Agathæ.

Ioan. 14.
Psal. 165.

Mich. 7.

ce illuc. Dectus sum damno meo, & utinam ad catelam maiorem, & non ad insipientiam mihi. Cautus esto (quidam ait) cautus esto, serua apud te quod dico. Et dum ego fileo & absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petat, sed statim prodit me & se & abiit. Ab huic modi fabulis & incantis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec inquam talia committam. Verbum verum & stabile da in os meum, & linguam callidam longe fac à me. Quod pati nolo, omnimo do cauere debeo. O quam bonum & pacificum de alij silere, nec indifferenter omnia credere, neque defacili vltierius effari, patiis se ipsum revelare, te semper inspectorem cordis querere, nec omni vento verborum circumferri: sed omnia intima & extera secundum tua beneficium voluntatis operari perfici. Quam tutum pro conservatione coletis gratia humanam fugere apparentiam, nec appetere, quæ foris admirationem videntur praebere, sed ea tota sedulitate sectari, quæ vita emendationem dant & seruorem. Quam multis nocti virtus scira & præpropere laudata? Quam sana profuit gratia silentio seruata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & malitia?

DE CONFIDENTIA IN DEO HABENDA, quando insurgunt verborum iacula.

CAPUT XLVI.

Filli sta firmiter, & spera in me. Quid enim sunt verba nisi verba? Per aërem volant, sed lapide Psal. 36. non ladunt. Si reus es, cogita quod te libenter Reprahensio velis emendare. Si nihil tibi conscientia es, penitus quod velis libenter pro Deo hoc sustinere. Parum sati est ut vel verba interdum sustineas, qui needum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parta tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis, quam oportet attendis? Nam quia despici metus, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum queris umbracula. Sed inspice te melius, & agnosces, quia viuit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Quum enim quassari refugis, & confundi pro defectibus, constat vtique quod nec vere humilis sis, nec vere mundo mortuus, nec tibi mundus crucifixus. Sed audi verba mea, & non curabis decem millium hominum verba. Ecce si cuncta contra te dicentur, quæ singuli malitiosissime possent, quid tibi nocerent, si omnino transire permetteres nec plusquam festucam perpenderes? Nunquid vel unum capillum tibi extrahere possent? Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo mouetur vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare Luc. 10. appetit, absque humano errore erit. Ego enim sum iudex & cognitor omnium secretorum: ego scio, Psal. 7. qualiter res acta est, ego initiantem noui & sufficien tem. A me exiit verbum istud, me permittere hoc accidit: ut renalentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum & innocentem iudicabo, sed oculi, iudicatio vtrumque ante probare volui. Testimonium hominum sapè fallit: meum iudicium verum est, stabit, & non subvertetur; later plerunque & patiis ad singula patet, nunquam tamen errat, nec errare potest, etiam si oculis insipientium non rectum videatur. Ad me ergo recurendum est in omni iudicio: nec proprio innitendum arbitrio. Iustus enim non conturbabitur, quicquid à DEO ei acciderit. Etiam si iniuste aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit: sed nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusat. Pensat namque quia ego sum scrutans cor-

Psal. 7.
Apoc. 2.

1. Cor. 4.

Psal. 142.

corda & renes, qui non iudico secundum faciem & humanam apparentiam. Nam sapientia in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur landibile, Domine Deus iudex iuste, fortis & patiens, qui hominum nosti fragilitatem & pravitatem, esto robur meum & tota fiducia mea. Non enim mihi sufficit conscientia mea, tu nosti, quod ego non noto: & ideo in omni reprehensione me humiliare debui, & mansuetus sustinere. Ignosce ergo mihi propitius quotiens sic non egis; & dona iterum gratiam amplioris sufficientiae. Mellior est enim mihi tua copiosa misericordia ad consequentem indulgentiam, quam mea opinata iustitia pro defensione latenter conscientia. Et si nihil mihi conscientia sum, tamen in hoc me iustificare non possum: quia remota misericordia tua non iustificabitur in confitesta tuo omnibus vivens.

QUOD OMNIA GRAVIA PRO
eterna vita sunt toleranda.

CAPVT XLVII.

Gen. 15.

Matt. 20.
Deus mercede
nostra.

Rom. 7.
Psal. 119.

Sap. 3. & 5.

Pro vita.
terna difficult.
lma queque
toleranda.

Fili non frangant te labores, quos assumpisti propter me, nec tribulationes te dejiciant usqueaque: sed mea promissio in omni eventu te roboret & consoletur. Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum & mensuram. Non hic diu laborabis, nec semper grauaberis doloribus. Expecta paulisper, & videbis certam finem malorum. Veniet una hora quando cessabit omnis labor & tumultus. Modicum est & breve omne quod transit cum tempore. Age ergo ut agis, fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, gemit, rase, ora, sustine viriliter contraria: digna et his omnibus & maioribus praelitis vita eterna. Veniet pax in die una, quae nota est Dominus: & erit non dies vel nox huius, sc. temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma & requies secuta. Non dices tunc: Quis me liberabit de corpore mortis huius? nec clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est, quoniam precipitabitur mors, & salus erit infelix, anxietas nulla, incunditas beata, societas dulcis, & decora. O si vidisses Sanctorum in celo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, qui hunc mundo olim contemptibiles, & quasi vita ipsa indigni putabantur, profecto te statim humiliares usque ad terram, & affectares potius omnibus subesse, quam vni praefesse, nec huius vita letos dies concupisceres: sed magis pro Deo tribulari gaudentes, & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres. O si tibi haec saperent, & profunde ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita eterna cuncta laboriosa sunt toleranda? Non est paruum quid, lucrari, aut perfidere regnum Dei. Leua igitur faciem tuam in celum. Ecce ego & omnes Sancti mei tecum, qui in hoc seculo magnum habuere certamen, modo gaudent, modo consolantur, & modo fecuri sunt, & modo requiescent, & sine fine in regno patris mei permanebunt tecum.

DE DIE AETERNITATIS, ET
huius vita angustijs.

CAPVT XLVIII.

Bona vita
eterna.

Granat. Opus. sp. p. 11.

O Superna ciuitatis mansio beatissima. O dies aeternitatis clarissima, quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat: sed semper leta, semper secura, & nunquam statum mutans in contraria. O utinam dies illa illuxisset, & cuncta hac temporalia finem accepissent. Lucet

quidem sanctis perpetua claritate splendida, sed non nisi a longe per speculum peregrinantibus in terra. Norunt celi ciues quam gaudiosa sit illa, geometri exules filii Euæ quam amara & tristosa sit illa dies huius temporis praui & mali, pleni doloribus & angustijs: ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irritatur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, & multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis erroribus atteritur, temptationibus grauatur, delitij energuntur, egescat cruciat. O quando finis horum multorum laborum, quando liberabor a misera seruitute vitorum. Quando memorabor Domine tuus filius, quando ad plenum labor in te? Quando ero sine omni impedimento, & in vera libertate sine omni gratiam mentis & corporis? Quando erit pax solida, pax impercussibilis & secura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? Iesu bone quando stabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui, quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo quod preparasti dilectis tuis ab aeterno? Relictus sum pauper & exil in terra hostili, ubi bella quotidiana & infornita maxima. Consolare exilium metum, mitiga dolorem meum: quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est quicquid mundus habeo ad solatium. Desidero te intime Rom. 7. & 8 frui, sed neque apprehendere. Opto inharrere celestibus, sed deprimit res temporales, & immortificatae passiones. Mente omnibus rebus superesse volo, carni autem iniuste subesse cogor. Sic ego infelix homo mecum pugno, & factus sum nihil mei ipsi gravis, dum spiritus sui sum, & caro querit esse deorum. O quid intus patior, dum mente celestia trahit, & mox carnalium turba occurrit oranti. Deus meus non elongeris a me, neque declines in ira Psal. 7. servotio. Fulgura coruscationem tuam & dissipas emitte sagittas tuas, & conturbentur omnes phantasiae inimici. Recollige sensus meos ad te. Fac me obliuisci omnium mundanorum, da cito abidere, & contemnerephantasiata vitorum. Succurre mihi eterna veritas, ut nulla me moueat vanitas. Adueni celestis suavitatis, & fugiat a facie tua omnis impunitas. Ignosce quoque mihi, & misericorditer indulge quotiens prater te aliud in oratione reueluo. Confiteor etenim vere, quia valde distracte me habere confuei. Nam ibi multotiens non sum, ubi corporaliter sto aut sedeo, sed ibi magis sum, quo cogitationibus feror. Ibi sum, ubi cogitatio mea, est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est quod amo, hoc mihi cito occurrit quod naturaliter delectat aut ex vsu placet. Vnde tu veritas aperte Matt. 6. dixisti: Vbi enim est thesauros tuus, ibi est & cor tuum. Si coelum diligo, libenter de celestibus penso. Si mundum amo, felicitatibus mundi congaudo, & de aduersitatibus eius tristor. Si carnem diligo, quae carnis sunt, sepiissime imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. Quocunque enim diligo, de his libenter loquor & audio, atque talium imagines ad domum mecum reporto. Sed beatus ille homo qui propter te Domine omnibus creaturis abeundi licentiam tribuit, qui naturam facit, & concupiscentias carnis fertur re spiritus crucifigit: ut serenata conscientia puram tibi orationem offerat, dignus que sit angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris & intus exclusis.

**DE DESIDERIO AETERNAE
VITE, & QUANTIA SINT CERTANTIBUS
BONA PROMISSA.**

CAPUT XLIX.

*Desiderium
vita eterna
quomodo ex
cipiendum
& cur à Deo
immittatur.*

*Non qua
carni aridet
petenda.*

*Iob. 7.
Iph. 4.*

*Iosue 1.
Fruictus mor
tificatione.*

Fili mi, quum tibi desiderium aeterna beatitudinis defuper infundi sensis, & de tabernaculo corporis exire concupisces, ut claritatem meam sine vicisitudinis umbra contemplari possis, dilata cor tuum & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. Redde amplissimas supernas bonitati gratias, quae tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter subleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitato tuo, aut conatu accipis: sed sola dignatione superna gratiae & diuini aspectus, quatenus in virtutibus & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te preparas, mihique toto cordis affectu adhucere ac ferventi voluntate studeas deseruire. Fili, sive ignis ardet, sed sine fumo flamma non asceendit. Sic & aliorum desideria ad celestia flagrant: & tamen a tentatione carnalis affectus liberi non sunt. Idecirco nec omnino pure pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est & sapientiam desiderium, quod insinuasti fore tam importunum. Non enim hoc est purum & perfectum, quod propriae comitatem est infestum. Pete, non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi acceptabile atque honorificum: quia si recte iudicas, meam ordinationem tuo desiderio, & omni desiderio preferre debes, ac sequi. Noni desiderium tuum & frequentes gemitis audiui. Nam velles esse in libertate gloria filiorum Dei: iam te delectat domus aeterna & celestis patria, gaudio plena, sed nondum venit hora ista: sed est adhuc aliud tempus, belli videlicet, laboris & probationis: optas summo repleti bono, sed non potes hoc assequi modo. Ego sum, expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei. Probandus es, adhuc in certis & in multis exercitandus. Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non conceditur. Confortare igitur & esto robustus tam in agendo, quam in patiendo naturae contraria. Oportet te nouum induere hominem: & in alterum virum mutari. Oportet te sapientem, quod non vis, & quod vis oportet relinquere. Quod alij placet, processum habebit, quod tibi placet ultra non proficiet: quod alij dicunt, audierunt, quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alij, & accipient: tu petes nec impetrabis. Erunt alij magni in ore hominum, de te autem facebitur. Alijs hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utilis iudicaberis. Propoter hoc natura aliquando contristabitur, & magnum certamen sustinebit: sed magnum bonum inde consequeris, si silens portaueris. In his & similibus multis probari solet fidelis Domini seruus, qualiter se abnegare & in omnibus frangere quiuerit. Vix est aliquid tale in quo tantundem moneri indiges: sicut non videri & pati quae voluntati tuae aduersa sunt, maximè autem, quando disconuenientia, & quae minus utilia tibi apparent fieri iubetur. Et quia non aedes resistere altiori potestati sub domino constitutus, ideo durum tibi videtur ad nutrum alterius ambulare & omne proprium sentire omittere. Sed pensa fili horum fructum labore, & celerem fine, atque primum nimis magnum, & non habebis inde grauamen, sed fortissimum patientiam tuæ solamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in celis. Ibi quippe inuenies omne quod volueris, omne quod desiderare potes. Ibi aderit tibi totius facultas boni sine timore admittendi. Ibi voluntas tua via semper tecum nil cupiet extraneum vel priuatum.

tum. Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impedit, nil obuinabit, sed cuncta defiderata simul erunt praesentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt usque ad summum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpesa, palium laudis pro merore, pro loco nouissimo sedem regni in saecula. Ibi apparebit fructus obedientia, gaudebit labor penitentia, & humili subiectio coronabit gloriose. Nunc ergo te inclina humiliter sub omnium manibus, nec sit curæ quis hoc dixerit vel iussit: sed hoc magnopere curato, vt siue prælatus, siue minor aut æqualis aliquid ex te expoficerit vel inuenierit, pro bono totum accipias, & lyncera voluntate studeas adimplere. Quarat alius hoc, alius illud, glorietur ille in illo, & iste in isto, laudeturque a millies mille, tu autem nec in illo, nec in illo, sed tui ipsius gaude contempnus, & in meo solius beneplacito ac mei honore. Hoc optandum est tibi, vt siue per vitam, siue per mortem, Deus semper in te glorifetur.

**QUALITER HOMO DESOLATUS DE
beat in manus Dei se offere.**

CAPUT L.

Domine Deus sancte Pater, sis nunc & in aeternum benedictus, quia sicut vis factum est, & quod facis bonum est. Lateretur in te seruitus, non in se nec in aliquo alio: quia tu solus latitia vera, tu spes mea & corona mea: tu gaudium meum, & honor meus Dominus. Quid habet seruitus tuus? Cor. 4. nisi quod à te accepit, etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quæ dedisti & quæ fecisti. Pauper sum, Psal. 17. & in laboribus meis a iumento mea, contristatur anima mea nonnunquam usque ad lachrymas, quandoque etiam conturbatur apud se propter imminentes passiones. Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis a te pascuntur. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima serui tui plena modulatione & deuota in laude tua. Sed si te subtraxeris sicut sapientissime soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum, sed magis ad tundendum pectus, genua incurvantur: quia non est illi sicut heri & nudius tertius, quando splendebat lucerna tua super caput eius, & sub umbra alarum tuarum protegebatur a tentationibus irruentibus. Pater iustus, & semper laudande, venit hora vt probetur seruitus tuus. Pater amande dignum est vt hora hac patiatur pro te aliquid seruitus tuus. Pater perpetuo venerande, venit hora, quam ab aeterno praesciebas affuturam, vt ad modicum tempus succumbat foris seruitus tuus: viuat verò semper apud te intus, paululum vili pendatur, humilietur & deficiat coram hominibus, passionibus conteratur & langoribus, vt iterum tecum in aurora nouæ lucis resurgat, & in celestibus clarsificetur. Pater sancte tu sic ordinalisti & sic voluisti, & hoc factum est quod ipse præcepisti. Hac est enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo pro amore tuo & quotiescumque, a quo-cunque, & quomodo cumque id permiseris fieri. Sine consilio & prouidentia tua, & sine causa nihil fit in terra. Bonum mihi Domine quod humiliasti me, Psal. 1. ut distam iustificationes tuas, & omnes elationes cordis, atque præsumptiones abiciam. Vtile mihi quod confusio cooperuit faciem meam, vt te potius, quam homines ad consolationem requiram. Didici etiam ex hoc inscrutabile iudicium tuum expauecere qui affligis iustum cum impio, sed non sine æquitate, & iustitia. Gratias ago tibi, quia non pepercisti malis meis: sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens angustias foris & intus. Non est qui me cōsulet ex omnib[us], que sub

Tob. 13.
Psal. 17.

sub celo sunt, nisi tu Domine Deus meus, celestis medicus animarum, qui percutis & sanas, deducis ad inferos, & reducis. *Disciplina tua super me, & virga tua ipsa me docebit.* Ecce pater dilecte, in manibus tuis ego sum, sub virga correctionis tua me inclino, percutere dorsum meum & collum meum, vt incursum ad voluntatem tuam tortuositatem meam. Fac me pius & humilem discipulum, sicut bene facere consueisti; vt ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me & omnia mea ad corrugandum commendo, melius est hic coripi quam in furto. Tu sis omnia & singula, & nil te latet in humana conscientia. Antequam stant nosti ventura: & non opus est cibi, vt quis te doceat aut admoneat de his, que geruntur in terra. Tu sis, quid expedit ad profectum meum & quantum, deseruit tribulatio ad rutibginem vitoriorum purgandam. Fac mecum desideratum beneplacitum tuum: & ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli melius nec clarius, quam tibi soli notam. Da mihi Domine scire, quod sciendum est, hoc amare quod amandum est, hoc laudare quod tibi summè placet, hoc reputare quod tibi pretiosum appetet, hoc vituperare, quod oculis suis sordefit. Non finas me secundum visionem oculorum exteriorum iudicare, neque secundum auditum aurium hominum imperitorum sententiare, sed in iudicio vero de visibilibus & spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatem beneplaciti tui semper inquirere. Falluntur sapientie humilis sensus in iudicando, falluntur & amatores seculi visibilia tantummodo amando. Quid est, homo inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem, vanus vanum, caecus exicum, & infirmus insirmum decipit dum exaltat, & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum vniuersique est in oculis tuis, tantum est & non amplius, ait humilius sanctus Franciscus.

QUOD HUMILIBUS INSI-
stendum est operibus, quoniam defici-
tar a summis.

CAP. LI.

In ariditate
mentis quid
agendum.

Rom. 8.

Fili non vales semper in feruentiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis, sed neceesse habes, interdum ob originalem corruptelam ad inferiora descendere, & onus corruptibilis vita etiam inire, & cum tadio portare. Quamdiu mortale corpus geres, rediutum senties & grauamen cordis. Oportet ergo sapere in carne de carnis onere gemere eo quod non vales spiritualibus studijs, & diuina contemplationi indinenter inharrere. Tunc expedit tibi ad humiliari & exteriora opera confugere, & in bonis te activis recreari, aduentum meum, & superna visitationem firma confidentia expectare exilium tuum & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum a me visitaris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciat te laborum obliuisci, & interna quiete perfici. Expandam coram te prata scripturarum, & dilatato corde currere incipias viam mandatorum meorum & dicas: *Non sum condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis.*

UT HOMO NON REPUTET SE
consolatione dignum, sed magis ver-
berbus reum.

CAP. LII.

Domine non sum dignus consolatione tua nec aliqua spirituali visitatione, & ideo iuste me cum agis, quando me inopem & desolatum relinquis. Si enim ad modum maris lachrymas fun-

Granat. Opus. spiritual.

dere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem. Vnde nihil dignus sum quam flagellari & puniri: quia grauiter & sapienter offendit, & in multis valde deliquit. Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione: sed tu clemens & misericors Deus, qui non vis perire opera tua ad ostendendum diuinitas bonitatis tuae in vasta misericordia tua, etiam prater omne proprium meritum dignaris consolari seruum tutum supra humanum meum. Tuae enim consolationes non sunt, sicut humanæ fabulationes. Quid egi Domine, vt mihi conferres aliquam coelestem consolationem? Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuisse. Verum est, & negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, & non esset qui defendaret. Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum & ignem aeternum? In veritate confice, quoniam dignus sum omni iudicio & contemptu, nec decet me inter deuotos tuos commorari. Et licet hoc aegre audiam: tamen aduersum me pro veritate peccata mea arguam, vt facilis misericordiana tua merear impetrare. Quid dicam, & omni confusione plenus? Non habeo os loquendi, nisi hoc tantum verbum. Peccavi Domine, peccati misereri mei, ignosc mihi. *Sine me pastulū,* Job. 10. *ve plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebram & operam mortis taligine.* Et quid tam maximè à reo & misero peccatore requiris, nisi *Humilis ut conteratur & humilietur se pro delictis suis.* In veritate contrito quæ contritione & cordis humiliacione nascitur spes ve- salutari. *Lue. 7.* *Psal. 50.*

DE GRATIA DEI QVÆ NON
miseretur terroris sapientibus.

CAP. LIII.

Fili preciosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis. Abiçere ergo oportet omnia impedimenta gratiae, si optas eius infusionem suscipere. Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem, sed magis ad Deum deuotam effunde precem, vt compunctam teneas mentem, & puram conscientiam. Totum mundum nihil existimat: Dei vocationem, omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in transitoriis pariter delectari. A notis & à charis amicis oportet elongari, & ab omni temporali solatio mente teneri primitam. Sic obseruat B. Apostolus Petrus, vt tanquam aduenas & peregrinos in hoc mundo se contineant Christi fideles. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo. Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, ager nequidem capit amicus, nec animalis homo nouit interni hominis libertatem. Attamen spiritualiter si vere velite esse spiritualis, oportet eum renunciare vitam secundum remotis, quam propinquis, & à nemine magis tiquid faciat. *Opus. spiritual.*

LIII 3

sui & Domini mundi. Si ad hunc apicem scandere gliscit, oportet viriliter incipere, & securum ad radicem ponere, ut aquila & deltrus occultam & inordinatam inclinationem ad te ipsum, & ad omne priuatum & materiale bonum. Ex hoc virio quod homo semper ipsum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet quicquid radicaliter vincendum est. Quod deuicto & subacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continua. Sed quia pauci sibi ipsi perfecit mori laborant, nec plenè extra se rendunt: propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt. Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, ut omnes pratas & inordinatas affectiones suas mortifescit, atque nulli creaturæ priuato amore concupiscenter inhæreat.

DE DIVERSIS MOTIBVS
natura & gratia.

CAP. LIV.

*Diversi moti
in natura
& gratia.*

Fili diligenter aduerte motus naturæ & gratie, quia valde contrariæ & subtiliter mouentur, & vix, nisi à spirituali & intimo illuminato homine discernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in suis ditis vel factis pretendunt: id eo sub specie boni multi falluntur. Natura callida est & multos trahit, illaqueat, & decipit, & se semper pro fine habet. Sed gratia simpliciter ambulat, & ab omni specie mala declinat: fallacias non praetendit, & omnia pure propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit. Natura inuite vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec sponte subiugari. Gratia vero studet mortificationi propriæ, resistit sensualitatì: querit subiici, appetitvinci, nec propria vult libertate fungi: sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper vivere, stare, & esse, atque propter Deum omni humana creatura humiliata parata est inclinari. Natura pro suo commodo laborat, & quid lucri ex alio sibi proueniat attendit. Gratia autem non quid sibi utile & commodium sit, sed quod multis proficiat magis considerat. Natura libenter honorem & reverentiam accipit. Gratia vero, omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit. Natura confusum timet & contemptum. Gratia autem gaudet pro nomine Iesu contumeliam pati. Natura otium amat, & quietem corporalem. Gratia autem vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem. Natura querit curiositatem & pulchritudinem, & abhorret vilia & grossa. Gratia vero simplicibus delectatur & humilibus, aspera non aspernatur nec veruistis refutat indumentis. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena: tristatur de domino, irritatur levi iniuriæ verbo. Sed gratia attendit æternam, non inhaeret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia thesaurus suum & gaudium in celo, ubi nil perit, constituit. Natura cupidus est, & libentius accipit quam donat, amat propria & priuata. Gratia autem pia est & communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatius iudicat dare, quam accipere. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitatem & discursus. Sed gratia trahit ad Deum & virtutes: renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere. Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum. Sed gratia in solo Deo querit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari. Natura totum agit propter lucrum & commodium proprium, nihil gratis facere potest, sed aut æquale, aut

melius, aut laudem vel favorem pro benefacit's co- sequi sperat: & multum ponderari sua gesta & dona concupiscit. Gratia verò nil temporale qua- rit, nec aliud præmium quam Deum solum pro mercede postulat, nec amplius de temporalibus necessarijs desiderat, nisi quantum hæc sibi ad asse- quitionem æternorum valeant deferire. Natura gaudet de amicis, multis & propinquis, gloriatur de nobili loco & ortu generis, arridet potentibus, blan- ditur diuinitibus, applaudit sibi similibus. Gratia au- tem & inimicos diligit, nec de amicorū turba extol- litur: nec locum, nec ortum natallium reputat, nisi virtus maior tibi fuerit. Fauerit magis pauperi, quam diuiri, compatitur plus innocentis, quam parenti, congaudet veraci non fallaci: exhortatur semper bonos meliora charismata æmulari, & filio Deipes virtutes assimulari. Natura de defectu & molleitia cito conqueritur, Gratia constanter fert inopiam. Natura omnia se reflectit, pro se certat & arguit. Gratia autem ad Deum cuncta reducit, vnde originaliter emanat: nihil boni sibi ascribit: nil arro- ganter præsumit, non contendit: nec suam senten- tiat alij præfert. Sed in omni sensu & intellectu æterna sapientia ac diuino examini se submittit. Natura appetit scire, & nona secreta audire, vult ex- terius apparere: multa per sensus experiri: dede- rat agnosci & agere, vnde laus & administratio procedit. Sed gratia non curat noua nec curiosa percipere quia totum hoc de veruitate corruptionis est otium, quum nihil nouum durabile sit super ter- ram. Docet itaque sensus restringere vanam complacentiam & ostentationem deuitare, laudan- da & digna miranda humiliter abscondere, & de omni re & de omni scientia utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem querere. Non vult se nec sua prædicari: sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur. Hæc gratia supernaturale lumen, & quoddam Dei speciale donum est, & propriæ electorum signacu- lum & pignus salutis æternæ, quia hominem deter- rensem ad cœlestia amanda sustulit, & de carnali spi- rituali effecit. Quanto igitur natura amplius pre- mitur & vincitur, tanto major gratia infunditur, & quotidie novis visitationibus interior homo se- cundum imaginem Dei reformatur.

DE CORRUPTIONE NATVRAE,
efficacia gratiae divinae.

CAP. LV.

Domini Deus meus, qui me creasti ad imagi- niem & similitudinem tuam, concede mul- han gratiā, quam ostendisti mihi tam mag- nā & necessariā ad salutē, vt vincam pessimā naturam meam trahentem ad peccata & in perdi- tionem. Sentio enim in carne mea legem peccati contradicentem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem ad obediendum sensualitatī multis nec possum resistere passionibus eius, nisi ahsista tua sanctissima gratia cordi meo ardenter infusa. Opus opus ad cor- est gratia tua, & magna gratia vt vincatur natura ad ruptam na- malum semper prona ab adolescentia sua. Nam per turam vini- primū hominem Adam lapsa & vitiata per peccati, cendam. Gea. 8. in omnes homines pœna hiuus macula descendit, vt ipsa natura, quæ bona & recta à te condita fuit: pro virtuo iam & infirmitate corrupta natura ponatur, eò quod motus eius sibi relectus ad malum & inferiora trahat. Nam modica vis quæ remanet, est tanquam scintilla quædam latens in cinere. Hæc est ipsa ratio naturæ circumfusa magna caligine adhuc iudici- um habens boni & mali: veri falsique distanciam, peccatum latens, licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nee

Ram. 7. nec plenò tam lumen veritatis, nec sanitate affectum suarum potiatur. Hinc est Deus meus, quod condelector legi tuae secundum interiorum hominem, sciens mandatum tuum fore bonum, iustum & sanctum, arguens etiam omne malum & peccatum fugendum. *Carnem autem seruio legi peccati, dura magis sensualitatibz obedio, quam rationi.* Hinc est quod velle bonum mihi adiacet, perficere autem non innatio. Hinc sepe multa bona propono: sed quia graria deest ad aciuandum infirmitatem meam, ex leui resistentia reflo & deficio. Hinc accedit quod viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam clarè satis video: sed propriæ corruptionis pôdere pressus ad perfectiora non assurgo. O quam maximè est mihi necessaria Domine gratia tua, ad inchoandum bonum, & ad perficiendum. Nam sine ea nihil possum facere, omnia autem possum in te confortante me gratia. O vere coelestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderranda. Nihil artes, nil diuitiae, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia valent apud te Domine sine gratia. Nam dona naturæ bonis & malis sunt communia: electorum autem proprium donum est gratia sine dilectione, qua insigniti digni habentur vita æterna. **Ioban. 13.**

Dilectio elec-
torum pro-
pria natura
dona & bo-
nus & malis
communia.
1. Cor. 12.

Psal. 22.

Filius magis placet mihi patientia & humilitas in aduersis, quam multa consolatio & deuotio in prosperis. Ut quid te contristat, parvum factum contra te dictum? Si amplius fuisse, commouerit non debuisses: sed nunc dimitte transire, non est primum ne nouum, nec ultimum erit si diu vivexis. Satis virilis es, quam diu nil obuiat aduersis, beneficiâ contulisti, & alios nostri corroborare verbis; sed quum ad ianuam tuam venit, repentina tribulatio, deficit consilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam sapienter experiris in modicis obiectis. Tamè pro salute tua ista sunt, quum hæc & similia contingunt. Pone, ut melius nostri ex corde: & sit te tetigit, non tamen deiciat, nec diu implitet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudere. **Tribulatio-**
ter. Eriam si minus libenter audis, & indignationem
reprimere, nec patiaris aliquid inordinatum
ex ore tuo exire, vnde paruuli scandalizentur. Cito
conquiescit commotio excitata, & dolor internus
revertente gratia dulcorabitur. Adhuc vitio ego (di-
cit Dominus) iuvare te paratus & solito amplius
consolari, si confusus fueris mihi, & deuotè inuocari.
Anima equior esto, & ad maiorem sustinentiam
accingere. Non est totum frustratum, si te sapienter
percipis tribulatum vel grauiter tentatum. Homo
es & non Deus, caro es & non angelus. Quomodo
tu posses semper in eodem statu virtutis permanere,
quando hoc detinet angelo in celo: & primo homini
in paradiso, qui non diu steterunt? Ego sum qui
mercedeis erigo sopitate, & suam cognoscentes in - Psal. 118.
firmatam ad meam proueho diuinitatem. Domine
benedictum sit verbum tuum dulce super mel, &
fauum ori meo. Quid facerem in tantis tribulatio-
nibus & angustijs meis, nisi me confortares tuis fan-
ctis sermonibus? Dummodo tandem ad portum la-
litis perueniam, quid cura est, quæ & quanta passus
fuero? Da finem bonum, da scilicet ex hoc
mundo transitum. Memento mei Deus
meus & dirige me recto itinere
in regnum tuum
Amen.

Matt. 19:2
Ibidem.
Luc. 9.
Ioan. 12.
Luc. 14.

Abnegatio-
perfecta.
Ioan. 14.

nim serui crucis intenitunt viam beatitudinis & ve-
re lucis. Domine Iesu Christe, quia arcta est via tua **Matt. 7:**
& mundo despecta, dona mihi te cum mundi despe-
ctu imitari. Non enim maior est seruus Dominus, nec
discipulus supra magistrum. Exerceatur seruus tuus **Luc. 6:**
in via, quia ibi est salus mea & sanctitas vera. Quic-
quid extra eam lego vel audio, non me recreat, nec
delectat plenè. Fili quia hæc scis & legisti omnia,
beatus eris si feceris ea. **Qui haber mandata mea, & Ioan. 14:**
seruat ea, ipse est, qui diligit me: ego diligam eum &
manifestabo ei meipsum & faciam eum confidere me-
cum in regno Patris mei. Domine igitur sicut dixisti
& promisisti: sic utique mihi promereri contingat.
Suscepit de manu tua crux portabo eam usq; ad
mortem, sicut imposuisti mihi. Verè vita boni mona-
chi crux est, sed dux paradyssi inceptum est, retrò abire
non licet, nec relinquere oportet. Eia frater perga-
mus simul Iesus erit nobiscum, propter Iesum suscep-
imus hanc crux, propter Iesum perseveremus in
cruce. Erit adiutor noster, qui est dux noster & pre-
cessor. Eu rex noster ingredietur ante nos, qui pug-
nabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat
terrores: simus parati mori fortiter in bello nec info-
ramus crimen gloriæ nostræ ut fugiamus à cruce.

UT HOMO NON SIT NIMIS
deiectus quando in aliquos labi-
tur deiectus.

CAPVT LVII.

Filius magis placet mihi patientia & humilitas in aduersis, quam multa consolatio & deuotio in prosperis. Ut quid te contristat, parvum factum contra te dictum? Si amplius fuisse, commouerit non debuisses: sed nunc dimitte transire, non est primum ne nouum, nec ultimum erit si diu vivexis. Satis virilis es, quam diu nil obuiat aduersis, beneficiâ contulisti, & alios nostri corroborare verbis; sed quum ad ianuam tuam venit, repentina tribulatio, deficit consilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam sapienter experiris in modicis obiectis. Tamè pro salute tua ista sunt, quum hæc & similia contingunt. Pone, ut melius nostri ex corde: & sit te tetigit, non tamen deiciat, nec diu implitet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudere. **Eriam si minus libenter audis, & indignationem**
reprimere, nec patiaris aliquid inordinatum
ex ore tuo exire, vnde paruuli scandalizentur. Cito
conquiescit commotio excitata, & dolor internus
revertente gratia dulcorabitur. Adhuc vitio ego (di-
cit Dominus) iuvare te paratus & solito amplius
consolari, si confusus fueris mihi, & deuotè inuocari.
Anima equior esto, & ad maiorem sustinentiam
accingere. Non est totum frustratum, si te sapienter
percipis tribulatum vel grauiter tentatum. Homo
es & non Deus, caro es & non angelus. Quomodo
tu posses semper in eodem statu virtutis permanere,
quando hoc detinet angelo in celo: & primo homini
in paradiso, qui non diu steterunt? Ego sum qui
mercedeis erigo sopitate, & suam cognoscentes in - Psal. 118.
firmatam ad meam proueho diuinitatem. Domine
benedictum sit verbum tuum dulce super mel, &
fauum ori meo. Quid facerem in tantis tribulatio-
nibus & angustijs meis, nisi me confortares tuis fan-
ctis sermonibus? Dummodo tandem ad portum la-
litis perueniam, quid cura est, quæ & quanta passus
fuero? Da finem bonum, da scilicet ex hoc
mundo transitum. Memento mei Deus
meus & dirige me recto itinere
in regnum tuum
Amen.

DE ALTIORIBVS REBUS ET OCCVLTIS
iudicij Dei non sicut andis.

CAPVT LVIII.

Fili, canes disputare de altis materijs & occulis Dei iudicij. Cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur? Cur etiam iste

*Judicia Dei
inscrutabilia*

*Psal. 118.
Psal. 18.*

*Non dispu-
tandum quis
sanctus alte-
re sanctorum.*

2. Tim. 2.

Iean. 15.

Psal. 150.

Iac. 2.;
Sap. 6.

Ecccl. 3.

tantum affligitur, & ille tam eximie exaltatur? Ista omnem humanam facultatem excedunt, nec ad inuestigandum indicium diuinum vlla ratio praetulerit vel disputatio. Quando ergo haec tibi fuggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirent homines, responde illud Prophete. *Iustus es Domine & rectum iudicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera, insufficata in semper ipsa. Iudicia mea metuenda sunt, non discutienda: quia humano intellectui sunt incomprehensibilia. Noli etiam inquirere vel dis-*

putare de meritis Sanctorum, qui alio sanctior, aut quis maior fuerit in regno celorum. Talia generant sepe lites & contentiones inutiles, nutritum quoque superbiam & vanam gloriam, vnde oriuntur iniuria & dissensiones, dum iste illum sanctum & alias alium conatur superboe praeferre. Talia autem velle scire, & innestigare, nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis dispiacent: quia non sum Deus dissensionis, sed pacis, quia pax magis in humiliitate vera, quam in propria exaltatione consistit. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius, quam diuino. Ego sum qui cunctos condidi Sanctos, ego donavi gratiam, ego praeliti gloriam, ego noui singularium merita, ego praeueni eos in benedictionibus dulcedinis mea, ego praeclivi dilectos ante secula, ego eos elegi de mundo, non ipsi me praelegerunt: ego vocau per gratiam, attraxi per misericordiam, ego perdixi eos per tentationes varias, ego infudi consolationes magnificas, ego dedi perseverantiam, ego coronaui eorum patientiam: ego primum & notissimum agnosco, ego omnes inestimabili dilectione amplector, ego laudandus sum in omnibus Sanctis meis, ego super omnia benedicendus sum & honorandus in singulis, quos sic gloriose magnificaui & praedestinai fine vllis precedentibus propriis meritis. Qui ergo vnum de minimis meis contempserit nec magnum honorat: quia pusillum & magnum ego feci. Et qui derogat aliqui Sanctorum derogat mihi: & ceteris omnibus in regno celorum, omnes vnum sunt per charitatis vinculum, idem sentiunt, idem volunt & omnes in vnum se diligunt. Adhuc autem (quod multo altius est) plus me, quam se & sua merita diligunt. Nam super serapit, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fructuè quefecunt. Nihil est, quod eos avertire possit, aut deprimere: quippe qui aeterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibili charitatis. Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum statu differere, qui non norunt nisi priuata gaudia diligere. Demum & addunt pro sua inclinatione, non prout placet aeternæ veritati. In multis est ignoranta eorum, maximè qui parum illuminati, raro aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt. Multi adhuc naturali affectu & humana amicitia ad hos vel ad illos trahuntur: & sicut in inferioribus te habent, ita & de celestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per revelationem supernam speculantur. Cate ergo fili de istis curiosè tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis fatage & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inteniri. Et si quispiam sciret

derunt multi amici, neque fortes auxiliarij adiuuatis alio sanctior vel maior haberetur in regno reponerunt, neque prudentes consiliarij responsum celorum, quid ei haec notitia prodesset, nisi se vult dare, neque libri de eorum consolari, ne cali-

*ex hac cogitatione coram me humiliaret, & in maiorem nominis mei laudem exurget? Multo accipiens Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine & virtutum suarum prautate cogitat, & quam longè à Sanctorum perfectione distat, quam is, qui de eorum maioritate vel partitate disputat. Melius est Santos deuotis precibus & lachrymis exorare, & eorum gloriofa suffragia humili mente implorare, quam eorum secreta vana inquisitione persecutari. Ille bene & optimè contentatur, si homines seirent contentari, & vaniloquia sua compescere. Non gloriantur de proprijs meritis: quippe qui sibi nihil bonitatis ascrubunt: sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donau. Tanto amore divinitatis & gaudio superfluenti replentur, ut nihil eius desit gloria, nihilque posse deesse felicitatis: Omnes Sancti quanto altiores in gloria, tanto humiliores in scipis & mihi viciniores & dilectiones existunt, Ideoque habes scriptum: *Quia mittebant coronas suas ante Deum. & cecide Apoc. 4. in facies suas coram agno, & adorauerunt vincem- tem in secula seculorum.* Multi quidem querunt quis maior sit in regno Dei, qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari: magnum est vel minimum esse in celo, vbi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt. Minimus enim in mille, & peccator centum annorum morietur. Quum enim quererent discipuli, quis maior esset in regno celorum, tale audierunt responsum: *Nisi con-uersi fueritis, & efficiamini sicut parvulus non intrabis regnum celorum.* Quicunque ergo humiliauerit se sicut parvulus iste, hic maior est in regno celorum. Vae eis, qui cum parvulus humiliare se sponte dediantr, quoniam humili ianua regni coelestis eos non admittet intrare. Vae etiam diuitibus qui habent hic consolationes suas, quia patueribus intrantibus in regnum Dei, ipsi stabunt foras evitantes. Gaudet humiles, & exultate pauperes: quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.*

QUOD OMNIS SPES ET FIDUCIA
in solo Deo est figura.

CAPVT LIX.

Domine, quæ est fiducia mea, quam in hac vita habeo, aut quod maius solatium meum ex omnibus appetentibus sub celo? Nonne tu Domine Deus meus, cuius misericordia non est numerus? vbi mihi bene fuit sine te, aut quando male esse potuit presente te? malo pauper esse propter te, quam diues sine te. Eligo portus tectum in terra peregrinare, quam sine te celum possiderem. Vbi tu, ibi celum, atque ibi mores & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in desiderio es, & ideo post te gemere & clamare & exorare necesse est. In nullo denique possum plene confidere, qui in necessitatibus auxilietur oportunitus, nisi in te solo Deo meo: tu es ipes mea & fiducia mea: tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus. Omnes quæ tua sunt, querunt, tu salutem meam & profectum meum solumento praetendis, & omnia in bonum mihi convertis. Etiam si varijs temptationibus & aduersitatibus exponas, hoc rotum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consueisti. In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quam si coelestibus consolationibus me respleres. In te ergo Domine Deus ponō spem meā & refugium, in te omnem tribulationem & angustiam meam constituo: quia totum insirmum & insitabilem inuenio quicquid extra te conspicio. Non enim propter te derunt multi amici, neque fortes auxiliarij adiuuatis alio sanctior vel maior haberetur in regno reponerunt, neque prudentes consiliarij responsum

qua

preciosa sublantia liberare, nec locus aliquis secrete
tus conturari, si tu ipse non assiles, iuves, confortes,
consoleris, instruas, & cunctodias. Omnia namque,
qua ad pacem videntur esse, & felicitatem haben-
dam, te absente nihil sunt, nihilque felicitatis in ve-
ritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, &
altitudo vite, & profunditas omnium eloquiorum
tu es, & in te super omnia sperare fortissimum solu-
tum futuorum tuorum. Ad te sunt oculi mei, in te
confido, Deus meus misericordiarum pater. Bene-
dic & sanctifica animam meam benedictione cœle-

sti: ut fiat habitatione tua sancta, & sedes æternæ glo-
riæ tuae, nihilque in templo tuo indignitatis inten-
iat, quod oculos tua maiestatis offendat. Secun-
dum magnitudinem bonitatis tuae & multitudinem
miserationum tuarum respice in me, & exaudi ora-
tionem pauperis serui tui longe exulantis in regio-
ne umbræ mortis. Protege & conserua animam ser-
uuli tui inter tot discrimina vita corruptibilis: ac
comitate gratia tua, dirige per viam pacis ad pa-
triam perpetuæ claritatis.

• 8(0) 80 •

VEN. VIRI
THOMAE A KEMPI,
DE IMITATIONE CHRISTI,
LIBER QVARTVS.

De augustissimo Eucharistiæ Sacramento.

DEVOTA EX HORTATIO AD SANCTAM
corpis Christi communionem.

Vox Christi.

Nenite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos, dicit ^{Matth. 11.}
Dominus. Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Accipite & ^{Ioan. 6.}
comedite, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam ^{Matt. 26. &}
commemorationem. Qui manducat carnem meam, & bibit meum sanguinem, in ^{1. Cor. 11.}
me manet, & ego in illo. Verba quæ loquutus sum vobis, spiritus & vita sunt. ^{Ioan. 6.}

CUM QVANTA REVERENTIA CHRISTUS
sit suscipiens.

CAPUT I.

Vox Discipuli.

Aec sunt verba tua Christe, veritas æ-
terna, quamvis non uno tempore pro-
pria, nec uno in loco conscripta. Quia
ergo tua sunt verba, grataanter mihi &
fideliter cuncta sunt accipienda. Tua
sunt, & tua protulisti: & mea quoque sunt, quia
pro salute mea edidisti. Libenter suscipio ex ore
tuo, ut arctius inseruantur cordi meo. Excitant me
verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis:
sed terrent me delicta propria, & ad capienda tanta
mysteria me reuerberat impura conscientia. Pro-
uocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat
me multitudo vitorum meorum. Iubes ut fiducia-
liter ad te accedam, sitcum velim habere partem,
ut immortalitatis accipiam alimoniam: si æternam
cupiam obtinere vitam & gloriam. Venite inquit,
^{Matt. 11.} ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego refici-
am vos. O dulce & amicabile verbum in aure pec-
catoris, quod tu Domine Deus meus egenum & pau-
perem intuitas ad communionem tuarum sanctissimi cor-
poris. Sed quis ego sum? Domine ut ad te presumam
accedere. Ecce cœli celorum te non capiunt, & tu
dicis. Venite ad me omnes. Quid sibi vult ista püs-
sima dignatio, & tam amicabilis imitatio? Quo-
modo auctor ero venire, quin nihil boni mihi conscient
sum? Vnde possum præsumere? Quomodo te intro-
ducam in dominum meam, qui sapienti beni-
gnissimam faciem tuam? Reuerentur Angeli &
^{R. idem.}

Archangeli, metuunt Sancti & iusti, & tu dicis, veni-
te ad me omnes. Nisi tu Domine hoc dices, quis ve-
rum esse crederet? & nisi tu iuberes, quæ accedere
attentaret? Ecce Noë vir iustus in arce fabrica centū ^{Gen. 6.}
annis laborauit, ut cum patuis saluaretur, & ego
quomodo me potero una hora preparare, ut mundi
fabricatorem cum reverentia sumam? Moyses fa- ^{Exod. 25.}
mulus tuus magnus & specialis amicus tuus arcum & 26.
ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundissi-
mo vestiuit auro, ut tabulas legis in ea reponeret,
& ego putrida creatura audebo te cōditorem legis,
ac vita datorem tam facile suscipere in corpore meo
peccatis subditio? Salomon sapientissimus regum ^{3 Reg. 6.}
Israel, magnificum templum septem annis in lau-
dem nominis tui adificauit, & octo diebus fe-
stum dedicationis eius celebravit, mille hostias
pacificas obtulit, & arcum fœderis clangore buccina
& iubilo, in locum sibi preparatum solenniter col-
locauit: & ego insclix & pauperius hominum,
quomodo te in dominum meam introducam, qui vix
medium expendere detinet noui horam? & vtinam
vel semel dignè ferè medium. O mi Deus quantum
illi ad placendum tibi agere studuerunt. Heu quam
pusillum est, quod ago, quam brevis expleo tem-
pus, quam me ad communicandum dispono, raro
totus collectus, rarissime ab omni distractione pur-
gatus. Et certe in tua salutari deitatis præsentia nul-
la deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam
occupari

occupare creatura: quia non Angelum, sed Angelorum dominum suscepimus sum hospitio. Est tamen valde magna distantia, inter arcam foderis cum suis reliquis, & mudiissimum corpus tuum cu^m suis ineffabilibus virtutibus, inter legalia illa sacrificia futurorum praesignata: & verant tui corporis hostiam omnium antiquorum sacrificiorum, completum. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco presentiam? cur non maiori me preparo sollicitudine ad tua sancta sumenda, quando illi antiqui sancte patriarche & prophetae, reges quoque tantum devotionis demonstrarunt affectu erga cultum diuinum? Saltauit deuotissimus rex David coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim inducta patribus, fecit diversi generis organa, psalmos edidit, & cantari instituit cum latitia, cecinit & ipse frequenter in cithara Spiritus sancti afflatus gratia, docuit populum Israe^l toto corde Deum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere & praedicere & predicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinus laudis exitus recordatio coram arca testameti, quanta nunc mihi & omni populo Christiano habenda est reverentia & deuotio in praesentia Sacramenti, in sumptu excellentsim corporis Christi? currunt multi ad diuersa loca pro visitandis reliquijs Sanctorum, & mirantur auditis gestis eorum? ampla adficia templorum inspicunt, & osculantur fericis & auro inuoluta lacra ossa ipsorum. Et ecce tu præsens es hic apud me in altari Deus meus sanctus sanctorum, creator omnium & Dominus Angelorum. Sapè in talibus videndis est curiositas hominum & nouitas inuisorum: & modicus reportatur emendationis fructus, maximè vbi est tam leuis sine vera contritione discursus. Hic autem in Sacramento altaris totus præsens es Deus meus homo CHRISTVS Iesu: vbi & copiosius percipitur aeterna salutis fructus, quotiescumque fueris dignè ac deuotè suscepisti. Ad istud vero non trahit leuitas aliqua, nec curiositas aurifensilitas, sed firma fides, deuota spes, & sincera charitas. O inuisibilis conditor mundi Deus, quā mirabiliter agis nobiscum, quam suauiter & gratiacum electis tuis di^rgenis, quibus teme ipsum in Sacramento sumendo proponis. Hoc namque omnem intellectum superat: hoc specialiter deuotorum corda trahit, & accendit affectum. Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo Sacramento magnam deuotionis gratiam, & virtutis amore frequenter recipiunt. O admirabilis & abscondita gratia Sacramenti, quam norunt tantum Christi fideles, infideles autem, & peccatis seruientes experiri non possunt. In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amissa, & per peccatum deformata, reddit pulchritudo. Tanta est aliquando haec gratia, vt ex plenitudine collatae deuotionis non tantum mens, sed & debile corpus vires sibi præstas sentiat ampliores. Dolendum tamen valde & miserandum super tepiditate & negligentia nostra, quod non maiori affectu trahimur ad Christum sumendum, in quo tota spes saluandorum consilit & meritum. Ipse enim est sanctificatione nostra & redemptio, ipse consolatio viatorum & sanctorum aeterna fructus. Dolendum itaque valde, quod multi tam parum hoc salutare mysterium aduentunt, quod celum latificat, & mundum conseruat vniuersum. Heu cœxit & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano usu etiam ad inaduentiam defluere. Si enim hoc sanctissimum Sacramentum in uno tantum celebraretur loco, & ab uno tantum consecraretur sacerdote in mundo, quanto putas desiderio ad illum locū,

& talem Dei sacerdotem homines afficerentur, vt diuina mysteria celebrari audirent? Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, & in multis locis offeratur Christus; vt tanto maior appareat gratia & dilectio Dei & hominum, quanto latius est sacra communio diffusa per orbem. Gratias tibi bone Iesu pastor æterne, qui nos pauperes & exiles dignatus pretioso corpore & sanguine tuo reficere, & ad hęc mysteria percipienda etiam proprij oris tui alloquo inuitare dicendo. *Venite ad me omnes, qui laboratis Matt. xi.* & onerati sis, & ego reficiam vos.

QUOD MAGNA BONITAS ET
charitas Dei in Sacramento exhibetur
homini.

C A P. II.

Vox Discipuli.

Super bonitatem & magna misericordia tua Domine confusus, accedo ager ad medicum & salvatorem, elutriens & sitiens ad fontem vix, egenus ad regem coeli, seruus ad Dominum, creatura ad cretorem, desolatus ad meum pium consolato. *Luc. i.* rem. Sed unde mihi hoc ut venias ad me? Quis ego sum, ut præstes mihi te ipsum? Quomodo audier peccator coram te apparere, & quomodo tu dignaris ad peccatorem venire? Tu nosti seruum tuum, scis quia nil boni in se habet, unde hoc illi præstes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco honestatem tuam, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temeritatem enim hoc facis, propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectius commendetur. Quia ergo tibi hoc placet & fieri iussisti, placet & mihi dignatio tua, & veniam iniquitas mea non obstat. O dulcissime & benignissime Iesu, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude pro susceptione sacrorum corporis tui debetur, cuius dignitatem nullus hominū explicare potens inuenitur. Sed quid cogitabo in hac communione, in accessu ad Dominum meum quem debite venerari nequeo, & tamen deuote scipere desidero? Quid cogitabo melius & salubrius, nisi me ipsum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me? Laudo te Deus meus & exaltebo in aeternum. Despicio me, & subiacio tibi in profundum vilitatis mea. Ecce tu Sanctus sanctorum & ego fordes peccatorum, & tu inclinaste ad me, qui non sum dignus ad te respicere. Ecce tu venis ad me: tu vis esse mecum, tu invitatis ad convivium tuum, tu mihi dare vis coelstem cibum & panem Angelorum ad manducandum, non alium sane quam te ipsum patrem tuum vivum, quidē de celo descendisti, & das vitam mundo. Ecce unde dilectio procedit, qualis dignatio illucscit, quam magna gratiarum actiones & laudes pro his debentur. O quam salutare & vtile consilium tuum, quum istud instituisti, quam suave & incundum conuiuum, quum te ipsum in cibū donasti. O quam admirabilis operatio tua Domine, quipiens virtus tua, quam ineffabilis veritas tua. Dixisti enim & facta sunt omnia, & hoc factum est quod ipse iussisti. Mirares & fide digna, & humanū vincens intellectum: quod tu Domine Deus meus verus Deus & homo submodica specie panis & vini integer contineris, & sine consumptione a sumente māducaris. Tu Domine vniuersorum, qui nullius habens indigentiam voluisti per Sacramentum tuum habitare in nobis, conserva cor meum & corpus meum immaculatum, vt lata & para conscientia sapientis valeam tua celebrare mysteria, & ad meam perpetuam accipere salutem, qua ad tuum præcipue honorem.

*Meritorum
Christian
Eucharistie
perceptione
efficiuntur per
teipos.*

honorem & memoriale perenne sanxisti & insti-
tuisti. Letare anima mea & gratias age Deo, pro-
tam nobili munere & solatio singulari in hac la-
chrymarum valle tibi relitto. Nam quotiens hoc
mysterium recolis, & Christi corpus accipis, totiens
tuæ redemptiois opus agis, & particeps omnium
meritorum Christi efficeris. Charitas etenim Christi
isti nunquam minuitur, & magnitudo propitiationis
eius nunquam exahatur. Ideo noua semper men-
tis renouatione adhuc disponere debes & magnâ
salutis mysterium attenta consideratione pensare:
ita magnum, nouum, & iucundum tibi videri de-
bet, quoniam celebras aut missam audiis, ac si eodem die
Christus primum in uterum Virginis descendens,
homo factus esset, aut in cruce pro salute hominum
pateretur & moreretur.

QVOD UTILE SIT SÆPE
communicare.

CAP. III.

Vox Discipuli.

Psal. 67.

Ecce ego venio ad te Domine, ut benè mihi sit
ex munere tuo, & latifiscer in conuiuio sancto
tuo, quod parasti in dulcedine tua pauperi
Deus: ecce in te est totum quod desiderare possum
& debeo, tu salus mea & redemptio, spes & fortitudo,
deus & gloria. Latifica ergo hodie animam ser-
uini, quoniam ad te Domine Iesu animam meam le-
nau. Desidero te nunc deuotè ac reverenter suscipere,
cupio te in domum meam introducere, quatenus
cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios A-
braha computari. Anima mea corpus tuum concu-
piscit, cor meum tecum viviri desiderat. Trade re
mihi & sufficit. Nam prater te nulla consolatio va-
let, sine te esse nequeo, & sine visitatione tua vivere
non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te ac-
cedere & in remedium salutis meæ recipere, ne forte
deficiam in via, si fuerò cœlestifraudatus alimoni-
a. Sic tu enim misericordissime Iesu prædicans popu-
lis, & variis curans languores aliquando dixisti.
Nolo eos ieiunos dimittere domum suam, ne defi-
cient in via. Age igitur hoc modo mecum, qui te
pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti.
Tu es enim suavis refectio animæ, & qui te digne
mandauerit, particeps & hæres erit æternæ glorie.
Necessarium quidem mihi est, qui tam sèpè labore
& peccato, tam citò torpescere, & deficio: ut per frequen-
tes orationes & confessiones, & sacramentum corporis
perceptionem me renouem, mundem, & accedam,
ne forte diutius abstinentia à sancto proposito de-
fatuam. Proni enim sunt sensus hominis ad malum
ab adolescentia sua, & nisi succurrat diuitia medici-
na, labitur homo mox ad peiora. Retrahit ergo
sancta communio à malo, & confortat in bono. Si
enim modo tam læpe negligens sum & tepidis quā-
do communico aut celebro, quid fieret, si medelam
non sumerem & tam grande iuuamen non quere-
rem? Et licet omni die non sum aptus, nec ad cele-
brandum bene dispositus, dabo tamen operam con-
gruis temporibus divina percipere mysteria, ac tan-
tae gratiae participem me exhibere. Nam hæc est una
principalis & fidelis animæ consolatio quamdiu pe-
regrinatur à te in mortali corpore ut sit sèpè me-
mor Dei tui, dilectum suum deuota suscipiat mente.
O mira circa nos tua pietatis dignatio! quod tu Do-
mine Deus creator & viuificator omnium spirituum
ad pauperculam dignaris venire animam, & cum
tota deitate tua, ac humanitate eius impinguare e-
suriem. O felix mens & beata anima, quæ te Domi-
num Deum suum meretur deuotè suscipere, & in
tua susceptione spirituali gaudio repleri! O quam

magnum suscepit Dominum, quam dilectum indu-
cit hospitem, quam iucundum recipit socium quam
fidelem acceptat amicum, quam speciosum & no-
bilem amplectitur sponsum præ omnibus dilectis,
& super omnia desiderabilia amandum. Sileant à
facie tua dulcissime dilectæ meus cœlum & terra, &
omnes ornatus eorum: quoniam quicquid laudis
habent aut decoris ex dignatione tua est largitatis, *Psal. 146.*
nec ad decorum tui peruenient nominis, cuius sapi-
entia non est numerus.

QUOD MULTA BONA PRE-
stantur deuoti communicantibus.

CAPUT IV.

Vox Discipuli.

Psal. 22.

Domine Deus meus, præueni seruum tuum in
benedictionibus dulcedinis tuae, ut ad tuum
magnificum Sacramentum dignè ac deuotè
merear accedere. Excita cor meum in te, & à graui
corpo exue me. Visita me in salutari tuo ad gu-
standum in spiritu tuam suavitatem, quæ in hoc Sa-
cramento, tanquam in fonte plenariè latet. Illumi-
na quoque oculos meos ad intuendum tantum my-
sterium, & ad credendum illud indubitate fide me-
robora. Est enim operatio tua, non humana poten-
tia: tua sacra institutio, non hominis adiumentio. Nō
enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus
per se reperitur, quæ angelicam etiam subtili-
tatem transcendat. Quid ergo ego peccator indi-
gnus terra & cinis de tâ alto sacro secreto potero in-
uestigare, & capere? Domine in simplicitate cordis,
in bona firmafide, & in tua iussione ad tecum spe &
reuerentia accedo, & verè credo, quia tu præfensi es
hic in Sacramento Deus & homo. Vis ergo ut te su-
scipiam, & meipsum tibi in charitate vniuersam. Vnde
tuam precor clementiam, & specialem ad hoc im-
ploro mihi donari gratiam, ut totus in te lique-
fi, & amore perficiam, atque de nulla aliena con-
solatione amplius me intromitam. Est enim hoc
altissimum & dignissimum Sacramentum salutis ani-
mae & corporis, medicina omnis spiritualis lango-
ris, in quo virtus mea curantur, passiones frangantur,
tentationes vincuntur ac minuuntur, gratia maior
infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides,
spes robورatur, & caritas ignescit ac dilatatur. Mu-
ta namque bona largitus es, & adhuc sapientius largiris
in Sacramento dilectis tuis deuotè communicantibus
Deus meus susceptor animæ meæ, reparator in-
firmitatis humanæ, & totius dator consolationis æ-
ternæ. Nam multam ipsis consolationem aduersus
varias tribulationes infundis, & de imo dejectionis
propriæ ad spem tua protectionis erigis, atque noua
quadam gratia eos intrus recreas & illuistras: ut qui
anxijs primis, & sine affectione se ante communio-
nem senserant, postea refecti cibo petuque cœlesti in
melius se mutatos inueniant. Quod idcirco cum ele-
ctis tuis ita dispensanter agis, ut veraciter agnoscat
& potenter experiantur quod nihil in semetipsis
habeant, & quid bonitatis ac gratiae ex te consequā-
tur: quia ex semetipsis frigidæ, duri, ac indenotie esse
merentur. Quis enim ad fontem suavitatis humili-
ter accedens nō modicum suavitatis inde reportat?
aut quis iuxta ignem copiosum stans, non parum
caloris inde percipit? Et tu fons es semper plenus &
superabundans: ignis iugiter ardens, & nunquam
deficiens. Vnde si mihi non licet haurire de plenitu-
dine fontis, nec usque ad satietatem potare, appona
tamen os meum ad foramen cœlestis fistulae, ut sal-
tem inde guttulam modicam capiam ad refocillan-
dam sitim meam, ut non penitus exarescam. Etsi
necdum totus cœlestis, & tam ignitus ut Seraphim
& Che-

Esa. 12.
Leuit. 6.

Gen. 8.

*Eucharistia
restabit a
male & con-
fortabit in
no.*

Psal. 86.

Luc. 29.

Matt. 15.
Marc. 8.

Vox Discipuli.

Matt. 11. & Cherubin esse possum, conabor tamen deuotioni insisterem, & cor meum preparare, ut vel modicam diuini incendi flammam ex humili sumptione viuisi Sacramenti conquiram. Quicquid autem mihi deest bone Iesu Saluator sanctissime, tu pro me supple benignè ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Ego quidem labore in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, temptationibus inquietor, multis malis passionibus implicor & premor: & non est qui adiuuet, non est qui liberet, & salutem faciat, nisi tu Domine Deus Saluator meus, cui committo me & omnia mea, ut me custodias & perducas in vitam æternam. Suscipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui corpus tuum & sanguinem in cibū & potum mihi parasti. Praesta Domine Deus salutaris meus, ut cum frequentatione mysterij tui crescat mea deuotionis affectus.

DE DIGNITATE SACRAMENTI, & statu sacerdotali.

CAP V T. V.

Vox Domini.

Matt. 11.
Dignitas
Sacramenti
Eucharistie.

Dignitas Sa-
cerdotum.

Gen. 1.
Psalm. 148.
& Rom. 8.

1. Tim. 4.

Sacerdos
quomodo se
habere debet.

Philip. 3.

Hebr. 5.

Crus ante
& retro in
veste sacer-
dotal cuius
celebrantem
commona-
citat.

Si haberes angelicam puritatem, & sancti Ioannis Baptista sanctitatem non es dignus hoc sacramentum accipere ne tractare. Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo consecret & tractet Christi Sacramentum, & sumat in cibum panem Angelorum. Grande mysterium & magna dignitas sacerdotum, quibus datum est quod Angelis non est concessum. Soli namque sacerdotes in Ecclesia ritè ordinati potestem habent celebrandi, & corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister est Dei, vtens verbo Dei, per iunctionem & institutionem Dei. Deus autem ibi principaliter auctor, & invisibilis operator, cui subiectus, & ad celebrandum consecrat: vide nunc ut fideliter & devote in suo tempore Deo sacrificium offeras & te ipsum irreprehensibilem exhibeas. Non alleuia istonus tuum, sed arctior iam alligatus es vinculo disciplinae, & ad maiorem teneris perfectionem sanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, & alijs bonis virtus exemplum praebere. Eius conuersatio non cum popularibus, & communibus hominum vijs, sed cum angelis in celo, aut cum perfectis viris in terra. Sacerdos sacrifervibus indutus Christi vices gerit, ut Deum pro se & pro omni populo suppliciter & humiliiter roget. Habet namque ante se, & retro dominica crucis lignum ad memorandam iugiter Christi passionem. Ante se crucem in casula portat: ut Christi vestigia diligenter inspiciat, & sequi feruentur studeat. Post se cruce lignatus est, ut aduersa qualibet illata ab alijs, clementer pro Deo toleret. Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat, post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, & se medium inter Deum & peccatorem constitutum esse sciat, nec ab oratione, nec ab oblatione sancta torpescat donec gratiam & misericordiam impetrare mereatur. Quando sacerdos deuote celebrat, Deum honorat, Angelos laetificat, ecclesiam edificat, virtus adiuuat, defunctis requiem praestat, & se omnia bonorum partipem efficit.

Quum tuam dignitatem Domine & meam visitatem penso, valde contremisco & in meipso confundor. Si enim non accedo, vitam fugio: & si indignè me ingessero offendam incurro. Quid ergo faciam Deus meus auxiliator meus & consiliter meus in necessitatibus? Tu doce me viam rectam: prepone breve aliquod exercitum sacrae Communioni congruum. Utile est enim scire, qualiter scilicet deuote ac reverenter tibi preparare debeam cor meum ad recipientum sublittere tum Sacramentum, ut etiam celebrandum tam magnum & diuinum sacrificium.

DE DISCUSSIONE PROPRIETATIS CONSCIENTIAE & EMENDATIONIS PROPOSITO.

CAP. VII.

Vox Dilecti.

Super omnia cum summa humilitate cordis & supplici reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & sumendum, oportet Dei accedere sacerdotem. Diligenter examina conscientiam tuam, & pro posse tuo vera contritione & humiliacione confessionem tuam munda & clarifica, ita ut nil gravem habeas aut scias quod te remordeat, & liberum accessum impedit. Habeas disloquentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas, & gemas, & si tempus patitur Deo in secreto cordis cunctas confiteres passionum tuarum miserias. Ingemisce & dñe quod adhuc ita carnalis sis & mundanus, tam immortificatus passionibus, tam plenus concupiscentiarum mortibus, tam incustoditus in sensibus exterioribus, tam sepè multis vanis phantasijis implicatus, tam multum inclinatus ad exteriora, tam negligens ad interiora, tam leuis ad risum & dissolucionem, tam durus ad fletum & compunctionem, tam promptus ad laxiora & carnis commodia, tam negligens ad rigorem & feruorem, tam curiosus ad noua audienda & piticta in intienda, tam remissus ad humilia & abiecta amplectenda, tam cupidus ad multa habenda, & tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum, tam inconsideratus in loquendo, tam incontinentis ad tacendum, tam incompositus in moribus, tam importunus in actibus, tam effusus super cibum, tam surdus ad Dei verbum, tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem, tam vigilans ad fabulas, tam somnolentus ad vigilias sacras, tam festinus ad finem, tam vagus ad attendendum, tam negligens in horis perfoliendas, tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicando, tam citò distractus, tam raro tibi collectus, tam subito comotus ad iram, tam facilis ad alterius disloquentiam, tam pronus ad iudicandum, tam rigidus ad arguendum, tam latus ad profera, tam debilis in aduersis, tam sape multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens. His & alijs defectibus tuis cum dolore & magna disloquentia propriæ infirmitatis confessis ac deploratis firmum statue propositum semper emendandi vitam, & in melius proficiendi. Deinde cum plena resignatione & integra voluntate, offer te ipsum in honorem nominis mei, in area cordis tui holocaustum perpetuum: corpus tuum sc. & animam mihi fideliter committendo, quatenus fidigne

Ezech. 18. Isa. 53. & Heb. 9.
sic digne merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, & Sacramentum corporis mei salubriter suscipere: non est enim oblatio dignior & satisfactio maior pro peccatis diluendis, quam seipsum purum & integrum oblatione corporis Christi in missa & communione Deo offerre. Si homo fecerit quod in se est, & verè pœnituerit: quotiescumque pro venia & gratia ad me accesserit, vino ego dicit Dominus, quia nolo morem peccatoris, sed magis ut conuertatur & vivat, quoniam peccatorum suorum non recordabor amplius: sed cuncta ipsi indulta erunt.

Sacerdos quomodo se ipsum Deo offerre debet. Propterea. Luc. 14.

DE OBLATIONE CHRISTI IN CRUCE, & propria resignatione.

CAPVT VIII.

Vox Dilecti.

Sicut ego meipsum expansi in cruce manibus & nudo corpore pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtulit: ita vtnihil in me remaneret, quin totū in sacrificiū diuinā placationis transferit, ita debes & tu temetipsum mihi voluntarie in oblationē puram & sanctā quotidie in Missa cū omnibus viribus & affectibus tuis, quāto intiuītius vales, offerre. Quid magis à te reqro, quā vt te studeas mihi ex integro resignare. Quidquid præter teipsum das nihil euro: quia non quo datum tuum, sed te. Sicut nec sufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit quicquid dederis, te non oblatio. Offer te mihi, & da totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce ego me totum obculi Patri, pro te dedi etiam totum corpus meum & sanguinem in cibum, vt totus tuus essem, & tu meus permaneres. Si autem in teipso steriris, nec sponte te ad voluntatem meam obculeris, non est plena oblatio, nec integranter nos erit vno. Ideo omnia opera tua, præcedere debet sp̄otanea tuijpius in manus Dei oblatio, si libertatem confequa vis & gratiam. Ideo tam pauci illuminati & liberi intus efficiuntur, quia seipso ex toto abnegare nesciunt. Est firma scientia mea: *Nisi quis renunciaverit omnibus, non potest meus esse discipulus.* Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer teipsum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

QUOD NOS, ET OMNIA NOSTRA
Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.

CAPVT IX.

Vox Discipuli.

Domine oratione tua sunt, quæ in cœlo sunt, & in terra. Desidero meipsum tibi in spontanea oblationem offerre, & tuus perpetuo permane. Domine in simplicitate cordis mei offero meipsum tibi hodie in seruum sempiternum, in obsequium & sacrificium laudis perpetuus. Suscipe me cum hac sancta oblatione tui preciosi corporis, quæ tibi hodie in presentia Angelorum inuisibiliter assentientium offero: vt sit pro me & pro cuncto populo in salute. Domine offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commissi coram te & Sanctis Angelis tuis à die, quō primum peccare potui, vsque ad diem hanc super placibili altari tuo: vt tu omnia pariter incendas & comburas igne charitatis tuae, & deleas vniuersas maculas peccatorum meorum, & conscientiam meam ab omni delicto emundes, & restituas mihi gratiam tuam quam peccando amisi, omnia mihi plenè indulgendo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo. Quid possim agere pro peccatis meis: nisi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem incessanter de-

Psal. 31. Psal. 31. & 103. & 104. & 105. & 106. & 107. & 108. & 109. & 110. & 111. & 112. & 113. & 114. & 115. & 116. & 117. & 118. & 119. & 120. & 121. & 122. & 123. & 124. & 125. & 126. & 127. & 128. & 129. & 130. & 131. & 132. & 133. & 134. & 135. & 136. & 137. & 138. & 139. & 140. & 141. & 142. & 143. & 144. & 145. & 146. & 147. & 148. & 149. & 150. & 151. & 152. & 153. & 154. & 155. & 156. & 157. & 158. & 159. & 160. & 161. & 162. & 163. & 164. & 165. & 166. & 167. & 168. & 169. & 170. & 171. & 172. & 173. & 174. & 175. & 176. & 177. & 178. & 179. & 180. & 181. & 182. & 183. & 184. & 185. & 186. & 187. & 188. & 189. & 190. & 191. & 192. & 193. & 194. & 195. & 196. & 197. & 198. & 199. & 200. & 201. & 202. & 203. & 204. & 205. & 206. & 207. & 208. & 209. & 210. & 211. & 212. & 213. & 214. & 215. & 216. & 217. & 218. & 219. & 220. & 221. & 222. & 223. & 224. & 225. & 226. & 227. & 228. & 229. & 230. & 231. & 232. & 233. & 234. & 235. & 236. & 237. & 238. & 239. & 240. & 241. & 242. & 243. & 244. & 245. & 246. & 247. & 248. & 249. & 250. & 251. & 252. & 253. & 254. & 255. & 256. & 257. & 258. & 259. & 260. & 261. & 262. & 263. & 264. & 265. & 266. & 267. & 268. & 269. & 270. & 271. & 272. & 273. & 274. & 275. & 276. & 277. & 278. & 279. & 280. & 281. & 282. & 283. & 284. & 285. & 286. & 287. & 288. & 289. & 290. & 291. & 292. & 293. & 294. & 295. & 296. & 297. & 298. & 299. & 300. & 301. & 302. & 303. & 304. & 305. & 306. & 307. & 308. & 309. & 310. & 311. & 312. & 313. & 314. & 315. & 316. & 317. & 318. & 319. & 320. & 321. & 322. & 323. & 324. & 325. & 326. & 327. & 328. & 329. & 330. & 331. & 332. & 333. & 334. & 335. & 336. & 337. & 338. & 339. & 340. & 341. & 342. & 343. & 344. & 345. & 346. & 347. & 348. & 349. & 350. & 351. & 352. & 353. & 354. & 355. & 356. & 357. & 358. & 359. & 360. & 361. & 362. & 363. & 364. & 365. & 366. & 367. & 368. & 369. & 370. & 371. & 372. & 373. & 374. & 375. & 376. & 377. & 378. & 379. & 380. & 381. & 382. & 383. & 384. & 385. & 386. & 387. & 388. & 389. & 390. & 391. & 392. & 393. & 394. & 395. & 396. & 397. & 398. & 399. & 400. & 401. & 402. & 403. & 404. & 405. & 406. & 407. & 408. & 409. & 410. & 411. & 412. & 413. & 414. & 415. & 416. & 417. & 418. & 419. & 420. & 421. & 422. & 423. & 424. & 425. & 426. & 427. & 428. & 429. & 430. & 431. & 432. & 433. & 434. & 435. & 436. & 437. & 438. & 439. & 440. & 441. & 442. & 443. & 444. & 445. & 446. & 447. & 448. & 449. & 450. & 451. & 452. & 453. & 454. & 455. & 456. & 457. & 458. & 459. & 460. & 461. & 462. & 463. & 464. & 465. & 466. & 467. & 468. & 469. & 470. & 471. & 472. & 473. & 474. & 475. & 476. & 477. & 478. & 479. & 480. & 481. & 482. & 483. & 484. & 485. & 486. & 487. & 488. & 489. & 490. & 491. & 492. & 493. & 494. & 495. & 496. & 497. & 498. & 499. & 500. & 501. & 502. & 503. & 504. & 505. & 506. & 507. & 508. & 509. & 510. & 511. & 512. & 513. & 514. & 515. & 516. & 517. & 518. & 519. & 520. & 521. & 522. & 523. & 524. & 525. & 526. & 527. & 528. & 529. & 530. & 531. & 532. & 533. & 534. & 535. & 536. & 537. & 538. & 539. & 540. & 541. & 542. & 543. & 544. & 545. & 546. & 547. & 548. & 549. & 550. & 551. & 552. & 553. & 554. & 555. & 556. & 557. & 558. & 559. & 560. & 561. & 562. & 563. & 564. & 565. & 566. & 567. & 568. & 569. & 570. & 571. & 572. & 573. & 574. & 575. & 576. & 577. & 578. & 579. & 580. & 581. & 582. & 583. & 584. & 585. & 586. & 587. & 588. & 589. & 590. & 591. & 592. & 593. & 594. & 595. & 596. & 597. & 598. & 599. & 600. & 601. & 602. & 603. & 604. & 605. & 606. & 607. & 608. & 609. & 610. & 611. & 612. & 613. & 614. & 615. & 616. & 617. & 618. & 619. & 620. & 621. & 622. & 623. & 624. & 625. & 626. & 627. & 628. & 629. & 630. & 631. & 632. & 633. & 634. & 635. & 636. & 637. & 638. & 639. & 640. & 641. & 642. & 643. & 644. & 645. & 646. & 647. & 648. & 649. & 650. & 651. & 652. & 653. & 654. & 655. & 656. & 657. & 658. & 659. & 660. & 661. & 662. & 663. & 664. & 665. & 666. & 667. & 668. & 669. & 670. & 671. & 672. & 673. & 674. & 675. & 676. & 677. & 678. & 679. & 680. & 681. & 682. & 683. & 684. & 685. & 686. & 687. & 688. & 689. & 690. & 691. & 692. & 693. & 694. & 695. & 696. & 697. & 698. & 699. & 700. & 701. & 702. & 703. & 704. & 705. & 706. & 707. & 708. & 709. & 710. & 711. & 712. & 713. & 714. & 715. & 716. & 717. & 718. & 719. & 720. & 721. & 722. & 723. & 724. & 725. & 726. & 727. & 728. & 729. & 730. & 731. & 732. & 733. & 734. & 735. & 736. & 737. & 738. & 739. & 740. & 741. & 742. & 743. & 744. & 745. & 746. & 747. & 748. & 749. & 750. & 751. & 752. & 753. & 754. & 755. & 756. & 757. & 758. & 759. & 760. & 761. & 762. & 763. & 764. & 765. & 766. & 767. & 768. & 769. & 770. & 771. & 772. & 773. & 774. & 775. & 776. & 777. & 778. & 779. & 7710. & 7711. & 7712. & 7713. & 7714. & 7715. & 7716. & 7717. & 7718. & 7719. & 7720. & 7721. & 7722. & 7723. & 7724. & 7725. & 7726. & 7727. & 7728. & 7729. & 7730. & 7731. & 7732. & 7733. & 7734. & 7735. & 7736. & 7737. & 7738. & 7739. & 7740. & 7741. & 7742. & 7743. & 7744. & 7745. & 7746. & 7747. & 7748. & 7749. & 7750. & 7751. & 7752. & 7753. & 7754. & 7755. & 7756. & 7757. & 7758. & 7759. & 7760. & 7761. & 7762. & 7763. & 7764. & 7765. & 7766. & 7767. & 7768. & 7769. & 7770. & 7771. & 7772. & 7773. & 7774. & 7775. & 7776. & 7777. & 7778. & 7779. & 77710. & 77711. & 77712. & 77713. & 77714. & 77715. & 77716. & 77717. & 77718. & 77719. & 77720. & 77721. & 77722. & 77723. & 77724. & 77725. & 77726. & 77727. & 77728. & 77729. & 77730. & 77731. & 77732. & 77733. & 77734. & 77735. & 77736. & 77737. & 77738. & 77739. & 77740. & 77741. & 77742. & 77743. & 77744. & 77745. & 77746. & 77747. & 77748. & 77749. & 77750. & 77751. & 77752. & 77753. & 77754. & 77755. & 77756. & 77757. & 77758. & 77759. & 77760. & 77761. & 77762. & 77763. & 77764. & 77765. & 77766. & 77767. & 77768. & 77769. & 77770. & 77771. & 77772. & 77773. & 77774. & 77775. & 77776. & 77777. & 77778. & 77779. & 777710. & 777711. & 777712. & 777713. & 777714. & 777715. & 777716. & 777717. & 777718. & 777719. & 777720. & 777721. & 777722. & 777723. & 777724. & 777725. & 777726. & 777727. & 777728. & 777729. & 777730. & 777731. & 777732. & 777733. & 777734. & 777735. & 777736. & 777737. & 777738. & 777739. & 777740. & 777741. & 777742. & 777743. & 777744. & 777745. & 777746. & 777747. & 777748. & 777749. & 777750. & 777751. & 777752. & 777753. & 777754. & 777755. & 777756. & 777757. & 777758. & 777759. & 777760. & 777761. & 777762. & 777763. & 777764. & 777765. & 777766. & 777767. & 777768. & 777769. & 777770. & 777771. & 777772. & 777773. & 777774. & 777775. & 777776. & 777777. & 777778. & 777779. & 7777710. & 7777711. & 7777712. & 7777713. & 7777714. & 7777715. & 7777716. & 7777717. & 7777718. & 7777719. & 7777720. & 7777721. & 7777722. & 7777723. & 7777724. & 7777725. & 7777726. & 7777727. & 7777728. & 7777729. & 7777730. & 7777731. & 7777732. & 7777733. & 7777734. & 7777735. & 7777736. & 7777737. & 7777738. & 7777739. & 7777740. & 7777741. & 7777742. & 7777743. & 7777744. & 7777745. & 7777746. & 7777747. & 7777748. & 7777749. & 77777410. & 77777411. & 77777412. & 77777413. & 77777414. & 77777415. & 77777416. & 77777417. & 77777418. & 77777419. & 77777420. & 77777421. & 77777422. & 77777423. & 77777424. & 77777425. & 77777426. & 77777427. & 77777428. & 77777429. & 77777430. & 77777431. & 77777432. & 77777433. & 77777434. & 77777435. & 77777436. & 77777437. & 77777438. & 77777439. & 77777440. & 77777441. & 77777442. & 77777443. & 77777444. & 77777445. & 77777446. & 77777447. & 77777448. & 77777449. & 77777450. & 77777451. & 77777452. & 77777453. & 77777454. & 77777455. & 77777456. & 77777457. & 77777458. & 77777459. & 77777460. & 77777461. & 77777462. & 77777463. & 77777464. & 77777465. & 77777466. & 77777467. & 77777468. & 77777469. & 77777470. & 77777471. & 77777472. & 77777473. & 77777474. & 77777475. & 77777476. & 77777477. & 77777478. & 77777479. & 77777480. & 77777481. & 77777482. & 77777483. & 77777484. & 77777485. & 77777486. & 77777487. & 77777488. & 77777489. & 77777490. & 77777491. & 77777492. & 77777493. & 77777494. & 77777495. & 77777496. & 77777497. & 77777498. & 77777499. & 777774100. & 777774101. & 777774102. & 777774103. & 777774104. & 777774105. & 777774106. & 777774107. & 777774108. & 777774109. & 777774110. & 777774111. & 777774112. & 777774113. & 777774114. & 777774115. & 777774116. & 777774117. & 777774118. & 777774119. & 777774120. & 777774121. & 777774122. & 777774123. & 777774124. & 777774125. & 777774126. & 777774127. & 777774128. & 777774129. & 777774130. & 777774131. & 777774132. & 777774133. & 777774134. & 777774135. & 777774136. &

Anxietates
& scrupuli
deponendi.
Pro. 13.

Matt. 5.

Sacram com-
munionem
non prote-
landam.

Quomodo
quia quotidie
spiritualiter
possit com-
municare.
1. Cor. 11.

Missa sacri-
cium non fit
num preli-
xum aut fe-
minum.

QUOD CORPUS CHRISTI ET SA-
cra Scriptura maxime sunt anima fi-
deli necessaria.

CAPVT XI.**Vox Discipuli.**

ODulcissime Domine Iesu quanta est dulcedo
deuota anima tecum epulantis in conuiuio
tuo: vbi ei non aliis cibus manducandus pro-
ponitur, nisi tu vnicus dilectus eis super omnia de-
sideria cordis eius desiderabilis. Et mihi quidem

nino. Sepe etiam impedit nimia sollicitudo pro deno-
tione habenda & anxietates quadam de confessio-
ne facienda. Age secundum consilium sapientum,
& depone anxietatem & scrupulum: quia gratiam
Dei impedit, & devotionem mentis destruit. Prop-
ter aliquam partum tribulationem vel gratitatem,
facram ne dimittas communionem: sed vade citius
confiteri, & omnes offensiones alij libenter indul-
ge. Si vero tu aliquem offendisti, veniam humiliter
precare, & Deus libenter indulget tibi. Quid pro-
dest diu tardare confessionem, aut sacram diffidere
Communionem? Expurga te cum primis, expule ve-
lociter venenum, festina accipere remedium, & sen-
tias melius, quam si diu distuleris. Si hodie proper
istud diu nittis, cras forsitan illud magis evenies: &
sic diu posses a communione impediri & magis in-
epitus fieri. Quantò ergo citius valeas, a praesenti
gratitate & inertia te excutias: qui nihil importat
diu anxiari, diu cum turbatione transire, & ob quo-
tidiana obfuscata (ea à diuinis) sequestrare: in modo pluri-
mum nocet diu Communionem protrahere. Nam
& grauem torporem consuevit inducere. Proli-
dolor, quidam tepidi & dissoluti moras confitendi:
libenter accipiunt, & Communionem faciam idcirco
diffidere cupiunt, ne ad maiorem sui custodiam lede-
re teneantur. Heu quam modicam charitatem, &
debilem devotionem habent, qui sacram Commu-
nionem tam faciliter postponunt. Quam felix ille
& Deo acceptus habetur, qui sic vivit, & tali puri-
te conscientiam suam custodit, ut etiam omni die
communicare paratus & bene affectatus esset, si ei
liceret, & sine nota agere posset. Si quis interdum
abstinet humilitatis gratia, aut legitimam impedi-
ente causa, laudandus est de reverentia. Si autem tor-
por obrepserit, seipsum excitare debet, & facere
quod in se est, & Dominus aderit desiderio suo pro
bona voluntate, quam specialiter respicit. Quum
verò legitime præpeditus est, habebit semper bonam
voluntatem & piam intentionem communicandi,
& sic non carebit fructu Sacramenti. Potest enim
quilibet deuotus omni die & omni hora ad spiri-
tualem Christi Communionem salubriter & sine
prohibitione accedere, & tamen certis diebus & sta-
tuto tempore, corpus sui redemptoris cui affectuofa
reuerentia Sacramentaliter debet suscipere, & magis
laudem Dei & honorem pretendere, quam sua
consolationem querere. Nam totiens mystice com-
municat & inuisibiliter reficitur, quotiens incarna-
tionis Christi mysterium, passionemque deuotè re-
colit & in amore eius accendit. Qui taliter se non
preparat nisi instantे festo vel conuentu dine com-
pellente, sèpius imparatus erit. Beatus qui se Domini-
no in holocaustum offert, quotiens celebrat aut co-
municat. Non si in celebrating nimirum prolixus aut
festinus: sed serua bonum communem modum cum
quibus viuis. Non debes alijs generare molestiam,
& tedium, sed contumem serua viam, secundum
maiorum institutionem, & potius aliorum seruire
utilitat, quam propriæ deuotioni vel affectui.

dulce foret in praesentia tua ex intimo affectu la-
chrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos ^{Luc. 10.}
chrymarum sanctarum copiosa effusio? Certè in cō-
spectu tuo & sanctorum Angelorum tuorum totum
cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo
enim te in Sacramento vere præsentem, quamvis a-
liena specie occultatum. Nam in propria & diuina
claritate te conspicere oculi mei ferre non possent,
sed neque totus mundus in fulgore glorie maiesta-
tis tua sublistere. In hoc ergo imbecillitati mea con-
fusis, quod te sub Sacramento abscondis. Habeo ve-
rò & adoro, quem Angeli adorant in celo: sed ego
adhuc interim in fide, illi autem in specie & sine ve-
lamine: Me oportet contentum esse in lumine vera
sivei, & in ea ambulare, donec a spiritu dies aeterna
claritatis, & umbras figurarum inclinentur. Quum
autem venerit quod perfectum est, cessabit usus Sa-
cramentorum quia beati in gloria cœlesti non egit
medicamine sacramentali: gaudent enim sine fine in
praesentia Dei, facie ad faciem gloriam eius specula-
tes, & de claritate in claritatem abyssalis deitatis
transformati gustant Verbum Dei carnem factum,
sicut fuit ab initio & manet in æternum. Memor ho-
rum mirabilium, graue mihi sit tardum etiam quodlibet
spirituale solarium: quia quamdiu Dominum
meum aperte in sua gloria non video, pro nihil
duco omne quod in mundo conspicio & audio. Te-
stis es tu mihi Deus, quod nulla potest me res consolari,
nulla creatura quietare nisi tu Deus meus, quod
desidero aeternaliter contemplari. Sed non est hoc
possibile durante me in hac mortalitate. Ideo ope-
ret ut me ponam ad magnam patientiam, & meip-
sum in omni desiderio tibi submittam. Nam & San. ^{1. Cor. 15.}
Hab. 10. 11.
Etitu Domine, qui tecum iam in regno celorum
exultant in fide & patientia magna, dum viuerent
aduentum plorat tua expectabant. Quod illi credi-
derunt ego credo, quod illi sperauerunt, ego spero;
quo illi peruererunt per gratiam tuam, me ventu-
rum confido. Ambulabo interim in fide exemplis
confortatus Sanctorum. Habeo etiam libros fan-
tos pro solatio & vita speculo, atq; super haec omnia
sanctissimum corpus tuum pro singulari remedio & refugio. Duo namque mihi necessaria per
maxime sentio in hac vita, sine quibus mihi impor-
tabilis foret ista miserabilis vita. In carcere corporis
huius detentus duobus me egere fateor, cibo scili-
cet & lumine. Dedisti itaque mihi infirmo sacram
corpus tuum ad refactionem mentis & corporis & Heb. 9. 15.
postulisti lucernam pedibus meis verbum tuum. Sine
his duobus benè viuere non possem, nam verbum
Dei lux animæ meæ, & Sacramentum tuum panis
vita. Hec possunt etiam dici mensa due, hinc & inde
in gospophylacio sanctæ Ecclesia posita. Una
mensa est sacræ altaris, habens panem sanctum, id
est, Corpus Christi preciosum. Altera est diuinæ le-
gis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem
rectam, & firmiter usque ad interiora velaminis,
vbi sunt sancta sanctorum perducens. Gratias tibi
Domine Iesu Christe lux lucis aeternæ pro doctrina
sacra mensa, quam nobis per seruos tuos Prophe-
tas & Apostolos aliosque doctores ministrasti. ^{Luc. 14.}
Gratias tibi Creator & Redemptor hominum, qui
ad declarandam toti mundo charitatem tuam,
coenam parasti magnam, in qua non agnum typi-
cum, sed tuum sanctissimum Corpus & Sanguis ^{Psal. 22.}
nem propouisti manducandum, læscificans omnes ^{Sap. 16.}
fideles contulio sacro, & calice inebrians salutari, ^{Sacerdotum}
in quo sunt omnes delicia paradisi, & epulantur ^{officium quæ}
nobiscum Angelii sancti, sed suauitate feliciori. O ^{tum & quæ}
sangue unius quam magnum & honorabile est officium sacerdo-
tum, ^{debeat.}

Leu.19. & 20. *rum, quibus datum est Dominum maiestatis verbis
sacris confecrare, labijs benedicere, manib[us] tenere,
ore proprio sumere, & ceteris ministrare. O quam
munda debent esse manus illae, quam purum os,
quam sanctum corpus, quam immaculatum erit
cor sacerdotis, ad quem totiens ingreditur auctor
puritatis. Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil
nisi honestum & utile procedere debet verbum, qui
tam sep[tem]bre Christi accipit sacramentum. Oculi eius
simplices & pudici, qui Christi corpus solent intueri.
Manus pura & in celum eleuata, qua creatorem
coli & terrae solent contrectare. Sacerdotibus specia-
liter in lege dicitur, *Sancti estote quoniam ego sanctus
sum Dominus Deus vester.* Adueret nos gratia tua
omnipotens Deus, vt qui officium sacerdotale suscepimus dignè ac deuotè tibi in omni puritate &
conscientia bona famulari valeamus. Et si non possumus
in tantâ innocentia vita conuersari vt debemus :
concede nobis tamen digne flere mala qua-
gellimus, vt in spiritu humilitatis, ac bona voluntatis
proposito tibi feruentius de cætero deseruire
valeamus.*

**QUOD MAGNA DILIGENTIA SE
debeat communicaturus Christo preparare?**

CAPVT XII.

Vox Dilecti.

Psal. 23. &
Matt. 5.
Matt. 14. &
Luc. 22.
1. Cor. 5.
Exod. 24. *E*go sum puritatis amator & dator omnis san-
ctitatis. Ego cor purum quaro, & ibi est locus
requiectionis meæ. Para mihi cenaculum, grā-
desfratum, & faciam apud te pæschæ cum discipulis
meis. Si vis veniam ad te, & apud te maneam, ex-
purga verus fermentum & mūda cordis tui habitacu-
lum. Exclude totum seculū & omnem vitiorum tu-
multum, sede tanquam passer solitarius in recto, &
cogita excelsius tuos in amaritudine animæ tuae.
Omnis namque amans suo dilecto amatori optimū
& pulcherrimum preparat locum: quia in hoc cog-
nolectur affectus sufficiens dilectum. Scito tamen
te non posse satisfacere huic præparationi ex merito
tua actionis, etiam si per integrum annum præpara-
rens, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex sola
pietate & gratia mea permittitis ad mensam meam
accedere, ac si mendicus ad prandium vocetur diu-
nis & ille nihil aliud habeat ad retribuendum bene-
ficii eius, nisi se humiliando & regatando. Fac
quod in te est & diligenter facio non ex coniunctu-
dine, non ex necessitate, sed cum timore, reveren-
tia, & affectu accipe Corpus dilecti Domini Dei cui
dignatus es ad te venire. Ego sum qui vocavi, ego insi-
fieri, ego supplebo quod tibi deest, veni & suscipe
me. Quum gratiam devotionis tribuo, gratias age
Deo tuo, non quia dignus es, sed quia tui misericordia
sum. Si non habes, sed magis aridum te sentis, insiste
orationi, ingemisci, & pulsia, nec desites, donec me-
reas micam aut guttam gratia salutaris accipere.
Tu mei indiges, non ego tui indigo. Nec tu me sa-
ntificare venis, sed ego te sanctificare & meliorare
venio. Tu venis vt ex me sanctificeris, & mihi vna-
ris, vt nouam gratiam recipias, & de nouo ad emen-
dationem accendas. Noli negligere hanc gratiam,
semper præpara cum omni diligentia cor tuum, &
introdicad te dilectum tuum. Oportet autem, vt
non solum te præpares ad devotionem ante Com-
munionem, sed vt etiam te solicite consérves in ea
post Sacramenti perceptionem: nec minor cultodia
post exigitur, quam deuota præparatio prius. Nam
bona postmodum cultodia, optima iterum est præ-
paratio ad maiorem gratiam consequendam. Ex eo

Granat. Opus. spirit.

quippe valde indispositus quis redditur, si statim
fuerit, nimis effusus ad exteriora solertia. Causa à Plou. 10.
multiloquio, mane in secreto, & fruere Deo tuo. Ip-
sum enim habes, quem totus mundus tibi auferre
non potest. Ego sum cui te totum dare debes, ita vt
iam ultra non in te, sed in me absque omni solicitu-
dine viuas.

**QUOD TOTO CORDE ANIMA
denota Christi unionem in Sacramento
affectare debet.**

CAPVT XIII.

Vox Discipuli.

Quis mihi det Domine, vt inueniam te solum,
& aperiam tibi totum cor meum, & fruar te
licet desiderat anima mea, & iam me nemo
despicat, nec vilia creatura me moueat vel respiciat. Exod. 33.
sed tu solus mihi loqueris, & ego tibi, sicut solet, di-
lectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico con-
tinuari? Hocoro, hoc desidero, vt tibi totus vniar, &
cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, ma-
gisque per sacram Communionem, ac frequente
celebrationem cœlestia & æterna sapere discam. Ah
Domine Deus quando ero tecum totus vnitus &
absorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, & e- Ioan. 13.
go in te, & sic nos pariter in unum manere concede.
Veretu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo Cant. 5.
complacuit anima mea habitare omnibus diebus
vitæ sua. Veretu pacificus meus, in quo pax summa,
& requies vera, extra quern labor & dolor, & infini-
ta miseria. *Veretnes Deus absconditus, & consilium* Esa. 45.
tuum non est cum impijs, sed cum humilibus &
simplicibus sermo tuus. *O quam suavis est Domine* Sap. 12.
spiritus tuus, qui vt dulcedinem tuam in filios demo-
strares, pane suauissimo de celo descendente illos
reficere dignaris. *Verenon est alianatio tam grandis,* Deut. 4.
qua habeat Deos appropinquantes fibi, sicut tu Deus
noster ades vniuersi fidelibus tuis, quibus ob quoti-
diantur solatum, & cor erigendum in celum, te
tribuis ad edendum & fruendum. *Quæ est enim alia*
gens tam inclita sicut plebs Christiana? aut quæ crea-
tura sub celo tam dilecta, vt anima deuota, ad quæ
ingreditur Deus vt pascat eam carne sua glorioſa? Psal. 115.
O ineffabilis gratia, o admirabilis dignatio, o amor
immensus homini singulariter impensus. Sed quid
retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tā
eximia? Non est aliud quod gratius donare queam,
quam vt cor meum Deo meo totaliter tribuam, &
intimè coniungam. Tunc exultabunt omnia inter-
iora t[ua], quum perfectè fuerit vnta Deo anima
mea, tunc dicet mihi. Si tu vis esse mecum, ego volo
esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare Domi-
ne manere mecum, ego volo libenter esse tecum:
Hoc est totum desiderium meum, vt cor meum tibi
sit vnitum.

DE QUORUNDAM DEVOTORUM AR-
denti desiderio ad Corpus Christi.

CAPVT XIV.

Vox Discipuli.

Professio-
mone in cau-
ta scu-
ola adhiben-
dia est.
O quam magna multitudo dulcedinis tue Domi-
ne, quam absconditi in membris te. Quando re-
cordor devotorum aliquorum ad Sacramen-
tum tuum Domine cum maxima deuotione &
affectu accedentium, tunc sepius in meipso cōfundor
& erubesco: quod ad altare tuum & sacra Commu-
nionis monstram tam tepide & frigide accedo: quod ita
aridus & sine affectio cordis maneo: & quod nō
sui totaliter accensus corāte Deo meo, nec ita vehe-
mēter attractus & affectus sicut multi deuoti fuerūt.

M m m m 2

qui

qui prænimo desiderio Communionis & sensibili cordis amore a fletu se non potuerunt continere, sed ore, cordis & corporis pariter ad te Deum fontem viutum medullitus inhibabant, suam esuriem non valentes aliter temperare, nec satiare, nisi corpus tuum cum omni iucunditate & spirituali auditate accepissent. O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentia tuae. Iti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis de fœtus ambulante cum eis: Longe est à me sapè talis affectus & deuotio, tam vehemens ardor & amor. Esto mihi propitius Iesu bone dulcis & benignè, & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacra communione sentire: ut fides mea magis contualescat, spes in honestate tua proficiat, & charitas semel perfectè accensa & celeste manna experta nunquam deficiat. Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi praestare, & in spiritu ardoris quum dies beneplaciti tui aduenierit, me clementissimè visitare. Etenim licet tanto desiderio tam specialium deuotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua illius magni inflammati desiderij, desiderium habeo, orans & desiderans omnium talium seruorum amatorum tuorum participem me fieri, a coe- rum sancto consortio annumerari.

QUOD GRATIA DEUOTIONIS HUMILITATE & S. IJPNS ABNEGATIONE ACQUIRITUR.

CAPVT XV.

Vox Dilecti.

O Portet te deuotionis gratiam instanter quaerere, indefinenter petere, patienter & fiduciæ liter expectare, grataanter recipere, humiliiter conseruare, studiosè cum ea operari, ac Deo tempus & modum superna visitationis donec veniat, committere. Humiliare præcipue te debes quum parum aut nihil deuotionis interius sentis, sed non nimium dejici, nec inordinate contristari. Dat sapè Deus in uno breui momento, quod longo negauit tempore. Dat enim quondam, in fine quod in principio orationis largiri distulit. Si semper citò gratia daretur & pro voto adesset, non esset infirmo homini bene portabile. Propterea in bona spe & humili patientia expectanda est deuotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, quum non datur vel etiam occulte tollitur. Modicum quandoque est quod gratia impedit & abscondit, si tamen modicum & non potius grande dici debeat quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum modicum vel grande amoueris & perfectè viceris, erit quod perfili. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu seu velle quasieris, sed integrè te in ipso posueris, vnitum te inuenies & pacatum quia nil ita bene sapient & placebit sicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum leuauerit, seque ab omni inordinato amore seu dispcionis cuiuslibet rei creatæ euacuauerit, aptissimus gratia percipienda ac dignus deuotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vacua inuenierit. Et quanto perfectius quis infinitimè renunciaverit, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tanto gratia celerius venit, copiosius intrat, & altius liberum cor eleuat. Tunc videbit & affluer, & mirabitur, & dilatabilitur cor eius in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse postul totaliter in manu eius usque in seculum. Ecce sic benedicetur homo, qui querit Deum in toto corde suo, nec in vanum

Gratia &
deuotionis
enqaz quia.

Esa. 60.

accipit animam suam. Hic in accipiendo lacram Eu- charistiam magnam promere:ur diuina unio- nis gratiam: quia non respicit ad propriam deuotio- nem & consolationem, sed ad Dei gloriam & ho- norem.

QUOD NECESSITATES NOSTRAS
*Christo aperire & eius gratiam
postulare debemus.*

CAPVT XVI.

Vox Discipuli.

O Dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc deuotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam & necessitatem quam patior in quantis malis & virtijs iaceo, quā sapè sum gratiatus, tentatus, turbatus & inquinatus. Pro remedio ad te venio: pro consolatione & subleuamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt: omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari & adiuuare. Tu scis, quibus bonis indigeo praे omnibus, & quam pauper sum in virtutibus. Ecce ito ante te pauper & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans. Resice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina ceciditatem meam claritate præsentia tuae, verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia grauia & contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptū & obliuionem. Erige cor meum ad te in cœlum, & ne dimittas me vagari super terram. Tu solus mihi ex hoc iam dulces casus usque in seculum, quia tu solus cibis & pottus meus, amor meus, & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum. Vti. 2. Cor. 6.

**DE ARDENTI AMORE ET VEHE-
MENIFFECTU SUSCIPENDI CHRISTUM.**

CAPVT XVII.

Vox Discipuli.

Cum summa deuotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fero ure desidero te Domine suscipere, quemadmodum multi Sancti & deuota personæ in communicando te desiderauerunt, qui tibi maximè in sanctitate vita placuerunt, & in ardentiissima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio & dignissima reuertentia, quam aliquis Sanctorum usque habuit & sentire potuit. Et licet indignus sum omnia illa sentimeta deuotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum: ac si omnia illa gratissime inflammata desideria solus haberem. Sed & quacunque potest pia mens concipere & desiderare, hæc omnia tibi cum summa reuertentia, veneratione ac intimo favore præbeo & offero. Nihil opto mihi reseruare, sed me & omnia mea tibi sponte & libentissime immolare Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus,

Vox Dilecti.

re cum talis gratitudine, dignitate & amore, cum tali fide, spe, & puritate affecto hodie suscipere, sicut te suscepit & desiderauit sanctissima mater tua gloriosa virgo Maria, quando Angelo euangelizans fabi incarnationis mysterium, humiliter & deuotè respondit: *Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum.* Et sicut beatus praecursor tuus excellensissimus Sanctorum Iohannes Baptista, in praesentia tua latabundus exultauit in gaudio Spiritus sancti, dum adhuc maternis clauderetur viceribus. Et postmodum cernens inter homines lesum ambulantem, valde se humilians, deuoto cum affectu dicebat: *Amitus autem sponsi qui sit atque vadit, cum gaudio gaudent propter vocem sponsi;* sic & ego magnis & sacris desideris opto inflammati & tibi ex toto corde me ipsum praesentare. Vnde & omnium deuotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, metales excessus, ac spirituales illuminationes, ac celicas visiones tibi offero & exhibeo cum omnibus virtutibus & laudibus ab omni creatura in celo & in terra celebratis & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus dignae lauderis, & in perpetuum glorificaris. Accipe vota mea Domine Deus meus, & desideria infinita laudationis, & immensa benedictionis, quæ tibi secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tua, jure debentur. Hoctibi reddo, & reddere desidero per singulos dies & momenta temporum, atque ad reddendum tecum tibi gratias & laudes, omnes celestes spiritus & cunctos fideles tuos precibus & affectibus inuitio & exoro. Laudent te viuunti populi, tribus & linguis, & sanctum ac mellifluum nomen tuum, cum summa iubilatione & ardenti deuotione magnificent. Et quicunque reuerenter ac deuotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & misericordiam apud te inuenire mereantur, & pro me peccatores suppliciter exorent. Quumq[ue] optata deuotione ac fruilib[us] vnione porti fuerint, & bene confortati ac mirifice refecti, & de sacra mensa coelesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

*QUOD HOMO NON SIT CURIOSUS
scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Chri-
sti, subdendo sensum suum sacre fidei.*

CAPVT XVIII.

F I N I S.

PERITIA LIBELLI
DE IMITATIONE CHRISTI.

VM libellus hic nihil, quod cuiquam obesse possit, habeat, tunc ab omnibus modo illius capaces sint, legi potest. Stylo præterea simplici, nullo verborum ornati confessus, nec vilas, usiraro admodum rationes, aut testimonia ad persuadendum adducit.

Quare tantus est in eo rerum succus, tanta vis, ac sententiarum, quibus passim abundat grauitas, ut in eo nihil mutari, adiungi aut demi possit.

Opus planè integrum & absolutum, cùm omnes assequendæ perfectionis gradus & vias attingat, continetque principia vniuersalia cultus interni, ex quibus conciones ferè innumeræ possunt deduci.

Nunquam satiat eius lectio, aut naturam parit,
at mirifice audientis animum delectat, etiamque mil-
lies repetatur: illa enim vniuersalia principia, sunt

Granat. Opus. spiritual.

veluti semina, quæ in se continent, ut animus hominis purgetur, illuminetur, perficiatur, desicetur. Est valde simile diuina scriptura, quia prater ea, quæ dicta sunt, latet in eo diuina quædam & occulta. Spiritus sancti virtus, quæ in legentis, & audiens animum, modo id cum pietate, & attente fiat, ita illabitur, ut eum penitus immutet, & à rebus creatis in Deum transferat. Versatur in explicanda Christianæ perfectionis praxi. Quare si hunc legeris libellum pie, attente & diligenter, vberes sanè fructus reportabis. Tria autem notabis capita, quæ sparsim de Christiana perfectione hic continentur.

1. Est perfectio essentialis vita Christianæ, quam pro scopo habet.
  2. Quibus vijs & gradibus ad hunc scopum perueniatur.
  3. Quæ sunt media & instrumenta eiusdem.

M m m m 3 Scopus.

Scopus.

CHISTIANA perfectio, ad quam omnes aspirare, & tendere aliquo modo tenentur, est scopus eius operis, hac autem perfectio, et si una nitatur charitate, quae animum Deo unit, quia tamen perfectae charitatis, quatuor sunt praecipua munera.

1. Parere videlicet maximum sui contemptum.
2. Impellere ad omnimodam sui abnegationem.
3. Reddere hominem ad omnia indifferentem, quae illi accident, & a diuina prouidentia immituntur.
4. Ac denique voluntatem nostram ita cum Dei beneplacito vniire, ut vi amoris unus cum illo fiat spiritus: in his quatuor charitatis officijs describendis magna ex parte versatur.

Contemptus sui.

QVIA sine eo nemo Christianam perfectionem potest aequi, subiicit varios modos, proprietates & affectus illius admirabiles, quae si ad praxim redigas, magna a Deo spera.

Lib. i. cap. 2. lib. 2. cap. 2. 6. 10. lib. 3. cap. 5. 8. 9. 10. 36. 45. 46. 47. 54. 55. 57.

Abnegatio sui.

SECUNDUO loco eadem varietate loquitur de sui abnegatione, nam primò docet quam magna sit necessitas illius, quae vniuersi amoris proprij exhalatione constituit, eo quod nostri amor pace & letitia nos priuet.

Lib. i. c. 6. lib. 2. c. 1. lib. 3. c. 31. 47.

Tum denique quia sine omnium rerum abdicatione non potest possideri vera libertas spiritus, lib. 3. cap. 31. 37.

Dicitur secundò variis modis hanc abnegationem, lib. i. cap. 17. lib. 2. c. 8.

Vocat eam nuditatem, lib. 2. c. 11. lib. 3. c. 37. 42. 48. 47. 58.

Vocat sui victoriam, lib. 3. cap. 47. 58.

Vocat mortem, lib. 3. cap. 17. 47. 49. 54. 58.

Vocat subfaktionem, l. i. c. 6. l. 3. c. 13. 32.

Dicitur & euacuatio, lib. 4. cap. 15. lib. 2. c. 9. li. 3. c. 18. 32. 36. 49. 62.

Proponuntur tertio duo genera abnegationis, non mediocriter inter se differentia, quorum usus & praxis illud praecepit requirit, ut omnes diu & multum in primo exerceantur, antequam ad secundum perueniantur.

Nam primum versatur tantum in coercendo & moderando appetitum rerum sensibilium & terrena- rum, sive interna sive externa, ut est amor & cupiditates diuinitatum, honorum, voluptatum, patrem, &c. lib. i. cap. 6. 22. lib. 3. c. 13. 22. 31. 42. 46. 47. 58.

Secundum abnegationis genus longe sublimius est, & a paucis cognitum, a paucioribus vero ad usum & opus redactum, est enim totum spirituale, cum in tollenda omni impuritate & proprietate versetur, quae sepe contaminat amorem, & desiderium rerum celestium & spiritualium, quia si quis amat propter se tantum, & non propter Deum, amor esse impurus dignoscitur, lib. i. c. 15. lib. 2. c. 9. 10. 11. 12. lib. 3. c. 12. 54.

Indifferentia.

TERTIO loco quoniam anima maximè disponitur ad unionem cum Deo per indifferentiam virtutem, valde ponderanda sunt, quae hoc in libello dicuntur lib. 2. c. 12. lib. 3. c. 16. 19. 24. 29.

Conformitas cum Dei voluntate.

Quarto loco ponderanda sunt valde, quae de postremo charitatis officio, quae consistit in concordia voluntatis nostrae cum Diuino be-

neplacito, ab auctore dicuntur, & colligemus praecisas quasdam huius summae perfectionis descriptiones, in quibus admirabiles perfectae charitatis conditiones & actus tanguntur. Vocatur enim i. v. nio, 2. ex verbis Evangelicis voluntatem Dei facere, 3. intentio pura Dei, 4. conuersio ad Deum, 5. querere, inuenire, sapere Deum, 6. honor, glorificatio, laus Dei, 7. amor purus, renuntiatio, resignatio, 8. traditio, commissio, oblatio, 9. quietes in Deo, 10. reffere omnia in Deum, 11. libertas mentis, 12. ambulare in veritate, 13.flare ad nutum Dei, 14. gaudere, latari in Deo, 15. estimatio Dei, 16. immolatio, 17. Ponere se in manu Dei, 18. a se exire, & in Deum tranfire, 19. esse Deum nobis omnia, 20. non flare super se ipsum, 21. non sentire se, sed Deum, 22. appropinquare Deo, 23. firmare se totum in Deo, 24. subiecti Deo, 25. incurvare tortuositatem, 26. conuertere cor in uno Deo. Lib. i. c. 3. 7. 12. 14. 15. 16. 17. 1. 2. c. 1. 2. 4. 5. 10. 11. 31. 1. 3. c. 7. 27. 10. 15. 16. 17. 18. 30. 31. 29. 36. 37. 38. 55. 33. 32. 42. 43. 44. 39. 44. 45. 39. 47. 53. 54. 55. 61. 59. 52. 63. lib. 4. c. 7. 8. 9. 12. 13. 15. 16.

De triplici via attingendi perfectionem.

ADsequendum perfectam charitatem, & excendenda quatuor eius munera, triplici via incedendum est, purgatiua, illuminatiua, & vnitua.

Quoad viam purgatiuam proponuntur quinque illius gradus per quos ascendendum est, ut plenaria purgetur.

Primus gradus est concipere magnum odium peccatorum, ut illa fungiamus, ad quod excitandum agit de compunctione cordis, lib. 2. c. 21.

De laetitiae bonae conscientiae, & tristitia malae, li. 2. c. 6.

De odio peccatorum, l. 3. c. 5. 58.

De mundi vanitate, lib. 1. c. 1.

De consideratione humanae miseriae, lib. 1. c. 22.

De meditatione mortis ibidem cap. 23.

De paenitentia peccatorum, ibid. c. 2. 4.

De confessione propriæ infirmitatis, & huius vita miserijs, lib. 3. c. 22.

De aeterna vita desiderio, ibid. c. 52. 53. 54.

De diligentia mandatorum, &c. ibid. c. 3.

Deplorat peccata, lib. 4. c. 9.

Secundus gradus est viriliter certare contra omnes tentationes, ne in priora peccata recidamus, lib. 1. c. 13. 2. lib. 3. c. 7. 13. 26. 40. lib. 4. c. 10. 18.

Tertius gradus est quotidianus progressus in via spirituali, quo vim nobis faciendo, & mores semper in melius commutato: expellimus tepiditatem, quæ sola gratia iustificante contenta, omnem emendationis laborem refutat: habetur Victoria sui, feruore emendationis, mortificatione, renouatione boni propositi, fuga otij, exercitio rerum spiritualium, feruore.

Quartus gradus est extirpatio malorum habituum, qui sunt pravae quadam inclinationes animi, acquisita ex frequentibus actibus vitiis, ideoq; ad perfectionem consequandam omni studio conandum est, ut eas radicibus euellamus.

Agitur autem in hoc libello de cura, non omnii quidem, sed quorundam malorum habituum, qui hominum spiritualium animos obsidere solent. Contra curiositatem, loquacitatem, elationem animi, vanam spem, securitatem, credulitatem, familiaritatem, proprium sensum, iudicium temerarium, vanam scientiam, animi dilectionem, affectus bonorum temporalium lib. 1. c. 20. 10. 7. 8. 9. 4. 13. 22. lib. 2. c. 5. lib. 3. c. 28. 48. 50. 62. 63.

Quintus gradus est mortificatio passionum, pro qua vide quæ de abnegatione sui dicta sunt super-

ts, lib. i. c. 6. 43. lib. 3. c. 3. 6. 31. 37. 61.

Quod viam illuminatiam, quæ tota consistit
in virtutum exercitatione, legantur quæ dicta sunt
de humilitate, de contemptu sui, lib. 2. cap. 2. lib. 3.
cap. 5. 8. 9. 10. 15. 22. 45. 46. 51. 55.

De patientia in aduersis, &c. lib. 1. cap. 21. lib. 2.
cap. 3. 10. 11. 12. lib. 3. cap. 12. 20. 21. 33. 34. 35. 41. 51. 52.
56. 61. 62.

De charitate fraterna, & operibus ex caritate fa-
ctis, lib. 1. c. 15. 16.

De obedientia, lib. 1. c. 9. lib. 3. c. 14. 54.

De prudenter, lib. 1. c. 4. lib. 3. c. 43.

De pace, lib. 1. c. 3. 6. lib. 3. c. 25. 29.

De gratitudine, lib. 2. c. 10. lib. 3. c. 11. 24. 26. 27.

De spe erigenda, & fiducia diuinæ prouidentiæ,
lib. 2. c. 11. lib. 3. c. 35. 44. 64.

De temperantia, lib. 3. c. 30.

Quoniam ad virtutes plus nos excitant exempla,
quam verba, ob oculos ponuntur exempla, lib. 1.
cap. 18.

Quoad viam vnitiam, qua homo cum Deo per-
fectæ caritatis vinculo coniungitur, repete quæ di-
cta sunt de conformatione cum Dei voluntate.

Item obserua signa veri amoris practici, quare
non agit de via vnitia mystica, quæ conslitit in ex-
cessu, & abstractione mentis, quamvis eam com-
mender, lib. 3. cap. 3.

Docet igitur viam vnitiam practicam, vti colli-
gitur ex dictis superius de quatuor officijs charitatis
& alias signis.

1. Signum: Pati libenter, lib. 2. cap. 11. lib. 3. c. 6. 7.
Tredecim alia habentur, lib. 3. c. 6. 7.

15. Ex ijs qstæ cogitamus & loquimur, lib. 3. c. 53.

16. Superiurum ad Deum, lib. 3. c. 23.

17. Puritas intentionis, lib. 2. c. 4. lib. 3. c. 28.

18. Solus cor nostrum possidet, lib. 2. c. 7. 8.

19. Gignit consortium & intimam familiarita-
tem.

20. Non desiderat nisi quod Deo placet, lib. 3. c. 16.

21. Solatium in Deo, lib. 3. c. 13. 18.

22. Dirigit omnia in Deum, sicut in finem, lib. 3.
cap. 10.

Instrumenta sunt necessaria ad perfectionem af-
sequendam multo magis quam ad alias artes.

Hac sunt vel interna vel externa. Interna sunt
gratia Dei, oratio, examen, discretio spirituum, &
electio: externa directio, lectio sacra, recessus, aco-
foliduo, vita religiosa, & Eucharistia frequens per-
ceptio.

Primum & potissimum omnium instrumentum
est diuina gratia, quæ est donum quoddam superna-
turale atque diuinum, gratis & ex mera Deibonite
noscis communicatum, quo quidem natura
corrupta, & ad malum semper proclivis ita perfici-
tur, sanatur, & roboratur, vt facile posse non solu-
cavere peccata, sed etiam per viam virtutum ad sua
perfectio culmen peruenire. Sed quoniam aliqui
ita se in mortificatione ac virtutum studio exercet,
vt plus suæ industriae, quam diuinæ gratia tribuant,
quod Pelagianum sapit, ab hoc scopulo nos liberat,
dum ait omnia gratia tribuendum, lib. 3. cap. 59.

Hac de causa sepiissime ad orandum Deum se
convertis, petens quod se naturæ viribus nullo mo-
do consequi posse fatetur, lib. 3. cap. 4. 17. 26. 27. 31.
32. 35.

Ibidem implorat diuinum auxilium, ad recupe-
randam deuotionem mentis illuminationem, &c.
vtqæ acrius nos impellat ad hanc gratiam experien-
dam, eius ponit necessitatem, lib. 2. c. 8. 12. lib. 3. c. 9.
15. 17. 60.

Secundum instrumentum ad gratiam & perfe-
ctionem consequendam est oratio, cuius praecpta

nulla tradit, sed ex modo, quo orat, præcepta hauri-
es, quia praxis praefat præceptis.

Tria itaque præcipua animaduerte.

1. O Rationis perfectionem non confistere in so-
la & nuda diuinartum rerum contemplati-
one, seu interiori discursu, ex quo gressus spi-
ritualis sequi solet, sed ad proxim & opus, id est ad
vitam recte instituendam, ita vt ex praktico lumine
orationis dirigamur & efficaciter moueamur ad o-
perandum, lib. 3. cap. 17. 30. 32.

2. Orationis materiam esse variam ac multipli-
cem, nullis enim limitibus circumscrribitur, nam
circa omnia, diuina, & humana, creata & increata
versatur oratio. Vnde hic libellus aptam esse oran-
di materiam, & Christi vitam imprimis dicit me-
ditandam, lib. 1. c. 1. lib. 2. c. 1.

3. Orationis formam tribus constare, præparatio-
ne, meditazione, colloquio.

Quoad præparationem, quia magni est momenti,
excitatur in corde nostro ardens desiderium oratio-
nis, lib. 3. c. 7. 27. 44. 53. 58.

Potulat etiam loi diuinum auxilium ad abigen-
das distractions. Tertio paulo ante orationis prin-
cipium præmittendus est actus religionis summè
necessarius, qui in Dei adoratione, & latrâ confitit.
Primò expedit tironibus multo tempore se in hoc
actu exercere, cum per eum aditus ad ceteros pate-
fiat, qui postea explicabuntur. Adoratio enim est
actus quidam reuerentie & honoris, qui exhibetur
Deo, ortus ex cognitione propriæ infirmitatis &
magnitudinis diuinæ, vnde nos humiliamus: de hoc
lib. 3. cap. 4. 9. 45. lib. 4. cap. 1.

Quoad meditationem, cum tota illius vis varijs
excitandis affectibus consultat, qui consequi debent
aliquam conſiderationem alicuius rei, subiiciuntur
præcipiti.

1. Est admirationis, qui fere semper cum exclama-
tione exprimi solet: Verbi gratia. O quantus fortior
omnium religiosorum, lib. 1. c. 18. 22. lib. 3. c. 6. 11.
49. li. 4. c. 1. 3. II. 13.

2. Est doloris, compunctionis, erubescencie, con-
fusionis, accusationis, obiturgationis sui ipsius, V. G.
ob hebetudo & duritia cordis humani, & exemplo
mundanorum confunditur, lib. 1. c. 2. 18. 23. 24.
lib. 3. c. 14. 22. 51. 57. lib. 4. c. 1. 7. 9. 14.

3. Affectus est timoris, quem excitat meditatio
mortis, judicij, & lib. 1. cap. 23. 24. lib. 3. c. 1. 5. 15.

4. Affectus est spei, qui facit ne quis animo de-
spondeat, sed Dei auxilio nixus speret, quicquid lex
Christi præcipit. Adhoc iuuant, que de diuina gra-
tia dixit supra, fundamentum enim spei præcipuum
est gratia diuina, lib. 3. c. 19. 20. 21. 35. 51. 62. 64.

5. Est desiderij vehementis per suspiria & exclama-
tiones ad Deum, vel propter æternam vitam, vel
propter gratiam, &c. vt; O quando veniet, lib. 1. c.
II. 15. 20. 25. lib. 3. c. 22. 23. 39. 53. lib. 4. c. 17. 15.

6. Est amoris diuinæ, qui vbi cor amantis occupa-
uit, rapit illud extra se, & transfert in Deum, cum
quo unum sit per intimam familiaritatis consortium,
vnde oritur conformitas illa voluntatis, de qua supa.
Obseruanda præterea feruentes quadam alpi-
rationes ad Deum ex hoc amoris incendio stillan-
tes, qualis est illa, o veritas Deus, fac me vnum te-
cum in charitate perpetua, lib. 1. cap. 3. 6. II. 23. lib.
4. cap. 17.

7. Est gratiarum actionis & laudis diuinæ, qui
quomodo sit exercendus, discis, lib. 3. c. 6. 9. II. 24.
34. 55. 54.

8. Est oblatio spontanea facta Deo, lib. 3. c. 16. 42. 55.

9. Est peritio alicuius doni, qui passim habetur to-
to libello, 3. c. 4. 6. 16. 17. 26. 27. 30. 32. 34. 39. 60. lib.
4. cap. 9. 16.

Hi sunt affectus & actus praecipui meditationis, qui omnes ad unum scopum dirigi debent, id est, ad audiendas diuinias inspirationes; quanta autem deuotione, attentione, & reverentia excipienda sunt, cum nihil aliud sint, quam diuina loquutio ad suam voluntatem manifestandam, habetur, lib. 1. 213. lib. 3. cap. 12. 13.

Sequitur colloquium, quod est ultima pars orationis, quamuis nihil prohibeat miseri in tota meditatione colloquia, quia sunt ardentes quadam & familiares colloquitiones cum Deo, in quibus à Spiritu sancto excitatur varijs affectus, quorum nulla certa regula dari potest, lib. 4. c. 1. 2. 13.

Nota pulcherrimas colloquij formas; modo enim anima cum Deo, modo Deum loquentem audit: Nota ut apte amplificet varijs affectus, nunc gratiam deuotionis perendo; interdum querimoniae & lamentationes, obiurgationes & desideria: cū interrogationibus ad pellendum torporem, cum exclamationibus, ex dolore, admiratione, &c. Item comparisonibus, antithesisibus, quibus homo vehementer excitatur ad aliquid faciendum. Sic de exemplis piorum, & confirmatione voluntatis, quā se firmanit ostendit ad bonum, lib. 3. c. 3. 9. 11. 13. 14. 15. 23. 39. 53. 54. lib. 2. cap. 12. lib. 1. cap. 18. 22. 23. 24. 25.

Tertium instrumentum est examen conscientiae, quod saepe, saltem bis in die, fieri debet, lib. 1. cap. 10. Pro particulari defectuum discusione pro perfectioribus, quibus conuenit examinare, quō ferantur desideria, lib. 3. c. 12.

Quartum instrumentum est discretio spirituum, quia est lumen internum ad discernendos motus animi bonos & malos, naturales & gratuitos necessarij, quo & multa occulta ad vitam, & perfectionem Christianam pertinientia deteguntur.

De hac discretionione, quia sparsim agitur hic, ad quadam principia est tortum reducendum.

Primum igitur sit diligenter considerare interiores animi motiones, vtrum ex Deo sint, & in dubio non propendere, sed totum Deo committere, li. 3. c. 16. 12.

2. Diligenter animaduertendos motus naturae & gratiae, quia inter se contrarij, assert varia discrimina, quā ad unum praecepit reducuntur, scilicet naturam, se, & sua commoda querere, fugere mala, gratiam impellere ad sūi contemptum, omnia mala libenter amplectenda. Deinde solum quārendum, quā pondera, vt cognoscas proprium amorem sub specie boni fallere. lib. 3. c. 59.

3. Examinare virtutes, vtrum vera ac solida, auctiæ & inanes, lib. 1. cap. 9. 15. 16. 17. 19. lib. 3. c. 22. 5.

4. Discutere consolationes, item desolations an bona. Bonas autem facit, si humilitatem & compunctionem pariant, lib. 2. c. 10. 11. 12. lib. 3. c. 40.

5. Mensuram perfectionis vel progressus non summi ex abundantia consolationum, nec contra. Magnam virtutem vero indicare eum qui libenter suffert subtractionem lib. 2. c. 9. 12. lib. 3. c. 8. 29.

6. Quomodo se gerat quis in consolationibus, & primò quidem non sunt nimis audie quārendæ, sed humilitas & timor conferuandi, lib. 2. c. 9. Gratias agendum, nec ijs adhærendum admittendæ, vt nos reddant fortis: eas dari debilibus: cauenda indirectiones in ijs, & cogitare de desolatione futura, lib. 3. cap. 8. 9.

7. Principium continet quid faciendum tempore derelictionis, vt primò non desperare. 2. agere gratias tanquam pro magno beneficio. 3. Deus nos humiliat, vt ei magis subiiciamur. 4. vt nos ei offeramus, & ad omnia prompti reddamur. 5. vt opera bona non relinqamus, sed &c. 6. cogitemus derelictionis utilitates, vt humilitas, consolatio in solo eo, non in homine, &c. sicque purgemur, lib. 2. c. 9. 10. 11. 12. lib. 3. cap. 8. 35. 55. lib. 4. c. 15.

8. Principium presumere animum contra apathiam, id est, insensibilitatem: sunt enim quidam qui statim perfectionem in carentia omnium tentationum: Ait autem non esse malum tentari, lib. 1. c. 13. lib. 2. cap. 9. lib. 3. c. 7. 13. 35. 38.

Quintum instrumentum perfectionis est electio eius, quod melius est & facilius ad ultimum finem: ad quem assequendum tradit documenta.

1. Ut in omni re eligenda proponamus nobis ultimum finem, id est Dei gloriam, lib. 3. cap. 10.

2. Purgetur affectus tendens ad creaturam.

3. Posito ante oculos ultimo fine, in æquilibrio subtilissimum, sequuntur quod diuina glorie & salutis nostra conducibilis viderimus, lib. 3. c. 4. 36.

4. Tum vero obsecranda est Diuina Clementia, vt mentem instruat, & voluntatem impellat, quounque voluerit, lib. 3. cap. 16.

5. Fiat discussio examinando rei eligendæ affectus, lib. 3. c. 12.

Sextum instrumentum est directio, vt scilicet aliquem peritum ducem sequamur, li. 1. cap. 4. 8. 9. 10.

Septimum est lectio sacra, lib. 1. c. 5. lib. 3. 48. lib. 4. cap. 11.

Ottavum secessus externus & internus, lib. 1. c. 10. 19. 21. lib. 2. c. 2. lib. 3. 36.

Nonum vita religiosa, de qua sexdecim conditiones, lib. 1. c. 17. 19. lib. 3. c. 11.

Dicimum sacra communionis frequens usus, de qua toto libro quarto agit, & considera. 1. reverentiam, desiderium, puritatem, oblationem diuinam gratia, amorem, confusionem, necessitates aperi, afici conare, custodi cor, &c.

Epistola

Epistola

CAROLI A BASILICA

PETRI PRESB. MEDIOLANEN. EX

congregatione Clericorum Reg. S.Pauli decollati.

AD R.P.F. LDOVICVM

Granatensem.

DE OBITV CAROLI CARD. S. PRAXEDIS ARCHI-

episcopi Mediolani.

In memoria eterna erit iustus, ab auditione mala non timebit.

Psal. 111.

Significasti mihi s̄p̄ius literis tuis, optime Pater, nihil me tibi gratiū facere posse, quā vt de Caroli Cardinalis Sancta Praxedis, Archiepiscopi Mediolani actionibus, quem nunc sempiterna vita frui speramus, aliquid scriberem. Quia ego pia admodum voluntate tua, amatisimōque in Cardinalem animo mirifice delectatus, tum alias ad te de rebus illius non semel litteras dedi; tum hoc tempore de sanctissimis exercitationibus, diuinisque contemplationibus scripturus eram; quibus, in sacro Varalio monte, superioribus diebus, pricipiū quadam studio se dederat. Sed me miserum, spirituales illę iucundantes eo exiit, nobis quidem acerbissimo, conclusa sunt, de quo te iam arbitror audisse; cūm tristissimi casus fama in omnes partes iam perueniret; orbemque luctu impleuerit. Nunc de vtroque ad te scribam, de sacris contemplationibus, & morte; ex quibus illa, magnam spiritus tibi afferent delectationem; in huius vero narratione, aliquid, opinor, vt sit, in dolore leuacionis, inuenies. Cupiebat optimus Antistes superioribus mensibus paulum s̄e de turba, & à negotijs, in sanctū otium solitudinemque conferre; vt quemadmodum certis temporibus solebat, anima sua statum, officia, culpasque diligenter secum reputaret; & spiritus sui viribus instauratis, ad Ecclesias sua gubernationē reuetereret: quamquam aliam quoque cauissam, pricipiū cuiusdam contentionis orādo adhibendo, hoc tempore habuisse, ijs notum est, quibus illius arcana consilia, grauisimaque, quā nunc suscepimus, munera ignota non sunt. Cui rei etiam iudicio est, eum, & longinquorem, & insigniorem locum ad id delegisse; longiorique temporis spatio in eo moratum esse, quam solebat. Sed illud quoque verum est, aliquot iam annos, eum Dominicā passionis memoria mirifice delectari solitum fuisse; eamque animo ita fixam habuisse; vt illius varijs modis tractande, diuidende, & ordinande finem non faceret; tempusque aliquod cupidē obseruaret, quo animus illius ab interpellationibus liber, in eiusmodi sacris meditationibus posset conquietere. Dicā postrem, cum eum Deus post maximos labores, grauesque persecções in cælum, vt sperantis, accersire vellent; quibus diuine gloria, & honori seruens, annis præsertim circiter viginti quibus in hac Ecclesia resedit, exercitus fuerat; ultimo, & insigni huius vita beneficio, eam ei mentem dedisse, vt pricipiū illam mortis caussa preparationem adhiberet. Itaque, cum sacram ordinationum solemnitatē sacrī Septembriis temporibus, de more esset celebraturus; unicum accepit, Franciscū Bossum Episcopum Nouariensem in grauissimum morbum incidisse, ita vt mortis periculum in horas immineret. Statim ipsa nocte, nulla habita incommodi: licet ratione, vt erat eiusmodi præsertim necessitas in tempore, & erga Provincię Episcopos, charitate admirabilis; Nouariam contendit. Mortuum Episcopum cū offendisset; & qua pro insigni sua pietate solebat, funeris, celebrandi officia præstissem; concionem habuisset; sanctissime communionis sacramentum frequentissimo populo ministrasset; profectus est Vercellas, vt vrbis illius Ecclesias quibusdam in rebus consulueret. Francisco enim Bonhomio Apostolica sedis nomine in Germania absente, curam illius Ecclesia auctoritate Apostolica; præter id, quod ad eū, vissat, ut Metropolitanum, spectabat; benignè suscepit. Atque non Ecclesiastica solum, sed ciuilia etiam, ea quae grauissima negotia ibi confecit; ex quibus perniciosa discordia facile extitissent. Fuit eo tempore cum Cardinalibus Vercellensi, & Montisregalisi, & cum Episcopis nonnullis; qui ad eum iam solebant etiam ex longinquis provincijs, tanquam ad Ecclesiastice discipline magistrum frequenter venire. Tū inuitatus a Sabaudia Duce, qui se ei maxime deditum filium profitebatur. Taurinum concessit: vbi postquam cū duce collocutus, & sacrosanctum limitem, quod suscepta olim laboriosa admodum peregrinatione, magno pietatis documento, inuicerat; veneratus esset; & in Varalium montem se recepit, qui verè sub Alpium iugō, inter Helveticos, Pedemontanosque sutes positus, ab urbe Vercellensi, Nouariensi & Comensi millia passuum viginti, quinque, aut ad summum triginta, distat; à Mediolanensi quinquaginta quinque. Ibi ante annos fere centum, vnum ex fratribus S. Francisci, ordinis, quē obseruantia dicunt, Mediolanensis, ex familia Caima, sepulchrum Domini imitatione Hierosolymitanum, posuit: fratrum suorum monasterium, quædāque sacella, ex multis piorum virorum eleemosynis ædificauit, in quibus historia Dominica passionis pulcherrimis statuis & ad pium animis affectum exercitatum accommodatis, expressa est. Ijs addita sime plura alia facella, non solum passionis Domini, sed sacrarum aliartarum historiarum imagines referentia: quæ in summa montis parte distinctis locis posita, pulcherrimam præbent piorum mentibus sacrarum exercitationum opportunitatem. Huc igitur in fratum monasterio vir sanctus Carolus, cum Patre Francisco Adorno, societatis Iesu, magna pietatis, doctrinaque viro, confessionum ministro, & spiritualium exercitationum adiutorie, cum se recipisset, primū animo studiofissimè expurgando operam dedit, & certi temporis generali peccatorum confessionem, pro sua consuertinde habuit, quam non longis intervallis repetere solebat. Venit deinde ad sanctis.

Carolus Borromaeus quam assiduo fuerit in meditatione da Passione Christi.

Funeralis
Francisco
Bosco Epis.
sco N. uar.
rier sex.
luis.

Vercellen-
siam Ecclesiæ
vissat.

Taurini lim-
item s. cre-
sari sum
videt.

Varalia es-
tiganda
confessio
recolendiq
passio
Dominica
operæ dedit.

sanctis.

santissimæ passionis meditationes; in quibus eos quoque, quos ex familia secum habebat, exerceri voluit. Diei, & noctis etiam, certa tempora distributa erant; quibus quemlibet ad meditandum, & orandum in facillis esse oportebat. Cardinalis autem, qui tamen communī tempore contentus non erat, propriū sibi sacellum, nullo comite, depositabat. Iucundissimum erat pietatis spectaculum, quod suauem conscientię acutum admovebat, videre tantū virum, nocte præsertim, solum, parvula latera sub pallio recepta, per ea loca ire, quō spiritualis affectus acris inuirabat. Atque in eo maxime elucere vīsum est eius singulare sacræ contemplationis studium;

*Otto horas
continuas
flexus genitus
in contem-
platione per-
sistit.*

quod cum ea paulisper intermittenda esset, & ad Cardinalem Vercellensem Aronam eundum, nocte ante, octo ipsas horas, vna cum familia, in ea permācium familiæ fit: cum toto eo spatio genibus tantummodo nixus, nulla corporis parte flecteretur: Immo ad extremū queri de eo vīsus est, qui horologium curabat, qua præmītū spatiū contraxisset. Tempus constitutum erat, quo omnes congregati, loco quisque suo, quid meditatus esset, animoque piē fensile, in medium afferebat. Quia in sacra communicatione, narrant cœlestia verba, & sententias ex sacro illo Caroli ore exceperisse: qui quasi olor quidam supernus, morti propinquus, statuores quam solebat, voces edebat. Narrauit mihi Pater Franciscus, te diuini illius pectoris sensus, intimaque cogitationes spiritali fuauit, lacrymisque coniunctas, sapientiam suam obstuuisse, dulcique item fletu prosecutū esse. Quam vero hic adhibuit, vita & vīctus asperitas, quamquam sine dubio erat maxima, ipsi tamen noua non erat; cuius solitus iam cibis erat panis, & aqua; & cum paucis horis in paleis cubaret, commoda saneratione vti sibi videbatur. Neque is erat, qui flagellorum & cilicij disciplinam vnguam omittebat. Itaque non magnum erat, illum eo quoque tempore pane, & aqua vitam sustentare; ligno iacentem breuem somnum in cubiclo capere; & flagella sibi adhibere: quibus cum sanguinem quandoque haustis, interulam sanguine a persam, quam ille studiose occultauerat, & flagella item cupidissime conquista, quidam inter res charissimas reposuerunt. Illud quoque sibi ministeriū sumpserat, ante lucem lumen afferret Patri, à quo reliqua familia acciperet, ne incommodo afficeret suos. Quo severiore, erga se indies vtebatur disciplina, eo se humaniore, miroremque erga alios praestabat: consueveratque noctu lumen in parvo cubiculo suo habere, tum ne cubicularijs forte luminis inferendi molestiam exhiberet, tum etiam vt quemadmodum existimo, iunctu piarum tabularum, quas ibi habebat, aspectu frueretur, si quando oculos aperiret. Antequam autem à monte discederet, vbi nō amplius quindecim dies, neque id sine interullo, moratus videtur, tentari valetudine cœpit; ex qua suo, & Patris confilio, non nihil remisit de consueta vita asperitate. Atque cum febri se laborasse sentiret, tempusque redeundi videretur, discedendum sibi statuit. Medicum quidem in reditu consuluit, sed curationem tamen, vt solent, qui id facere possunt, statim non adhibuit, expectauit autem pro sua confutudine, num febris reueteretur, qui antea quandoque, ne quarto quidē febris imperu ad medicinam configerat, & absque illa tamen emerserat. In quo vir sanctus, sicuti in reliquis, pauperum vitam sequebatur, qui non solum non habent, cum agrotant, vnde currentur, medicinamque adhibeant, sed ne opera quidem, & labore consueto abstinere, & cessationis beneficio frui possunt, cum rebus ad vīctum necessarijs destituantur: quam ad rem naturam tamen, & corporis sui diuturna experientia vtebatur. Multas habuit totum illud

absentiæ tempus futuri obitus præsiones. Nam præter inuicatam illam preparationem, precipuanObitum satis
dicia multa
habent, suauitatem in ijs exercitationibus ex glorioso sepul-

chri mysterio capiebat, nam cum sacello, & imagi-

nibus destitueretur, quæ sumptu meditationi pro-

priè conuenirent, ad sepulchrum semper se refe-

bat, ex eius contemplatione diuiniora quedam mé-

tis cogitare hauriebat: & cum profectione inducta,

omnes de monte descendenter, animaduertissent;

Cardinale ipsum deesse, mulierculæ cuiusdam in-

dicio, in sepulchri antro ille repertus est. Sacrum missæ officium, nescio an post remum, præter confu-

tudinem, perpetuis cum lacrymis celebravit. De

morte frequenter loquebatur. Sæpè commemora-

bat, suos ferè diū viuere non solere. Patrem suum

Gibertum comitem, cum atatis quadraginta septē

annorum esset, mortem obiisse. Mirum esse, quod

ipse ad eandem ætatem peruenisset, quod duodecim

ante annos morbis, & curationibus adeò debilitatus

erat, ut omnium iudicio morti propinquus iudica-

rebat. Atque fuit ille quidem, dum inueniens esset, etiā

medicorum sententia, neque id ob vitę asperitatem,

quam nondum coperat; ea valetudinis conditio-

ne, vt mirati sint quicunque cum nouerant vitam

potuisse producere longius, sed omissa ille nimis ex-

quilibus corporis cura, ex piorum, prudentiumque vi-

rorum consilio, simplicem, communemque vivendi

rationem elegit; cuius beneficio, licet cum abstinen-

tia, deinde, & cum asperitate eam coniunxerit, reli-

qua ætate, hoc est annorum circiter duodecim cur-

su, bona valetudine, in magnis curæ Episcopalis la-

boribus, vīsus est, vt potius, existimandus ille sit per

radiorem, & severiorē vita disciplinam hosc pos-

stremos vitę annos à Domino obtinuisse; quam vel

modicum propter eam temporis desperidisce. In re-

ditu, dum febri laboraret, commemorabat, & libe-

ter quidem, vt omnia, quæ ad eundem pertinerent;

Pium quintum sanctæ memorie Pontificem maxi-

mum, cum non longe se à morte esse sentiret, sur-

xisse tamen, & septem vrbis ecclesias inuisiisse. Di-

spatatab diuinis de excellenti illa voluntate, qua

rebus alijs omnibus omisis, vnum Domini sequi,

& spectare debemus, neque alius quidquam, etiam

spirituale, nobis in hac vita proponere medum enim

alijs, dicebat, capime & teneri oportet, sed ijs ipsi

liberum me præbere, que ad huius Ecclesia utilita-

tem institu. Incumbere me perpetuo æquum est,

donec vitam, in Domini cultum: si alio migrandum sit,

præsto esse debeo, & quidquid agendum restat,

diuina prouidentia commendatum liberè relin-

quere. Sed quid ego de absentia huius tempore lo-

quor? multis ab hinc mentibus edebat huiusmodi

animi sui cogitationes: neque ita multo ante, mihi

quadam ex causa dicebat, vitę spatiū sibi videri

non amplius ferè prorogandum, nō fortè ad annos

aliquot inter morborum incommoda traducendos.

Venit ille Mediolanum feria sexta, vesperi, quo die,

communi Ecclesia officio, ad mortuorum subsidiū

diuina celebrantur. Qæ quidem diuina fuit prou-

dentia, vt tantisper grauitas morbi lateret, donec reuersus quo-

ad sedem suam, in ea statim moriturus, reueteretur, modo cubicu-

lum autem in suo, maieri cubiculo decubuisse, pe-

sum suum in curarit.

ritissimis medicis vocatis expectabat sequenti die,

hora ferè decima octaua, an febris rursus accederet.

Iusserat ex summa partu cubiculi sui parte tabulam

eueli, in qua Salvatoris nostri mortuum corpus de-

pictum erat, & super conopei fulcimenta collocari,

vt eam, cum oculis tolleret, posset aspicere. Aliam

in ima lecti parte appendi, vt directo eam spectaret

obtutu in qua Christi Domini effigies erat, agonia

in horto laborantis. Aitare item in ipso cubiculo

poni voluerat optimè instructum; cum pulchra ta-

bula,

*Epoca suis
vinclis ratio.*

*Aduersa va-
letudine cor-
ripitur.*

bula, quæ Domini sepulchrum referebat: ut aptam
 omnium terum consecrationem, eundemque prefa-
 giorum cursum agnoscere posset. Vicefima prima
 ferè, ni fallor, hora erat, hoc est tertia ante noctem;
 cùm nescio quomodo grauius laborare coepit, vt o-
 culis aperit ferè esse nō posse videretur, astabamus
 illi; & modo hic, modo ille, varijs rebus proponen-
 dis tentabat; vt oculos aperiret. Dixi ego illi, me nō
 credere, eum dormire, sed contemplari, facereque,
 vt optimum virum Mutinensem Episcopum fecisse,
 quandoquo referebat: dicebat enim: cùm pericu-
 lo valde ille agrotaret; clausis oculis semper secum
 cogitasse, neque cuicquam auscultare voluisse; roga-
 seque ne quis à Deo se tali tempore auelleret, & ad
 humana dederet. subridere visus est, cùm hæc di-
 xi, & manxit tamen vt prius: comparauit imprudens
 illius morbum qui leuis habebatur, cùm Episco-
 pi illius mortifera valetudine diuinaque nesci-
 ens quid dicerem. Ac mihi quidem huiusmodi rem
 consideranti, venit in mentem, illum, cùm ingraue-
 scere morbum sentiret, dedita opera ita seipsum
 collegisse, cogitationemque ab omnibus viris huius
 rationibus autocasse: postremoque tempore eam
 constantiam, fidem, modestiam, & cum Deo con-
 iunctionem præ se tulisse, quam antea facta vita
 ostenderat. Is autem reuera erat, qui ne à Deo pau-
 lulum disiungeretur, omnia alia facile relinque-
 ret, diuinæque prouidentia libere committeret; &
 quique mallet communii quadam, & vulgaris ra-
 tione, quam præclaris quibusdam virtutis indi-
 cij, ex hac vita decedere. Quamquam enim opta-
 ble erat, vt eius obitum præclaris quibusdam, &
 speciosis sanctitatis significationibus ornatum vide-
 remus: quid aliud erat tamen, quod post perpetuum
 rerum admirabilium, & proprie incredibilium cur-
 sum, in eius vita, aut morte magnopere requirere-
 mus? Cùm medici venissent, & in ea ferè intentitia
 essent, vt de graui aliqua, & diuitura agrotatione su-
 spicarentur, naturæ vim valde desiccre paulò post
 intellexerunt. Id nobis qui aderamus cùm dixissent,
 quid animi in nobis reliquum fuerit, facile existima-
 re licet. Misimus statim, vt in Ecclesijs oratio ante
 sanctissimum Sacramentum institeretur: & de vi-
 atico, Extremaque vñctione illi adhibenda agere
 coepimus. Dicatum illi est à Patre Francisco, qui sem-
 per assuit, tempus esse, vt ex hac vita abiret, & ideo
 sacri viatici subsidium sibi compararet. Ille autem,
 se enixe petere, statim respondit. Cùmque, Canonico-
 rum collegio cùm sacris indumentis comitante,
 sanctissima Eucharistia in Archiepiscopale faciliū
 allata esset, quasiuimus ex eo, vt rūm afferri tunc
 veller: Nunc, inquit ille. Quæ quidem sola verba eo
 periculi tempore protulit ex quo perspicuum esse
 videtur, illum, si voluisset, alia quoque potuisse di-
 cere. Immo ex eo etiam integræ eius sensus cognosci
 potuerunt, quod cùm interrogaretur, vt rūm vellet
 Archipresbyteri manu, an alterius afferri sanctissi-
 mam Eucharistiam; paululum, vt sepe solebat, ante-
 quam responderet, apud se cogitauit: tum de Archi-
 presbytero significauit. Quod idem fecit, cùm ab
 eo quereretur, num vellet Provinciæ Episcopos, se-
 condum ea, quæ in eo genere conficerat, decreta, ac-
 cursiri. Præterea verò de morre tum obeunda, & ex-
 tremis sublidis recipiendis ea vultus constantia ac-
 cepit, qua rem quilibet notam, & expectatam audi-
 jet. Neque enim vel leui aliquo indicio commotu-
 ri visus est: immo cùm eius confobinus Comes Re-
 natus Borromaeus, humana quadam amoris signifi-
 catione, hortatus esset, ne eo tamen nuncio terrere-
 tur; subrigit sanctus sacerdos ad ea iuuenis amanis-
 simi verba. Rogauit ego, vt illud S. Martini secum
 dicere vellet, Domine si adhuc populo tuo sum ne-

*Deuotio sub-
ditorum ex-
temporanea Ep-
iscopum.*

Luctus omni-

nus.

972
Comes Hannibal Altempsius eius cognatus, cuius filiolus genuflexus, & supplex benedictionem à sancto Præfate postulauit. Aduenit Dux Terræ nouæ, Provinciae præfectus, diuque amicè, & piè sanè in cubiculo moratus est, donec spiritum exhalaret. Reliquit autem discedens custodia sua partem, nequit forrè offensionis in domo accidere. Quod potesta de more oportebat, corpori inter circumstantium oscula, adhibitum est; in cuius humeris satis incommoda signa flagellationum visa sunt; & in dorso illius telopi iecus signum, qui toto iam diu orbe vulgatus est. Collocatum illud est. Pontificibus vestitum indumentis in ædium sacello: neque permittit populus ingredi, qui misericordie cupiebat, usque ad feriam secundam sequentem. Tunc aditu

*Ad cœdauer
eius frequē
concurſus.* omnibus aperito, tantus fuit omnium concursus, quantum cuiuscunq[ue] celebritatis causa fieri posse coniijere possumus: tantoq[ue] plentium numero; quantum omnes satis mirari non possunt. Quod fiduciis infepultum reliquum esset, non dubito, quin valde longinqu[um] quoque venturi fuissent. Id tantū molestiæ miseri capiebant, quod morari quantum volebant, & Pastoris sui vultum contemplari saltē non permittebantur, ob aduentum imperii perpetuum, nam tangere, & osculari non dabatur, ob sapientium, quo vnde muniebatur: neque calculorum coronæ accipiebant, quas cupidissimè omnes offerebant, vt corpori admonerentur. Tantus fuit irruentis multitudinis impetus, vt quidam etiam ex eo interierint: de quibus dici posset, quod Gregorius Nazianzenus de quib[us]dam sumili de causa extinctis in funere S. Basili dicebat; felices fuisse, qui digni habiti erant ut sanctæ illius animæ comites accederent, viuimusque funebrium loco haberentur. Conueniebat cleris distinctè in sarcophagum Archiepiscopale, ad statas vigilarum preces recitandas. Tandemq[ue] heri mane, hoc est, quintum demum post obitum die, luctuosissimum funus ductum est, idque satis prolixo viarum ambitu, vt longissimi cleri vtriusque ordines, quibus cum infinito prope luminum numero funus illustrabatur explicari, & reliqua multitudine, etiam ex diecessi, locum sequendo habere posset. Securus est Cardinalis Episcopus Cremonensis Pontificibus indumentis ornatus; qui licet non satis firma valeridine, statim accurrit: Episcopus item Vigilianensis, & Alexandrinus, item Episcopus Citadinus: Dertonenensis enim in tempore adesse non potuit: ceteri autem Provinciae Episcopi, partim mortui sunt, partim publicis Ecclesiæ de causis longè absunt. Secutus est Dux Terræ nouæ, cum Senatu, & Magistratibus. Tantus denique conuentus, & omnium ordinum effusio fuit, neque enim vel ius eo tempore dictum est, vel tabernæ aperiæ, fuerunt, quanta ad summum sancti viri honorem, summamque amoris significationem vix optari potuisset. Funebres verè

*Funeralis
pompa.*

erant pfallentium voces, & sepius fletu interruptæ necessario cessabant. Maximi auditi sunt energumentorum clamores: & qui Domino Ierusalem intranti plausum dederunt, simplices pueri, dum corpus efferretur, commoti, miserabile verbum, Misericordia quantum poterant, clamare ceperunt. Frater Franciscus Panicarola, post missarum solemnia, quæ Cardinalis Cremonensis celebravit, funebrem orationem, seu concionem, de laudibus optimi, multis que nominibus illustrissimi Praefatis, in Ecclesia maiori quo fatus dactum erat, luculentissimam, vt solet, habituit. Pollicitus est, quod decesset, sequenti Dominica præstirum. Post sacrum exequiarum officium, episcoporum omnium sacris functionibus perfectum, illatum est corpus in sarcophagum Pij Quarti, quod ferreis clathris esset munitum: quod quidem vix fieri potuit ob incredibilis populi imperii, qui vel iniuris omnibus tangere solebant, & coronas admovebant. Ibi ad populi desiderium aliqua ex parte exemplum totu[m] die reliquum est. Daemonibus vndeque semper horribiliter clamantibus, Proxima verò nocte, circiter quintam noctis horam in arca plumbea conditum, insculptis isominiis, & tempo. *Septuagesima*, ris notis, in sepulchrum intulimus, quod ipse sibi testamento constituerat, iam inde ab anno salutis M. D. LXXVI. in quo hæredem reliquerat Hospitali pauperum huius viris domum. Quidam suis legauerat. Tum verò scripta sua ad conciones pertinentia Vercellensi Episcopo, quo neminem arbitror Episcopum illi fuisse chariorem, neque etiam magis probatum. Sepulturæ locum elegerat in ipsa maiori Ecclesia ante gradus, quibus ad chorum ascenditur, in qua huiusmodi poneretur epitaphium, sic et memini, Carolus Cardinalis isti, S. Praxedis, Archiepiscopus Mediolani, frequentibus Cleri, populi, & deuoti feminæ sexus precibus se commendatum cupiens, hoc loco sibi vivens monumentum elegit. In quo quidem testamento quandam funeri, & exequijs modum adhibuit, quæ non satis recordor. Hac est exitij nostri narratio, Pater, quod Dominus fortasse prævideri noluit, ne infinitas propè preces eorum repudiaret, qui, si patiū datum esset, Domini manus quodammodo tenuiscent, ne hanc nobis hoc tempore plagam inferret. Nunc restat, vt eum vehementer quantum possumus oremus, ne nos deserat, neque pro sua clemètia, permittat, vt quæ sanctus vir, summa totius orbis admiratione, & utilitate adificauit, nefarius inimicus dissipet. Hanc verò nos pijs hominibus asseramus consolationem, vt sanctissimas illius, mirabilisque laudes, & res gestas explicatè posteritat mandemus: quod, pro mea equidem virium temeritate, bene iuante Domino, præstare conabor. Mediolani VI. Idus Novemb. 1584.

F I N I S.

INDEX